Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):
Titel | Title: Aurillac-Tidende : Aurillac-Foreningens Mindeskrift
Bindbetegnelse | Volume Statement: 1920; Vol. 1
Udgivet år og sted | Publication time and place: Haderslev ; Slagelse, 1920-1921
Fysiske størrelse | Physical extent: 2 bd. :

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

1920

VERDENSKRIGEN 1914-18

-4°

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
130019381510

0461_1

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

AURILLAC-TIDENDE

AURILLAC-FORENINGENS MINDESKRIFT 1920

FANGEGAARDEN „LA MENSE“ I AURILLAC

SAMLET OG UDGIVET AF ET UDVALG VED FRITZ SCHMIDT, HADERSLEV.

„MODERSMAALET'S" TRYKKERI
I HADERSLEV.

BIBLIOTHECA REGIA · HAFN

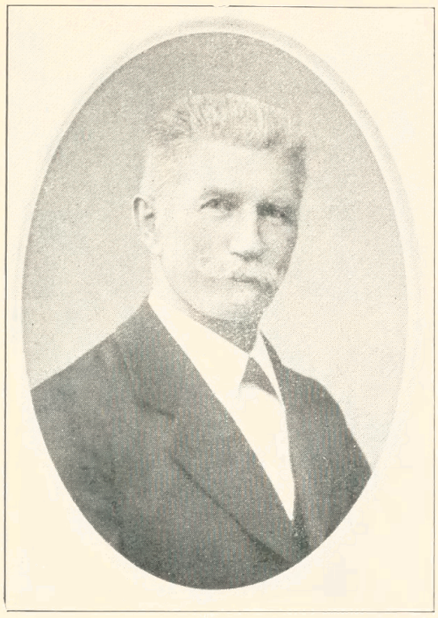

Vor „danske Gudfader“ Gymnastikdirektør
cand. polyt. N. H. Rasmussen.

Vor „franske Gudfader“
Professor Paul Verrier.

Pastor N. A. Jensen
Lejrpræsten fra Aurillac 1915—16
senere Rusland.

Pastor A. Troensegaard-Hansen
Lejrpræsten fra Feltham.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

FORORD.

Der er nu omtrent gaaet et Aar, siden de bevægede Martsdage, der for altid vil staa uudslettelig indprentede i vor Erindring, et Aar, siden vi modtog det glædelige Budskab: „I skal hjem! Hjem til Frihed og Fædreland!“ — Det var nogle af vort Livs skønneste Dage, der fulgte! Først Forberedelserne, saa Hjemrejsen og endelig Modtagelsen i Danmark — og hjemme! —

Lad engang Tankerne vandre tilbage, ned til den „graa Gaard“ overfor Kirken St. Géraud. Tænk Dig en tidlig Morgenstund staaende overfor den store Indgang — den gamle Trikolore over Døren byder Dig et søvnigt „God Morgen“. Du gaar de faa Trin op ad Stentrappen og banker paa den brune Port. En fransk Vagtpost aabner. — Sig ham hvorfra og hvorhen, og han lader Dig gaa igennem den mørke Forstue henimod Gaarden, mens han lukker Porten bag Dig. — Og nu staar Du saa igen inde bag de Mure, der, et Afsnit af Dit Liv — langt eller kort — var Dit Hjem! Gaa da engang, som saa ofte i svundne Dage rundt i alle „Gaardens“ Stuer, Se ind i Haandværkernes Smaagemakker, gaa op i den „store Stue“, ind i „Kirken“, og alle de øvrige kendte Rum og lad Minderne saa rigtig faa Lov til at ruske i Dig! — Sé rundt i Stuerne, sé dem, som de saa ud til hverdags, se dem, som de stod klædte til Fest eller, som Du saa dem sidst, i Opbrudets Tegn. — Lev i Tankerne en Dag igennem dernede, og Du vil, naar Du ret lader Tanken dvæle i Erindringen, dybt inde spore en Følelse af en dyb, stille, — men lyttende — Dvale! Noget af den Stemning, der i Eventyret om „Tornerose“ møder os i det fortryllede Slot. — Den Stemning laa i alle de svundne Aar over Fangelivet, den var lige som noget, der hørte med til Fangenskabet og derfor v a r den der til enhver Tid, selv om den ofte kunde skjule sig bag Tummel og Larm og Støj, — træde i Baggrunden! Men gik du en stille Kvæld, naar Sindene var faldne til Hvile, en Aftentur i den lukkede Gaard, om Dig de kolde graa Mure, over Dig den egenartede franske, klare, dybblaa Stjernehimmel, éne med Din Udlængsel, da kunde Du sikkert opleve noget af den fredbringende Stille der laa over Fangelivet, lig den Fortryllelse som kun en Eventyrprins kunde løse ved sit Trylleord. — Og denne Stilhed var vist noget af det Gode, Fangenskabet havde at bringe os, dette, at der blev givet os Lejlighed til at finde ind til den inderste Kerne i vort J e g! Dette, ved at være stillet udenfor Verdens vilde Larm, at faa Tid til Selvbetragtning! — Og lykkelig den Fange, der fik det ud af sit Fangenskab, at han lærte at se sig selv i sit inderste Væsen! —

Men tilbage fra Trylleriget! Eventyret, dette virkelige Eventyr fik sin Afslutning, thi dets Prins kom og løste Fortryllelsen, løste den, ved det Bud, der med ét Slag satte os ind i Verdensmaskineriet igen: „I skal hjem! — Hjem naaede vi, og dermed naaede vi det, der dernede syntes os „Lykken uden Ende“. —

Naar vi nu ser tilbage paa Fangenskabet, saa dømmer vi det efter de Minder det efterlod, efter Billedet i sin Helhed. Og dette staar for mig saadan: Som jeg dengang saa ogsaa det lyse ved Fangenskabet; saa en bærende, grundlæggende Linie, en Mening, ogsaa i dette Livsafsnit, der for mange maaske k u n var et yderst ubehageligt og nødtvungent tilbage, saaledes sér jeg i Dag Krigsfangenskabet i det Rosenskær, der kastes over det af Mindernes harmoniske Ramme.

Ofte i det svundne Aar har disse Minder været fremme. Ofte har vi i Enkeltsamtaler gennemgaaet de smaa Oplevelser dernedefra, der for hver Gang de dukker op, staar lysere og bedre for os; mere og mere viger det, der nede i Frankrig bragte Mørke og ofte slukkede et sundt Glædesblus! Det er et glad Smil, der atter og atter trænger sig frem ved Tanken om de svundne Aar, stadig igen viser det sig, at vi har taget noget godt, noget, der er værd at holde i Live med hjem fra Frankrig!“ — I den maaske ubevidste Stræben efter at finde os selv, har vi fundet hinanden, fundet ind til hinanden, lært at forstaa hinanden, lært fra begge Sider at lempe vore Villier, at fordrages og i Fordragelighed at dele alt, — godt og ondt —, lært noget af det vor hungrige Verden frem for alt maa lære — a t ø v e os

i Brodersind! — Et smukt Bevis herfor blev ogsaa den tiltrods for de usle Forbindelser talrige Skare, der den sidste 20. Juli samledes i Tinglev, for at møde Venner igen, for at slaa fast overfor Omverdenen, at vi havde taget et Fælleseje, der bandt os sammen med stærke Baand med hjem fra vor Udlændighed. Noget, der havde kunnet binde dernede, noget der endnu bandt, og som vil binde Mand og Mand imellem saalænge der lever „Aurillacer".

Til at fæste og styrke dette Bindeled, til at pleje de Goder vi tog med hjem skulde ogsaa „Aurillac-Foreningen" tjene. Og som et Led af Foreningen nærværende „Minde"-Skrift. Det er ét! Minderne, Venskabet, Brodersind vil det pleje! Men det vil mere. „Aurillac Tidende" vil ogsaa lære os at sige Tak! Den vil minde os om, at vi skylder en Tak! En Tak, fordi vi fik vort Krigsfangenskab. og en Tak fordi det fik en Ende igen, saa vi kom hjem! En Tak til alle, der forstod os, vor Skæbne, vore Savn; en Tak til alle dem der delte Sorg og Glæde med os, en Tak til de „varme „Hjerter" baade i Frankrig og i Danmark! — Det er det andet! —

Saa modtag da dermed Venner, hvor I end findes, dette lille „Mindeskrift". Og gid det maa vække Glæde rundt hvor det kommer! Gid det maa bringe lidt af det ind i Hjemmene, der er det største og det lykkeligste — Tilfredsheden — Trangen til at sige Tak!

Haderslev, i Januar 1920.

FRITZ SCHMIDT.

Om selve Skriftet et Par smaa Oplysninger. — Da der ved Tinglevmødet, den 20. Juli vedtoges at udsende et Mindeskrift, var der Enighed om, at dette skulde udgaa til Genforeningen, dog senest til Jul! Vi mente jo dengang at Genforeningen hurtig skulde blive en Kendsgerning. Men vort Haab blev til Skamme. Saa var det til Jul, Skriftet skulde udgaa; men det viste sig, at langt de fleste af Bidragsyderne ind under Jul havde andet at tage Vare paa. Dog med Julen som Termin for Udgivelsen for Øje blev Skriftet samlet. Og der indløb dertil ogsaa en Del Julehilsener fra Venner og Velyndere rundt i Danmark. Omend for sént, er disse Julehilsener alle aftrykte i Hæftet. Og de passer netop saadan udmærket ind i det for os Krigsfanger; vi er jo vænnede til at faa vore Julehilsener med lidt Forsinkelse! — Hæftets Illustration bød adskillige Vanskeligheder, især med Hensyn til Omslagstegning og Karrikatur. Denne Del af Arbejdet overlodes til Hr. Maler F. Jørgensen, Haderslev, der tiltrods for at han ikke kendte Forholdene af Selvsyn, har skilt sig udmærket fra sit Arbejde! — Vor Ven, Maleren A. Jakobsen fra Højer, leverede flere gode Skitser. — Hæftets ydre Udstyrelse har været overladt „Modersmaalet's" Trykkeri, og paa „Modersmaalet's" Redaktion er der givet mig mange gode Raad og Vejledninger! — Det var jo et Spørgsmaal, om Foretagendet økonomisk vilde kunne svare sig. Omkostningerne ved Fremstillingen var store og Foreningens Kassebeholdning lille. Vi haaber dog, at vore gamle prøvede Venner ogsaa her vil række os Haanden, ved flittigt at anbefale Hæftet til deres Vennekredse.

F. S.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

PROFESSOR VERRIER OG AURILLAC.

Det første Aarsskrift, som Aurillacforeningen udsender, bør begynde med at mindes Professor Verrier. Hans Billede bør indtage dets første Side. Hvorfor? Svaret er ganske kort dette: Uden Professor Verrier intet Aurillac — og ingen Aurillacforening og intet Mindeskrift! —

Nu er der skrevet og talt saa meget om Professor Verrier, ikke mindst i Sønderjylland, at det vilde være et ligefrem forfængeligt Haab, dersom man troede at kunne føje noget særdeles nyt til det kendte Billede. Ikke fordi der ikke er flere „lyse" Sider hos ham, som kunde fremdrages og benyttes til en skarpere Udformning af Billedet, men en Indgaaen paa nærmere Enkeltheder forbyder dels Hensynet til Professor Verriers Uselviskhed og Beskedenhed, dels dog især den Omstændighed, at enhver af os fra sin personlige Erfaring, grundet paa egen Oplevelse fra den Tid, da vi var sammen med ham i Aurillac, kender saa mange smaa og store Træk af hans Virksomhed, som giver et langt mere virkelighedstro Billede end lange Beskrivelser og Forklaringer. Professor Verrier er Aurillacernes Samlingsmærke; han er deres Bannerfører; han er det Baand, der sammenknytter alle, det Navn, om hvilket de allesammen flokkes. Der var meget dernede, som kunde have været anderledes og bedre. Lad os glemme det, og samles om det, som er værd at mindes, fordi det er Udslag af noget godt og stort og ædelt. Professor Verriers Navn kan blive os et Symbol paa Selvhengivelse og Selvopgivelse i sine Medmenneskers Tjeneste. Hans Navn kan stadig levende illustrere den store Sandhed for os: Det er skønt, at blive ved paa Jord at øve Kærlighed. Ikke sandt, han begyndte ikke blot, men han blev ved, og hvad det vil sige, ved I bedst selv, I, som var Vidner til, med hvor mange modstridende Kræfter, med hvor megen Mangel paa Forstaaelse og Imødekommenhed, han har maattet kæmpe. Det var mangen Gang ikke saa let at blive ved. Jeg er overbevist om at mangen en forlængst vilde have opgivet Ævret. Men det kunde Professor Verrier simpelthen ikke, ikke fordi han paa nogen Maade søgte sit eget, det være langt fra, men fordi Kærligheden til Sønderjylland og Sønderjyllands Sønner, som var stedte i Nød, drev ham. Hvor var hans Kærlighed ikke selvopofrende! Mindes I endnu hans Deltagelse i vor Julefest 1917. Han stod foran vort Juletræ midt iblandt os og talte til os om Julen — først om Guds Kærlighed til os og vor Kærlighed til ham, men saa om den indbyrdes Kærlighed. Hvor var han ikke et levende Vidnesbyrd om denne Kærlighed, han, som havde givet Afkald paa Julefesten i sit hyggelige Hjem og i sin elskede Families Kreds for at tilbringe denne Aften i en Fangelejrs smaa bitte Forhold og trange Indestængthed. Mangen en udenforstaaende vil tro, at det slet ikke har været nogen Glæde for ham, at det tværtimod kun var en kedelig Tvang, han paalagde sig. De forstaar ikke, hvad Professor Verrier forstod, at det er skønt at øve Kærlighed. Han har sikkert ikke glemt hin Aften. Han saa det lyse paa vore Ansigter, straale ud af vore Øjne, ja, jeg tror, han hørte det paa Slaget af vore Hjerter, hvor vi var ham taknemlige, fordi han kom for at hjælpe os at bære Savnets og Længslens Byrde i det Øjeblik, da den tyngede sværest, paa Juleaften. Vi var enige om, at vi slet ikke havde følt Adskillelsens Tryk, optagne som vi var af alt det, Professor Verrier bragte af Vederkvægelse baade for Hjerte og Øje og Tunge.

Husker I, at han kom ned til os i denne Tid, da Spørgsmaalet om Udvekslingen var saa brændende? Der er sikkert nogle, som mindes, at han kom ned i Gaarden og talte med os, ikke meget og længe, men varmt og indtrængende. Nu vi kan se tilbage, og har den Pligt, at dømme fuldkommen uhildet, lad os spørge hinanden: Hvad var det, han vilde? Kun eet; efter bedste Overbevisning fremme vort Gavn, idet han opløftede sin advarende Røst. Lad os være enige om dette: Professor Verrier har kun — jeg understreger kun — villet det bedste, det allerbedste, for os, for vort Land og vort Folk! —

Mangen een spørger: Hvorfor gjorde Professor Verrier dog dette! Det er da underligt, at en fremmed saadan interesserer sig for os Danske og Sønderjyder. — Det er maaske ikke saa underligt endda. Jeg vil — kun ganske i Forbigaaende — minde om, at han er en Efterkommer af de drabelige Normanner, som en Gang hærgede Frankrigs Kyster, altsaa af Vikingeæt. Endskønt man ingenlunde af

hans Udseende skulde fristes til at formode et saadant Slægtskab med vore lyshaarede Forfædre, og skønt hans nærmest pacifistiske Tendenser synes at udelukke den svageste Mistanke om at der skulde rulle krigerisk Normannerblod i hans Aarer, mindes han dog ikke uden Stolthed hine djærve Stridsmænd, hvis Vugge stod ved Danmarks Strande. Og jeg er overbevist om, at han, naar hans til Tider glødende Fantasi, som rigtignok er langt mere sydlandsk end nordisk, river ham med sig, i en eller anden Skov, ved en eller anden skjult Vig, i Træernes mægtige Susen eller Havets Brusen hører Fortidens og Forfædrenes Røster tale til sig. I hvert Tilfælde fortæller han, at han ikke gaar forbi nogen Kæmpehøj uden at blotte sit Hoved, for under dens Bautastene kunde maaske hans Tip-Tip-Tip-ogo-Oldefader hvile sine Bene.

Men dette lidt problematiske Slægtskabsforhold har vist meget lidt eller intet med Hjerteforholdet at gøre. Ellers maatte Danmark jo have haft langt flere normanniske Venner og Talsmænd, og vi vilde den Dag i Dag have kunnet takke for, at vore gamle Forfædre drog ud. Men de fleste af deres Børn har desværre glemt os.

Svaret paa Spørgsmaalet om Motiverne til Professor Verriers Handlemaade overfor vort Land og os maa søges langt dybere, og det fører os mærkværdigvis igen tilbage til Udgangspunktet for vor Betragtning, til selve Kærlighedsmotivet. Det er — for at begynde med det, der fra første Færd af førte ham henimod os — Kærligheden til sin Videnskab. Han er Sprogvidenskabsmand, og hans videnskabelige Trang førte ham til at gribe saa langt ud som muligt, førte ham til at studere alle skandinaviske Sprog, som han alle taler og skriver med samme Virtuositet. Da han først kom i Berøring med Danmark og med de Stemninger, som rører sig dybest paa Folkets Hjertebund, følte han snart den lønlige Smerte, som tyngede og pinte det udvortes saa smilende og glade lille Folk. Det vidner om hans Medfølelse og hans store Evne til at sætte sig ind i fremmede Forhold, at han øjeblikkelig delte Danmarks Hjertesorg, Tabet af Slesvigs elskede Land. Det skal villigt indrømmes, at han havde de gunstigste Forudsætninger til at forstaa, hvor bitter og tung den Sorg maatte være, da han med sit eget Folk led under en lignende Vaande. Og her kommer vi til det andet! I Kærligheden til sit eget Folk og dets Lidelser har vi Nøglen til Forstaaelsen af hans Deltagelse for os. Frankrig havde jo ogsaa sit Slesvig. Det sørgede jo selv over Tabet af Alsace-Lorraine, over Alsace-Lorraines Lidelser under det tyske Herredømme. Begge disse Motiver bestemmer samvirkende Professor Verriers Arbejde for os.

Han blev ekstraordinær Professor i skandinaviske Sprog og Litteratur ved Universitetet i Paris, den saakaldte Sorbonne. Her har han under forholdsvis stor Tilslutning holdt Forelæsninger over dansk Sprog og forstaaet at belyse alle Sider og interessere sine Tilhørere for alle Former af dansk Aandsliv, som han kendte af Selvsyn.

Med stigende Interesse fulgte han de nationale Brydninger i Slesvig. Han satte sig intet mindre Maal end at henlede hele Verdens Opmærksomhed paa den Kamp, som de dernede kæmpede i Stilhed, uden Brask og Bram, uden at gøre store Ophævelser deraf, som om det var noget særligt, de gjorde. De opfyldte jo kun deres simple Pligt, — og det var deres Pligt, syntes de.

Professor Verrier skrev Artikel efter Artikel, holdt et Foredrag efter det andet, greb i sine Forelæsninger paa Sorbonne enhver Lejlighed til at tale om Sønderjylland, skrev Digte, for at opmuntre Nordslesvigerne i deres Kamp. (Fædrenes Røst 1898), stiftede sønderjydsk-interesserede Foreninger i Paris, talte Sønderjyllands Sag for Ministre og Deputerede. — Han blev aldrig træt.

Straks efter Krigens Begyndelse tænkte han paa Sønderjylland. Da han i August 1914 hørte, at det 9de preussiske Korps havde kæmpet ved Liège, henvendte han sig til det franske Udenrigsministerium og Krigsministerium for at bede om samme Behandling for de sønderjydske Krigsfanger som for dem fra Alsace-Lorraine. Jeg vil ikke dvæle ved de forberedende Arbejders Forløb, I husker nok, at Professor Verrier selv fortalte derom sidste Jul i Aurillac. I ved selv, hvorledes han rejste rundt og udpillede de enkelte i de Hundreder af Fangelejre. Et brydsomt Arbejde! I ved, hvor forholdsvis godt vi har haft det i Aurillac —, ved fremfor alt, hvilken Glæde det var, at han fik udvirket Tilladelsen til vor Hjemsendelse. Jeg synes, det er næsten det bedste af alt, og gør vor og vore Paarørendes Taknemmelighedsgæld til ham uendelig stor.

Er der en eller anden, som synes, at dette eller hint kunde have været anderledes, saa vil jeg lade Professor Verrier „ . . . minde ham om, hvad man ofte glemmer, hvordan de Forhold var, under hvilke Frankrig fik Tid og Midler til at vise Sønderjyderne denne Omsorg. Hele Nordfrankrig var ødelagt af Fjenden, for en stor Del endnu i hans Vold — vore bedste Departementer med vort Jern, vort Kul, talrige af vore bedste Fabrikker, nogle af vore frugtbareste Marker. . . " „ . . Alting var vanskeligt, vanskeligere end nogen kan forestille sig det. Men vi har gjort, hvad vi kunde for vore Sønderjyder. Ogsaa med Hensyn til Hjemsendelsen. Straks efter Vaabenstilstanden bad jeg Krigsfange-Direktøren, om den snart kunde blive iværksat . . . . . jeg sendte en Note til Ministerpræsident Clemenceau, der,

Professor Verrier
midt iblandt sine „Drenge“ om Bord paa „St. Thomas“.

Pastor Troensegaard-Hansen
foran Alteret i Fangegaarden „La Mense's“ Kirke.

skønt endnu ikke rask efter Saaret, straks handlede og snart blev Hjemsendelsen til Virkelighed . . . . . "

Dermed indfriede Professor Verrier det Løfte, han for Aar tilbage havde givet Danmark.

„ . . . . . Og naar Sejren saa endelig flytter Jyllands Grænsepæle, da skal et Skib med Danebrog i Toppen bringe disse danske Sønderjyder, raske, glade, jublende tilbage til et dansk Sønderjylland!"

Sit Løfte har han holdt! — Lad os takke ham derfor! Lad os takke ham for alt, hvad han har gjort for os! Vor Tak er hans Løn, og os gør den bedre.

HANS FUGLSANG.

TIL MINE AURILLACER!

Kære Venner!

En Artikel skal dette ikke være, kun et Brev for at sige Jer Tak, hjertelig Tak.

Under Krigens Spænding, har mit Arbejde for Jer, trods nogle Vanskeligheder og Ærgrelser, altid været mig en stor Glæde. en Lykke.

Mens der paa fransk Grund kæmpedes for Sønderjyllands ligesaavel som for Alsace-Lorraines Befrielse, byggede vi sammen i Aurillac, ogsaa paa fransk Grund, et lille, men ikke uvigtigt Hjørne af det ny, fri Sønderjylland: nogle Hundreder af unge Mænd fra alle Provinsens Egne blev, saa at sige gennem daglig Omgang kittede sammen ved fælles, indbyrdes, skønt ofte ubevidste Forberedelser til den forestaaende Genforening. Kunde selv en ringe Andel i denne Virksomhed andet end opløfte, opmuntre, begejstre én, der elsker Danmark og særligt da Danmarks længe fraskilte, men snart genvundne sydlige Mark?

Selv uden dette Maal vilde det have været mig en Fryd at hilse paa Jer, samle Jer og efter Evne hjælpe Jer. Siden jeg i 1897 lærte Sønderjyderne at kende, har jeg altid næret baade Kærlighed og Agtelse for dem. Var det altsaa ikke naturligt, at jeg bare af den Grund fik Trang til at gøre alt, hvad jeg kunde, for de Sønderjyder, som gennem den tyske Angrebskrigs Udvikling var faldne i fransk Fangenskab?

Fra Krigens Begyndelse ventede jeg med Spænding paa endelig at kunne faa Lov at besøge Jer. I Februar 1915 skete det. Den første jeg traf, laa paa et Hospital, alene i en stor Sal blandt en Mængde Tyskere. Hvor jeg husker det! Jeg kom til ham! „De er Sønderjyde?", sagde jeg roligt og sagte paa Dansk, — roligt, skønt jeg i Grunden var meget bevæget. Han saa paa mig med forbavsede og straalende Øjne: „Ja", og han viste mig et dansk Brev hjemmefra. Saa talte vi længe sammen. Smaa Gaver havde jeg til ham — Cigaretter, Chokolade, danske Bøger — men det bedste ved mit Besøg, var nok, at han efter flere Maaneders Forløb igen hørte sit Modersmaal. Derpaa rejste jeg til et gammelt Kloster, som før Krigen stod tomt og forfaldent, men som en god og klog Kommandant havde forvandlet til en mønsterværdig Fangelejr. Folkene var ogsaa elskværdige og storsindede. Fem Sønderjyder fandt jeg der. Allerede før mit Besøg havde de det godt. Efter det fik de det dog adskilligt bedre. Med to af dem havde jeg fælles Bekendte, og vor Sammenkomst var for begge Parter meget fornøjelig. Alligevel blev jeg endnu dybere rørt, da jeg i et andet Dépôt mødte en ung Mand, som kendte mig personlig, og med hvis Far jeg i en sønderjysk By havde tilbragt en Aften blandt flere gamle Venner. Vi blev aldrig færdige med at tale om Sønderjylland, Fangenskabet, Kammeraterne, Fremtiden. — — —

Saadan gik det til, fra Lejr til Lejr, til jeg endelig rejste til Aurillac, for der at vente paa de første Fanger, jeg havde udpeget. Ti til fjorten Dage ventede jeg med voksende Utaalmodighed; saa kom der — én Fange! Men snart tog jeg imod Resten. Med hvilken Glæde! Og med hvilken Glæde jeg kom igen og igen paa Besøg, enten i Lejren eller hos Bønderne, men især ved Juletid, naar vi samledes om Juletræet og sang de dejlige, gamle danske Sange!

Glæde har jeg i det hele haft af Jer. En af de to inspicerende Generaler, General Jaquillat, som i Begyndelsen havde vist sig lidt skeptisk, sagde til mig efter nogle Maaneders Forløb: „Blandt vore Krigsfanger er Deres Sønderjyder de allerbedste". Det var et stolt Øjeblik for mig, da jeg hørte denne rosende Bedømmelse — jeg var stolt af Jer. Den største Dag i vort Samliv var det dog for mig, da vi om Bord paa St. Thomas naaede Danmark. Som jeg havde lovet det, bragte jeg Jer raske og glade til Jert genvundne Fædreland! Med Jer var saa at

sige Genforeningen begyndt. Ja, en skøn Dag var det for mig, mit Livs næstskønneste.

Se, for alle disse Glæder vil jeg takke Jer!

Og da jeg for første Gang i disse fire Aar ikke kan tilbringe Julen sammen med Jer, vil jeg i det mindste skriftligt ønske Jer en glædelig Jul og et godt Nytaar. Jeres Julegave, Genforeningen med Danmark, er I sikker paa at faa — maaske før Jul eller til Jul, maaske lidt senere — og Jeres Julegave er ogsaa min Julegave!

Tak igen! Tak for den Lykke, jeg i fem Aar har følt ved at kunne sørge lidt for Jer! I veed nok, at jeg ikke er vant til at bruge store, stærke Ord eller at vise alt for meget mine Følelser. Men vi forstaar hinanden, og min Tak vil I ogsaa forstaa!

København, den 19. December 1919.

Jeres Ven

PAUL VERRIER.

GYMNASTIKDIREKTØR N. H. RASMUSSEN.

Ved Udsendelsen af vort første Aarskrift vil det være paa sin Plads at fremdrage nogle af de Navne, som i fremtrædende Grad har været knyttet til Aurillac, og hvis Virksomhed, vi skylder intet mindre end Oprettelsen af Særlejren for de sønderjydske Krigsfanger. Uden denne havde vi vel sagtens maattet tilbringe Fangenskabet i Lejrene rundt omkring og havde aldrig opnaaet det store Gode, som Samlivet med Landsmænd var for os. Saa havde vi heller ikke kunnet samle os i en „Aurillac-Forening“ og gennem vort Foreningsskrift pleje fælles Minder, og hvad der ellers prægede Fangenskabet.

Af alle de mange, som hjemme fra Danmark var med til at sætte et eget Præg paa vort Fangenskab, staar Gymnastikdirektør cand. polyt. N. H. Rasmussen forrest i Rækken. Der er ingen, hverken af vore egne hernede eller af fremragende danske, som tilnærmelsesvis har gjort en Indsats lig denne Mands for de sønderjydske Krigsfanger trindt omkring.

Alle de „gamle Fanger“ kender ham. Men blandt dem, der kom til Aurillac kort Tid før Hjemsendelsen, vil der være mange, som Rasmussens store Gerning ikke naaede at blive kendt af, men som ligefuldt har nydt af de Goder, som raktes os af ham. Det er først og fremmest til dem, jeg vil fortælle lidt om N. H. Rasmussen og hans Krigsfangearbejde.

Der er vel ingen Dansker, som under Krigen er bleven saa kendt og afholdt hernede som den Mand, hvis Navn staar over disse Linier. Vel vidste vi, at Gymnastikdirektør Rasmussen altid har været en varm Ven af Sønderjylland. Og det har han under disse Aars tunge Alvor vist at være i Ordets dybeste Forstand. Det er ingen Sag at vise sig som Ven i de gode Dage. Det er i Modgangstiden, Vennen skal staa sin Prøve. Da skal det vise sig, hvor dybt Venskabet bunder; om det er stærkt nok til at trodse Uvejret — eller om det giver efter.

Gymnastikdirektør Rasmussen forstod de Pligter, som Venskabet til os stillede ham overfor, da Krigen drev os i Ulykken. Vi kender ham bedst som Krigsfangevennen; men det er kun én Side af den Virksomhed, han tog op i 1914 og først lige nu har afsluttet. Hvor mange er ikke gaaet til ham af alle dem, som Krigen drev nordpaa; og der er vist ingen, der er gaaet tomhændet bort.

Hvad der maaske af mange blev anset for noget ved Siden af, det laa ligefor for ham. Der var en Kærlighedsgerning at øve, han tog den op og holdt ud med trofast Sind, saa længe der var Brug for ham. Da Faren for de medfølgende Ubehageligheder var overstaaet, det egentlige Arbejde gjort og han mærkede, at andre gerne vilde til uden ham, da trak han sig tilbage.

Men naar der er bleven ydet saa meget for os fra Danmark under den lange Krig, som Tilfældet har været, og der er bleven tænkt paa hver enkelt af os, saa er dette Rasmussens store Fortjeneste. Det er ham, der, ved det store Arbejde han gjorde for os, bør have al Æren for, at den danske Hjælp til de sønderjydske Krigsfanger blev en stadig Kilde til Lys og Glæde, Fangenskabsaarene igennem. Rasmussen var Bindeleddet mellem Danmark og os. Gennem ham blev vi sat i Forbindelse med de mange Hundreder af gode danske Hjem, hvis deltagende Hjælp har været os en uvurderlig Støtte.

Rasmussen forstod vor Stilling, forstod at Sønderjylland led, og her saa han, at der var et Omraade hvor der kunde bringes Lindring fra Danmark. Sønderjyderne skulde mærke, at Danmark stod hos og fulgte

os med den dybeste Deltagelse. Det var for ham Drivfjederen i det hele Krigsfangearbejde. Vi skulde ikke føle os ensomme og overladte til os selv med vor Skæbne. Vi skulde ikke blive modløse og forknytte trods alt det, vi maatte igennem; Sønderjyllands trofaste Venner i Danmark vilde være med til at bære os igennem Modgangen og Ulykken.

Det gjorde os godt at mærke, at der var saa mange derhjemme i Danmark, som vilde være med i Arbejdet for at mildne Fangenskabets Tryk. Noget af det værste, som kan times Mennesker, der døjer Modgang, er dette, at føle sig glemt af dem, man føler sig nærmest knyttet til og som ikke er ramt af Ulykken. Da er det ligesom alt slaar sammen over én.

Vi husker, enhver især af dem, der blev taget til Fange i Begyndelsen af Krigen, hvorledes vi gik og spejdede mod Danmark. Vi følte os utrygge ved de Forhold vi levede under; vi ventede Hjælp fra Danmark.

Da netop naaede Haanden, som udstraktes mod os af vore Landsmænd ned til os; og det gav os nyt Mod. Gennem Rasmussen blev der os givet trofast Haandslag paa, at vi ikke et Øjeblik skulde blive glemt; alt hvad der kunde gøres for os skulde blive gjort. Ved disse Tilsagn hjemme fra vort Moderland bredte der sig et lysere Skær over vort fremtidige Krigsfangenskab. Det tunge og trange veg; vi fattede nyt Mod. Og Haabet om en lykkelig Udgang paa Krigen begyndte at skyde op i os og gjorde sit store til, at vi kunde tage lettere paa Forholdene.

Straks i Begyndelsen af Krigen, da det officielle Danmark vaandede sig i den forfærdeligste Krigsangst, og end ikke turde røre en Finger til Gavn for os, lagde Gymnastikdirektør Rasmussen Grunden til det omfattende og stadig voksende Arbejde, som hans Kærlighed til sine lidende Landsmænd bød ham tage op.

Sjældent har vi følt dybere Glæde, end da vi modtog det første Brev fra Rasmussen. Vi længtes efter at komme i Forbindelse med vore Landsmænd, og nu kom der jo Bud fra Danmark. Brevet blev læst mangfoldige Gange og genfortalt til alle Sønderjyder, som var paa samme Sted. Vi var henrykte; nu skulde alt nok blive godt, gennem disse Breve, som Rasmussen sendte til hver sønderjydsk Krigsfange, han fik Adressen paa, aabnedes os Udsigten til alt, hvad vi kunde ønske os som Fanger: Nu kunde vi sagtens, nu da vi havde Landsmænd i Ryggen, som vilde sætte et Arbejde ind paa, at vi kunde faa det godt i Fangenskabet.

Paa den Maade begyndte Rasmussen med at sende trøstende og opmuntrende Ord ud til de faa Fanger, han da havde faaet opspurgt. Som Tiden gik, blev det Hundreder, som gennem ham kom i Forbindelse med Danmark. Gymnastikdirektør Rasmussen forestod altid selv Ledelsen af Arbejdet. Saa snart han havde faaet en ny Fange, gav han ham fra sig til andre, som saa skulde tage sig af ham. Vodroffsvej 51 var Centralen, hvorfra Traadene gik ud over hele Kloden.

Direktør Rasmussen ordnede alt og lagde alt til Rette. Det er ham, vi skylder Takken for alt det gode, der er tilflydt os fra Danmark; uden det concentrerende Arbejde, han har gjort, havde den danske Hjælp aldrig kunnet blive os til saa megen Støtte, som den virkelig blev.

Takket være den Hurtighed hvormed han handlede, fik vi allerede Julen 1914 en lille Smag paa dansk Jul dernede. Der blev sendt os Pakker og Julelæsning. „Juleroser" og „Julestjernen", som man havde glædet sig ved hver Jul derhjemme, kom saaledes ogsaa ned til os i Fangenskabet og mindede os om Barndommens Jul hjemme hos de Kære.

Vi sendte Bud om Bøger, og snart kom der store Sendinger. Bøgerne har i det hele taget været Fangernes kæreste Tidsfordriv. Deraf blev der sendt store Bunker ned til os, saa vi i Lejren i Aurillac raadede over et meget stort Bibliotek.

En anden, meget væsentlig Gren af Rasmussens Hjælp til os bestod deri, at han altid forsynede os med Penge. Der blev indrettet en særlig Konto for de danske Penge i Lejrens Pengebøger. Saa snart der var god Brug for nogle i et eller andet Fællesanliggende, saa maatte de danske Penge holde for. Og naar det gik mod Heldningen, saa blev der lavet Alarm til Rasmussen. Han maatte da se at faa nogle skrabet sammen hos vore Venner i Danmark, saa vi kunde faa en ny Forsyning. Den kom altid og gerne med meget kort Varsel.

Særlig det sidste Aar af Fangenskabet maatte vi meget støtte os til Rasmussens Redebonhed til at forsyne os med Penge. Tyskerne havde jo forbudt al Pengetilsendelse til Forræderlejren; der var mange, som ingen kunde faa over Danmark, og en uundgaaelig Pengeknaphed gjorde sig gældende paa det aurillacske Marked. Vi maatte ty til de danske Midler for at faa, hvad vi behøvede.

Saa snart der kom nye Fanger til Lejren, blev der udbetalt 10 Francs af Fondet til hver enkelt. De trængte især haardt til at blive hjulpet, forsultne og nedbøjede som de kom lige fra Fronten. Hvis Rasmussen kunde have set den Glæde, som Godgørenheden her fremkaldte, saa havde han faaet velfortjent Løn for al den Umage, som han gjorde sig for os! Det var en Fornøjelse at se, som disse haardt medtagne Stakler kunde „hugge i sig" og rette sig i Løbet af kort Tid. Her gjorde de danske Penge den bedste Gavn, baade ved den direkte Gave som Lejren var sat i Stand til at kunne give de nyankomne og ved Tilskuddet til Køkkenet, til Indkøb af

Spisevarer. Disse Penge har maaske været medvirkende til at redde mangen én af de, der hjælpeløs havde døjet Kulde og Sult i Maaneder og led under Følgerne af et langt Ophold ved Fronten.

Det er ikke alene den praktiske Hjælp, vi fik af Rasmussen, som vi skylder ham Tak for. Der var meget andet ved ham, som umiddelbart greb os, og som løftede, da saa meget drog mod det Lave. Gennem sine mange Breve til os og det uegennyttige og opslidende Arbejde han paatog sig med al den Hjertevarme og Storhed, hvorom det vidnede, kom vor Krigsfangefader, som vi jo kaldte ham, til at staa for os som en lysende, mandig Skikkelse, der altid stræbte efter det Rette og Sande. Saadan vil han altid blive staaende for os. Og vi vil ikke blive træt af at beundre ham og takke ham, for hvad han gav os netop derved, at han saa helt og uforbeholdent stillede sig i en Sags Tjeneste, som kun skulde hjælpe og lindre. Vi sporede en ubetvingelig Energi i den Maade, hvorpaa han gennemførte den Opgave, han havde paataget sig. Han bøjede ikke af, selv om Vanskelighederne var aldrig saa store. Jeg mindes ikke ét af vore Ønsker, som han ikke opfyldte.

Hans urokkelige Tro paa at Retten nok skulde bære Sejren hjem, gaar som en lysende Traad gennem alt, hvad han har skrevet til os. Vi kunde undertiden blive forsagt, naar det ikke saa særlig godt ud. Han gav os nyt Mod — skubbede maaske Enden paa Afgørelsen noget længere ud; men at vi skulde blive dansk efter Krigen, det har han aldrig tvivlet paa. Selv om vi maaske ikke altid har kunnet dele hans Optimisme, saa gjorde det os alligevel mere tryg, naar vort Haab fik Støtte i hans lyse Syn paa Krigen.

En Ting, som jeg gerne særlig vil fremhæve ved N. H. Rasmussens Krigsfangearbejde, er det, at det omfattede alle uden Hensyn til Sindelag. De, der i Løbet af Aarene var blevne fremmede overfor Danmark, stod han ligesaa deltagende og hjælpende overfor, som de, der var saa lykkelige at have staaet under dansk Paavirkning. Det var os en stor Glæde at kunne iagttage dette. Thi for at det store Arbejde, Rasmussen var gaaet i Lag med, kunde lykkes, var det nødvendigt, at der blev taget ens paa os alle. Det kunde paa ingen Maade gaa an at sætte en Grænse — hertil og ikke videre — for Sønderjyder som tilbragte Fangenskabet i en og samme Lejr. Han saa stort paa Forholdene. Han vidste, at det meget ofte skyldtes Forholdene, naar ikke alle stod saa forstaaende overfor det, der bares frem mod os deroppe fra Nord.

Men at det var noget godt Danmark havde i Sinde med os, det gik efterhaanden op for de mest forblindede. Overfor Rasmussen stod vi alle som Sønderjyder. Han ønskede at være noget for os alle og ikke mindst, som han ofte har sagt det, vilde han gerne være noget for dem, som ikke kendte Danmark og som nærmest stod afventende overfor det.

Rasmussen fandt altid den rette Vej, og derfor blev han ogsaa til uvurderlig Støtte for os alle. Krigsfangearbejdet har været os til uendelig megen Gavn og Glæde. Og netop ved den store Troskab og det sande Vennesind, hvormed Rasmussen fra først til sidst tog sig af os, har han knyttet mange til Danmark, som før stod det fjernt. Hans Arbejde har skabt Forstaaelse og Sympati for vort gamle Moderland og sat dybe Spor saa langt, som det naaede ud blandt Sønderjyder, saa det er al dansk Paaskønnelse værd.

Det er et Kæmpearbejde, som Rasmussen har udført, og som man skulde synes maatte lægge Beslag paa en Mands hele Tid og Kraft. Men for ham var det kun et Ekstraarbejde. Han stod jo selv midt i en stor Virksomhed som Leder af Gymnastik-Institutet, som han ved Dygtighed fra bar Bund har bragt op til en stor Virksomhed. Arbejdet for Fangerne var ham aldrig tilovers. Derom vidner blandt andet alle de mange Breve, som han har skrevet til enkelte af os, som han blev særlig godt kendt med. Med en aldrig svigtende Kærlighed og Troskab holdt han ud det ene lange Aar efter det andet. Hvor han kunde, kom han os med Glæde i Møde og hjalp og rettede paa mange Forhold.

Gymnastikdirektør Rasmussen var den første til at række os en hjælpende Haand, da vi trængte haardt til det. Han har gennem hele vort lange Fangenskab været vor danske „Fader", til hvem vi kunde vende os med alt, hvad der tyngede, og hvem ingen Vanskeligheder var for store, naar det gjaldt „hans sønderjydske Børn".

Ham gjaldt vor første Tak paa Hjemkomstdagen, da han hilste os Velkommen til Danmark. Ham haaber taknemmelige Sønderjyder at kunne byde Velkommen blandt de første i Sønderjylland, naar Grænsepælene er bleven flyttede.

HANS MADSEN.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Vort Juletræ 1917.

Gymnastikdirektør N. H. Rasmussen
i Samtale med Aurillac-Præsten
Pastor N. A. Jensen, nu Præst i Bovlund.

DANSK OMSORG FOR SØNDERJYDSKE KRIGSFANGER.

Hvorledes Sagen kom op og udviklede sig. Derom skulde jeg prøve og skrive noget. —

Opgaven er mig paa en Maade ikke helt let, thi det er over 5 Aar siden, at der først blev taget fat; og saa meget er der sket siden den Gang, at det vilde være undskyldeligt, om noget glemtes eller traadte i Skygge. Til Hjælp har jeg imidlertid nogle Optegnelser til en lille Tale i „Københavns Højskoleforening" i Januar 1915, hvor jeg rettede en Opfordring til Medlemmerne om at træde til som „Gudmødre" efter at have sat dem ind i, hvad det drejede sig om. Formændene for nogle af de sønderjydske Foreninger var efter Indbydelse til Stede. Dette Møde var der forresten den Ejendommelighed ved, at Fru Jutta Skrumsager Madsen ved den Lejlighed holdt et Foredrag om Sønderjylland, det Første hun nogensinde har holdt. Siden da har hun Landet over holdt en uendelig lang Række af varme, indtrængende Foredrag om Sønderjylland, langt flere end noget andet Menneske i Danmarks Land.

Mine Tanker om Arbejde for de sønderjydske Krigsfanger har ikke været fuldt klare straks fra Førstningen af. Det hele har nærmest udviklet sig lidt efter lidt. Det første der skete, var, at en af Lærerne ved mit Institut, M. le Fèvre i Oktober 1914 fortalte mig, at hans gamle Svigermoder, Enke efter Gaardejer H. Mygind i Østerlindet var meget nedbøjet. Tre Sønner og to Svigersønner var indkaldt for hende. Den ene Søn (Georg) var i engelsk Fangenskab, men fra Nr. 2 — Emil — havde de i 5—6 Uger ikke hørt, efter et vist bestemt Slag 8.—9. September. Jeg lovede saa, at jeg skulde henvende mig i den franske Legation. Dette gjorde jeg og bad om, at man vilde skrive til Frankrig for mulig derved at faa Oplysning om Myginds Skæbne. Svaret var dette: „Vi skal straks telegrafere". — „Ja, Tak, vil De endda blot skrive". — „Nej, da det er en Sønderjyde, det drejer sig om, saa telegraferer vi." Dette var jo saa velvilligt, som tænkes kunde. Og inden mange Dage forelaa Myginds Adresse; han var paa Hospitalet i Limoges. — Samtidigt læstes i Bladene, at der for allehaande Sendinger til Krigsfanger var Portofrihed: og denne Omstændighed vilde jo, praktisk set, gøre det meget let for Folk at holde flittig Forbindelse med Sønderjyderne dernede. At det for de krigsfangne Sønderjyder ikke var som for os andre, idet de i Modsætning til os kun havde en højst begrænset Frihed til at skrive, var der paa dette Tidspunkt ingen der kunde vide.

Altsaa: der var krigsfangne Sønderjyder, og det var til at komme i Forbindelse med dem. — Det næste var at faa Adresser paa dem. Dette var ikke helt nemt; gid det havde været det! Sætte en Opfordring i sønderjydske Aviser om at faa Adresser sendt vilde jo aldrig i Livet kunne gaa. Skrive privat til Folk i Sønderjylland om at sende Adresser herover, vilde heller slet ikke kunne gaa; Tyskerne vilde ikke synes om, at man i Danmark vilde træde i Forbindelse med krigsfangne Sønderjyder. Nej, man maatte næsten stjæle sig til Adresserne! Jeg skrev først til forskellige Mennesker langs Grænsen og bad disse om lejlighedsvis at se at faa fat i Adresser og sende mig. En af dem jeg saaledes henvendte mig til, svarede 19. 11. 14: „Jeg kan desværre ikke tjene Dem i det De beder mig om, fordi Grænsen er haardt spærret. Kun en ganske enkelt, kendt Sønderjyde kan komme og besøge os, og han sagde mig forleden, at han turde ingen Adresser give, og han frygtede, at det ikke vilde gavne den danske Sag at sende Fangerne Blade." — — — Andre tog dog mere praktisk paa Tingene, var mere føjelige og bøjelige; i andet Fald kunde det hele være løbet ud i Sandet. Snart begyndte Adresserne at komme.

Dr. C. Gabe i Taps var den første der mødte med nogle. Han skrev 6. 11. 14.: „Gerne skal jeg besørge Deres Besked, og gid vi maatte faa mange Adresser — thi Fangenskabet er dog det bedste, vi kan ønske de vaabenføre Sønderjyder for Øjeblikket". — Allerede med samme Brev fulgte en Adresse paa en Sønderjyde i engelsk Fangenskab, Joh. Jørgensen fra Seggelund. Og 9. 11. 14. skrev Dr. Gabe igen: „Her er to Adresser" — dette var Hans Ries fra Aabenraa og Iver Lykke fra Hygum, o. s. v. Et saare betydeligt Arbejde i Sønderjydernes Interesse er udført af Pastor H. J. F. C. Matthiesen i Vamdrup; ligeledes af Dr. N. Svith i Ribe. Snart rygtedes Sagen rundt i Sønderjylland og Rejsende dernedefra havde undertiden en Adresse med til København, men stadig ordnedes det hele i største Hemmelighedsfuldhed. I Krigens første Tid hændte det tit, at en Krigsfange opgav Navn og Adresse paa en eller flere Medfanger; sidenhen forbød Censuren dette, i alt Fald for Aurillacs Vedkommende, derimod havde ny tilkomne Fanger Lov til at sende mig et Brevkort med en Tak for 10 Francs, som de ved deres Ankomst til Aurillac havde faaet af „Kassen"; — saa vidste vi Besked! Pastor Troensegaard-Hansen sendte

en meget stor Mængde Adresser herhjem, efterhaanden som han ved i Krigsministeriet at gennempløje de engelske Fangelister, fandt Sønderjyder. I Krigens senere Aar havde „Heimdal" praktiseret den lykkelige Tanke, at bringe Notitser af følgende Indhold: „N. N. er under de haarde Kampe ved . . . falden i Fangenskab. For hans mange Venners Skyld bringer vi hans Adresse: . . . . . ." — Vennerne sad ogsaa i Danmark! Nu kunde vi tænke paa at faa en „Gudmoder" udnævnt; og nu kunde vi tænke paa at gøre, hvad vi formaaede, for at faa Vedkommende flyttet til sønderjydsk Særlejr.

Efterhaanden som Adresserne indgik, blev der tilsat „Gudmødre" og uddelt trykte Vejledninger; „Fortroligt" var der trykt paa dem, — var ikke dette nedslaaende, at man maatte gaa saa skjult til Værks, naar det gjaldt ens eget Kød og Blod og Folk fra en Del af ens eget ældgamle Danmarks Rige? —

„Sønderjydsk Centralforening" traadte straks støttende til med Tilsagn om at ville betale Trykningsudgifter m. m. Dir. Asger Bruhn af S. I. C. skaffede mange „Gudmødre" blandt Medlemmer i hans Forening, ligeledes Studenterne M. Neiiendam og Ad. Flensmark indenfor K. F. U. M. og Frk. M. Bennike fra Højskoleforeningen. Neiiendam stod ogsaa paa anden Maade bi. Selv præsterede jeg adskillige „Gudmødre". I Førstningen fik hver Fange flere „Gudmødre", i det lange Løb blev det dog nødvendigt, at indskrænke sig til én, højst to. Den akademiske sønderjydske Forening „To Løver" havde hørt om Sagen, og fremsatte Ønske om at faa Adresserne for at dens Arbejdsudvalg „Heimdal" kunde sende en Pakke Bøger, 2 Kilo, til hver. „Sønderjydsk Samfund" ydede paa anden Maade Støtte; det samme gjorde „To Løver" selv. Senere hjalp ogsaa andre sønderjydske Foreninger til: „De samvirkende", „Sønderjydsk Forening for København og Omegn", Foreningen „Danebrog", „4 S", „Foreningen af 5. Oktober" og maaske allermest „Danske Kvinders Forsvarsforening", sammen med hvilken jeg særlig maa nævne Fru Overretssagfører Julie Friderichsen. — „D. K. F's" Julepakker, der strømmede ind fra alle Danmarks Egne var af den størsfe Virkning i Fangelejrene. Herværende „Alliance Française" gav, takket være særlig dens udmærkede Formand Prof. E. Ehlers franske Læsebøger, Skolebestyrer Lange i Glumsø danske Grammatikker. „Højskolebladets" Udgiver tilbød at sende Bladet hver Uge til alle Fangerne, „Dansk Budstikke" i Odense ligeledes. Ved Velvilje fra forskellige Blade („Ugeskrift for Landmænd", „Vort Landbrug" og „Mælkeritidende") blev nu afdøde Etatsraad Harald Branth i Stand til hver Uge at forsyne Fangerne med Landbrugsliteratur. „Siloam" og Boghandler Hagerup sendte Bøger, mange Privatfolk ligeledes, især var Dir. K. Dorph-Petersen virksom for at skaffe Landbrugsbøger. Foreningen af Høj- og Landbrugsskoler" gav Gang paa Gang Sangbøger. I Rungsted var der en Damekomité med Frk. Ea Dinesen (nu Fru Ea Neergaard, Valdemarskilde ved Slagelse) i Spidsen; denne Komité havde omtrent samtidig med mig tænkt paa at komme fangne Sønderjyder til Hjælp; disse Damer sendte mange Opmuntringsgaver og -pakker ud, til stor Glæde for Krigsfangerne. Magister H. V. Clausen gav Oplysninger og gode Vink.

Som Tiden skred frem, kom den ene efter den anden og stillede Penge til Raadighed for Sagen. Ogsaa i den Henseende gik alt lykkeligt og godt; bagefter er jeg jo nok bleven klar over, at Krigsfangerne tidt har været for nøjsomme og har stillet for smaa Krav; ellers var der nok kommet mere til dem. Danske Landsmænd i paagældende Lande (Frankrig, England, Rusland) har under Krigen paa heldig Maade husket deres sønderjydske Brødre derude.

Alt som Tallet paa Fanger steg — tilsidst forelaa Adresser paa lidt over 2000 — tiltog ogsaa Tallet paa „Gudmødre". Dette Arbejde var efterhaanden helt og holdent kommen til at ligge i Hænderne paa Fru Clara Thomsen, der med den allerstørste Udholdenhed og Dygtighed tog Vare paa det, bistaaet af Frk. G. Nygaard. Ogsaa Frk. M. Fergos „Central" for Tobak m. m. maa nævnes; og ved Siden af „Alliance Française", Frk. E. Gasmann, København, med franske Lexikonner og Lærebøger, samt med danske Bøger Frk. A. Thalbitzer. „Gudmødrene" kom efterhaanden fra hele Landet. Mangfoldige Krigsfanger vil kende Navnene: Frk. Marie Møller i Odense og Frk. Mygdal og Fru Kapt. Jørgensen, Aarhus. Der kan ogsaa gives Eksempler paa „Gudmødre" i fjerne Egne af Kloden, f. E. i Sydafrika, en dansk Forretningsmand, der tog Vare paa en Sønderjyde, der var interneret i denne Del af Verden, eller i Shanghai, hvorfra en anden dansk Forretningsmand sendte Pakker til en Sønderjyde i — Japan.

„Gudmødrene" herhjemme i Danmark kom tilveje paa den Maade, at der fra Mand til Mand gik Bud om Sagen. Tidt ogsaa blev der ved nationale Møder talt om Sønderjyderne derude og Uddrag af Krigsfangebreve læst højt. Mangt et Krigsfangebrev har paa den Maade gjort Gavn og hos andre vakt Lysten til at træde ind i „Arbejdet", — nej, ind i Kærlighedskæden! — Lad os tage helt i Flæng ned i Brevbunken. Én skriver i Begyndelsen af 1915 til en Mand i Aalborg: „Tak for Deres Pakke, som jeg modtog for 8 Dage siden. Det hjælper saa dejligt paa Humøret, naar man mærker, at I derovre i Moderlandet føler med os og følger os med Eders Tanker. Det er noget frygteligt at skulle ofre Liv og Blod for et Folk, som man ikke har noget tilfælles med . . . . . ." — Jeg skal ikke her komme nærmere ind paa disse Breve fra Fangelejrene her hjem til Danmark, men kun sige dette, at der ved

dem er knyttet mange, mange Baand og ogsaa, at Sønderjylland derigennem er blevet bundet fastere og inderligere til Danmark. Intet Under, at Brevene kunde hjælpe til at „skaffe Gudmødre". — At det i enkelte Tilfælde kunde blive til intet med en indledet Forbindelse, kan ikke undre, hvor det som her drejede sig om saa mange Mennesker. Forskellige Forhold kunde i saa Henseende gøre sig gældende, f. E. ogsaa dette, at Vedkommende Krigsfange ikke kunde skrive dansk, fordi han ikke havde faaet nogensomhelst Oplærelse deri og fejlagtigt undsaa sig ved at skrive paa tysk.

At omtale det Arbejde, som Danmarks og Sønderjyllands store, varme franske Ven, Professor Paul Verrier udførte i Frankrig for Sønderjyderne og som han begyndte tidligt paa Efteraaret 1914 ligger det udenfor Rammen for mig ved denne Lejlighed at komme ind paa. Haand i Haand med hans Arbejde kom Pastor N. A. Jensens Sendefærd til Aurillac og hans 8 Maaneders Virksomhed dér, til at gaa. Havde denne blot kunnet vare noget længere! „Aurillac" var oprindelig anlagt til noget stort og gav herlige Frugter for vore Sønderjyder. Om alle Sønderjyder i Frankrigs andre Fangelejre kunde have kommet til at nyde godt af Professor Verriers og Pastor Jensens Stræben! —

Ejheller ved det Arbejde, som Pastor A. Troensegaard Hansen lod sig formaa til at overtage i England og som han udførte i fem fulde Aar og i dette Tidsrum med en enestaaende Kraft udformede til noget uanet stort, skal der her røres, saalidt som ved Pastor Jensens mærkelige Bedrift i Rusland bagefter hans Frankrigsfærd. England og Rusland er jo heller ikke Frankrig, og her er det Frankrig, vi har med at gøre! Og dog — Troensegaard-Hansen gjorde jo tre gode og gavnbringende Rejser ned til Sønderjyderne i Aurillac! —

Ja, det gjaldt om at faa gjort alt, hvad gøres kunde, for vore krigsfangne Landsmænd, til Bedste for dem baade for Legem og Sjæl. Sandelig, for meget kunde der ikke gøres, men nok for lidt! Og for lidt blev der sikkerlig ogsaa nok gjort. Men der var jo da ejheller paa Forhaand Erfaringer at bygge paa, og Censuren gjorde det umuligt for os herhjemme, at faa ordentlig Rede paa, hvorledes vore fangne Venner i Virkeligheden var stillet og hvad de derfor trængte til. Naa, trods alt gik det vel dog nok nogenlunde for dem, der var i de Særlejre, som ved de Allieredes mageløse Velvilje var komne i Stand. (Sammenligning med dem, der var i de tyske Lejre var derimod vist som Regel rent udelukket.)

Men den hele „Krigsfangesag" har i mine Øjne haft en særlig Side, som er vigtig og vel værd at tage i Øjesyn og som i alt Fald for mit Vedkommende har øget min Vilje til at prøve at faa noget gjort.

Dét Spørgsmaal kunde ved Krigens Begyndelse rejse sig: Vil Sønderjyderne allesammen kunne gaa nationalt ubesmittet ud af alt dette her? Jeg mindedes hvad jeg havde læst, at en god Mand ovre i Sverige, en venligsindet Svensker engang havde skrevet. Han omtalte 1864 og beklagede, at Sverige ikke dengang havde risikeret et Nederlag og „klædt blodig Skjorte ved sine Brødres Side i den ulige Kamp ved Nordens Sydgrænse". Han mindede om Goethes Ord, at „Blod er en ganske egen Saft" og skrev, at med den Saft er i Tidernes Løb mere end eet løst Broderbaand bleven loddet fastere sammen. — Ja, nok kunde Nordens Folk være blevne „loddede sammen" i 64, og dette havde været en Lykke. Men kunde da ikke nu den Ulykke have været at tænke og frygte, at Tyskere og Sønderjyder, skøndt alt andet end Brødre, under Krigens Gang kunde være blevet i nogen Grad loddede sammen? Forfærdeligt at tænke! Men saadan Sammenlodning kan ske! „Vaabenbroderskab" kan have en skadelig Indflydelse. Og det lader sig heller ikke nægte, at der er svage sønderjydske Sjæle, der under Krigen er blevet bjergtagne af Tyskerne og deres Vaabenfærd. Jeg har f. E. set hjemvendende sønderjydske Krigsfanger med dansk Tunge og af dansk Æt — men med tysk Sind. Maaske nogle af dem dog har været tysksindede før Krigen. Men havde Tyskerne under Krigen haft mere Held med sig, end de lykkeligvis har haft, saa vilde nok flere endnu af vore have taget Skade paa deres Sjæl. Medvirkende til at fravende sønderjydske Sind vilde ogsaa ensidig og usandfærdig Skildring af Aarsagerne til Krigen være. Fejlagtige Beretninger om Danmarks Stilling under Krigen kunde ogsaa have en meget uheldig Indflydelse; i Krigens første Tid fortaltes der i Tyskland, at Danmark var med i Krigen paa Tysklands Side! Kunde ikke en saadan „Oplysning" bringe det til at vende rundt for en ubefæstet Sønderjyde? Endvidere kunde man ængstes for den venlige Omsorg, som man kunde mene, at Tyskerne vilde lade deres Tvangstropper, Sønderjyderne blive til Del, en Omsorg, der uden Tvivl i enkelte Tilfælde har vist sig, selv om den i langt flere Tilfælde er bleven erstattet med Undertrykkelse og Kujonering.

Alt i Alt, det kunde ventes, at der efter Krigen vilde være et Sjælerenselsesarbejde at gøre. Allerede under Krigen kunde der fra vor Side for vore sønderjydske Landsmænd udføres et Arbejde, et nationalt Værnearbejde; ikke nede i Sønderjylland, thi derned til havde vi ingen Adgang; men nok hos de fangne Sønderjyder, i Fald vi kunde faa Forbindelse med dem. Se, dette var ogsaa en Grund til at søge at faa Samkvem mellem sønderjydske Krigsfanger og os herhjemme. Dette Samkvem vilde

i enhver Henseende gøre godt for Fangerne selv. Men det vilde ogsaa gøre godt overfor deres Slægt og Venner hjemme paa Sønderjyllands Vange, navnlig naar Krigsfangerne engang vendte hjem igen, og de saa kunde fortælle: Danskerne var gode ved os, de glemte os ikke i Fangenskabet. De har aldrig glemt os!

— Nei, vi har ikke glemt Jer! I har hørt os til fra den graa Oldtid, ligesom vi har hørt Jer til! Og vi vil høre sammen og holde sammen ud i Fremtiden, saa længe Jorden staar!

Gymnastikhuset Vodroffsvej 51, København.

N. H. RASMUSSEN.

PASTOR N A. JENSEN.

Den 22. Oktober 1915 kom Pastor Jensen, Jernved, nu Frimenighedspræst i Bovlund, til Lejren i Aurillac for efter Professor Verriers Ønske at begynde paa en Højskolegerning blandt de nordslesvigske Krigsfanger der.

Pastor Jensens Komme blev imødeset med Længsel, thi der blev haabet, at hans Nærværelse skulde bryde Lejrlivets Ensformighed og give Livet aandeligt Indhold. Dog blev der ogsaa ved Siden af næret en vis Ængstelse for de mulige Følger, hans Ophold i Lejren kunde faa for det indbyrdes Samvær Krigsfangerne imellem.

Det var i Krigens første og for Tyskerne ret heldige Tid, og som Følge deraf florerede Hjemmetyskeriet ret stærkt i Lejren. Men dømte til at leve Side om Side — dansksindede som tysksindede — og alle i lige Grad manglende den nødvendige Tolerance bød Klogskaben, at begge Parter saa vidt mulig undgik at optræde alt for udfordrende over for hinanden.

Spørgsmaalet var om denne „væbnede Fred" i Længden kunde opretholdes, naar Pastor Jensen kom, om han vilde være i Stand til at blive et Samlingsmærke, vilde evne at vinde alles Tiltro. Men lad det siges straks, at i en sjælden Grad lykkedes det for Pastor Jensen. Der gik ikke mange Dage, inden alle trods de forudgaaede stærke politiske Brydninger og trods de stadig endnu lige uforligbare Haab og Ønsker angaaende Krigens Udfald, dog i Fællesskab kunde samles om et, i Glæde over at Pastor Jensen var kommen til Lejren.

Hans Arbejde blev ikke let. Skuffelser af forskellig Art mødte ham. Den Forestilling, at Sønderjyderne skulde være dannet af et andet og bedre Stof end de øvrige Danske, kunde ved nærmere Bekendtskab desværre ikke opretholdes ret længe. Sørgeligt gik det den Romantikkens Glorie, som Pastor Jensen sammen med saa mange andre kongerigske Danskere omgav Sønderjyderne, specielt Krigsfangerne, med overfor Kendsgerningernes ubarmhjertige Sprog. Sløvhed, Sløjhed og Ligegyldighed var tre Ting, Pastor Jensen fra første Færd af fik at kæmpe med.

Men ogsaa paa anden Maade og fra en Side, man mindst skulde have ventet det, blev der lagt hans Virksomhed for og blandt Krigsfangerne Hindringer i Vejen. Den Modvilje, han fra første Dag af mødte hos Kaptajn Dufournoux og første Tolken Sergeant Boulanger og det dem undergivne Personale, skabte utaalelige Tilstande for Pastor Jensens Arbejde. For lige at nævne enkelte Ting. Møderne skulde anmeldes til Kaptejnen 24 Timer i Forvejen. Der maatte fraregnet Morgenandagten kun holdes et om Dagen og dette ikke strække sig over mere end en Time. Mødet skulde overvaages af en af Tolkene — ogsaa Gudstjenesterne — og uden en saadan Herres Nærværelse var det Pastor Jensen forbudt at samtale med nogen Krigsfange. Forholdene blev efterhaanden saa, at blot Pikkelhuen manglede, og Legen, som kendtes saa godt fra Nordslesvigs Forsamlingshuse, kunde være bleven leget om igen i Lejren i Aurillac.

De eneste, som mødte Pastor Jensen med en aldrig svigtende Velvilje og Forstaaelse, var Hr. Professor Verrier og Hr. Løjtnant Tisseau. Begge stod dog magtesløse overfor Lejrens militære Bureaukrati.

At øve et egentlig Højskolearbejde kunde der ikke være Tale om. Af de 150 Krigsfanger, Lejren paa den Tid rummede, havde kun ca. 50 Lejlighed til at høre Pastor Jensen. Og ogsaa denne Flok skiftede stadigt ved Til- og Afgang fra og til Holdene, som arbejdede paa Landet. At holde en længere Række af sammenhængende Foredrag blev derved umuliggjort. Kun ganske faa var de, som Vinteren igennem til Stadighed havde Lejlighed til at samles om Pastor Jensen.

Typer fra Auvergne I.
Efter Ugens Arbejde, Folkedansen „La Bourrée".

Typer fra Auvergne II.
Gammel Bonde ved Middagen ude i Marken.

Typer fra Auvergne I.
Efter Ugens Arbejde, Folkedansen „La Bourrée".

Typer fra Auvergne II.
Gammel Bonde ved Middagen ude i Marken.

Men for dem vil denne Vinter altid staa med Lysglans over sig. Ja, være den eneste Tid i hele Fangenskabet, som Tankerne med Glæde vil dvæle ved. Ingen vil glemme Møderne med Sangens friske Pust over sig, som brød Dødvandet og lod befriende Bølgeslag bringe Liv og Røre ind i Krigsfangens Tankeverden. Ingen vil glemme Morgenandagterne og Gudstjenesterne om Søndagen. Længe vil Pastor Jensens milde og varme Ord mindes, og glemmes de, da vil dog som Frugt af dem de Tanker blive, de skabte. Det var det gode ved Pastor Jensens Foredrag, at der maatte arbejdes videre med det, det maatte drøftes i fortrolig Samtale, Mand og Mand imellem.

Det var med Sorg, at man saa Pastor Jensen forlade Lejren i Foraaret 16. Forholdene tvang ham til at opgive Arbejdet blandt Krigsfangerne. Pastor Jensen rejste. Men manges Tanke fulgte ham med dyb Tak for det opofrende Arbejde han havde gjort under saa vanskelige ja tidt pinlige Forhold. Tankerne fulgte ham paa hans brydsomme Færd inde i Ruslands Skove og vidtstrakte Ødemarker, hvor han under Savn og Farer fortsatte den Kærlighedsgerning mod sine nordslesvigske Landsmænd, som han havde paabegyndt i Aurillac.

Nu er Pastor Jensen hjemme. Og det, han tidt talte om som sit højeste Ønske, at faa Lov til at fortsætte sin Præstegerning i vort Hjemland efter Krigen, er nu bleven Virkelighed. Og fra hans gamle Venner fra Lejren i Aurillac bydes der ham et hjerteligt Velkommen hjem, og Held og Lykke ønskes Pastor Jensen i hans Fremtidsgerning i vort Folk, i vort Hjemland.

JENS LASSEN.

PASTOR A. TROENSEGAARD-HANSEN.

Til de Mænd, der kan gøre Krav paa Danmarks og Sønderjyllands fulde Paaskønnelse og Taknemlighed for det Arbejde, de gjorde blandt Folkets Sønner, da disse var stedte i Nød; de Mænd, der aldrig lod sig nogen Hindring blive for stor, aldrig nogen Vej for lang, naar det gjaldt om at bringe en nok saa lille Hjælp til de krigsfangne Sønderjyder, — hører Pastor A. Troensegaard-Hansen. —

I første Linie blev det jo nok de engelske Krigsfanger, der, takket være Pastor Troensegaard-Hansens utrættelige Arbejde og hans uegennyttige „gaaen op“ i dette Arbejde, fik ikke alene gode Fangekaar, men blev holdt godt oven Vande, ja, blev ikke saa lidt berigede i aandelig Henseende. Jeg er overbevist om, at „Felthammerne“ lige til deres sidste Dage, vil have noget at sige deres Lejrpræst Tak for. — Sikkert har han med den vidunderlige Evne til at sprede Lys og Varme, der var ham givet, ofte forstaaet, at bortjage de mørke Skyer, Fangenskabets Indestængthed kunde drive op i Sindet. — Og der kunde vist kun vanskelig tænkes én, der var bedre skikket til at tale til Fanger end Pastor Troensegaard-Hansen, han, der havde haft den rige Gerning som Sømandspræst i Newcastle i over tolv Aar. Thi derved havde han det store Fortrin, at han havde lært, at finde Vej til alle Hjerter, at finde de skjulte Stier ind til enhvers inderste Gemmer, hvor haard den ydre Skal end maatte være! —

Lad os en Gang forsøge, at forestille os Pastor Troensegaard-Hansens Stilling som Sømandspræst. Den Stilling, der, skønt Led af hans Manddomsgerning, paa en Maade blev en stor forberedende Skole for ham. Der er noget af en guddommelig Førelse over dette, at denne Mand skulde virke som Sømandspræst i de mange Aar, for at have den bedste Forberedelse og de bedste Betingelser for at kunne optage en Præstegerning iblandt Landsmænd, Landsmænd, der ved ligesaa ejendommelig en Førelse kom til at danne et „udenlandsk Sogn“ i det Rige, hvor han stod som „udenlandsk Præst“. — Det har sikkert været en vanskelig brydsom Vej at gaa, den som Præst for alle de mange fremmede Sømænd, som i Aarene gæstede Newcastles Havn. Thi en Sømandspræsts Gerning er jo, endnu mindre end en anden Præsts kun den, at staa paa en Prædikestol og tale til en lyttende Menighed; nej, hans største, vanskeligste, men sikkert ogsaa mest velsignede Arbejde maa det jo være, at finde den enkelte, finde dem, som Søens og Livets Storme har gjort haard i Sind og kold om Hjertet. Dette, at tale til alle Sind, til alle Villier, lærer sikkert ingen bedre og mere alsidigt end Sømandspræsten. Pastor Troensegaard-Hansen har ofte gaaet dette Ærinde til den enkelte, den ensomme og forknytte, og det har sikkert altid været med Glæde, han er gaaet det, fordi han vidste, i hvis Ærinde, han gik

og fordi hans første og sidste er at bringe „det store Budskab“ til enhver! — Og har han ogsaa ofte som Tak for det gode, han bragte, i Øjeblikket kun høstet haanlige Smil eller ringeagtende Ord, saa er han sikkert atter og atter gaaet til sit brydsomme Arbejde med det lyse, klare og fortrøstningsfulde Blik, der altid lyser fra hans Øjne. Sikkert har de Sømænd, han i de lange Aar kom i Berøring med, ogsaa lært ham at kende, som „Manden, der aldrig blev træt.“ — Sømandspræstens Gerning har skolet ham i det, der under hans Virken som Krigsfangepræst skulde blive ham til største Nytte — Taalmodighed! — Utrættelig var hans Taalmodighed til i de engelske Fangelister at udsøge Sønderjydernes Navne; Utrættelig var den, naar det gjaldt om at opnaa selv en nok saa lille Fordel for hans „Drenge“. Mangt et Eksempel kunde der endnu fremdrages om denne Side af Pastor Troensegaard-Hansen, dog det vilde føre for vidt. Derom vil ogsaa „Felthammerne“ langt bedre kunne fortælle end vi. Men det var som sagt ikke „Felthammerne“ alene, der fik nyde godt af Troensegaard-Hansens Virken. Over hele Storbritanien kom han, og takket være udmærkede Anbefalinger og Forbindelser, stod alle Døre aabne for ham, saa han uhindret kunde faa Fangerne i Tale. Og her møder vi et andet stort Træk ved Troensegaard-Hansen, han gjorde ingen Forskel! — Naar det gjaldt om at hjælpe og naar der kunde hjælpes, saa hjalp han, saa var Krigsfangen, der skulde hjælpes ikke for ham et Menneske med disse eller hine nationale og kirkelige Synspunkter, nej, saa var han kun hans Næste, og dermed én han burde „elske som sig selv“! — Det skønneste Bevis herfor bragte Pastor Troensegaard-Hansen sikkert, ved sidste Foraar at opnaa, at faa elleve Officerer fra de tre — den Gang var der tre — Afstemningszoner sendt med hjem til Aarhus. Disse elleve, til Dels Mænd, der herhjemme indtager ansete Stillinger vil ikke glemme den Vennehaand, Krigsfangepræsten rakte dem, og de af dem, der var tysksindede, vil have forstaaet, at naar han satte det igennem, at faa dem med hjem, saa var det ikke for at agitere dermed! Nej, saa var det, fordi han følte Trang til at række disse elleve Kærlighedens stærke Arm, og til at sprede Glæde, saa langt som han kunde naa!

Derved blev det for ham en ganske naturlig Sag, ogsaa at søge Forbindelse med „Aurillacerne“, ogsaa at tage et Arbejde op blandt de „franske Sønderjyder“. Første Gang, han kom til Aurillac, var allerede saa tidligt som i 1915, kort efter Lejrens Oprettelse. Saa fulgte Pastor Jensens rige, mindeværdige Højskolegerning i Aurillac og i lang Tid hørte vi ikke noget til „Præsten fra Feltham“. Først i 1918 i Foraaret fulgte hans andet Besøg. Men han har selv andetsteds skrevet om sine Besøg i Aurillac.

Hans sidste Besøg, først i Januar 1919, kom lige efter et længere Besøg af tre udmærkede Mænd: Professor Verrier og d'Hrr. cand. teol. Poulsen og Rosting. Der kunde derfor maaske hos en eller anden være Tvivl om, hvorvidt han kunde samle os efter disse tre Mænds Besøg. — Men det viste sig hurtigt, at Troensegaard-Hansen havde en ejendommelig Evne til at drage os til sig. Thi fra ham straalede denne umiddelbare Kærlighed, der er kendetegnende for ham, en Kærlighed, der lyser ud af hans Øjne, enten Ansigtet er klaret i Smil eller præget af Alvor, en Kærlighed, der gemmes i hvert eneste af hans Ord, og gør, at man aldrig glemmer ham efter det første Møde. Man skal kende ham, saa forstaar man ham straks, saa forstaar man hans Virken og hans Gerning, forstaar at han er „Manden, der aldrig bliver træt“! Og saa forstaar man at han kunde være de Smaas — og dermed Krigsfangernes — Præst, deres Ven, deres Bro'r og deres Far paa en Gang! — Et Væld af Liv, af Varme og af Lys spredte han om sig — han kunde det, fordi han selv havde det evige Kildevæld at øse af; fordi han selv besad det største af alle jordiske og himmelske Goder, det, han saa inderlig gerne vilde gøre os delagtig i, Livet og Frelsen i Kristus! — Derfor kunde han atter og atter gaa til Arbejdet med sit lyse, evig unge Mod, bringe Lys ind i de mørke Sind, bringe Haab ind i de tvivlende Hjerter, bringe Fred ind i en stakkels forpint Menneskesjæl. —

Saaledes var hans Virken, ufortrødent; aldrig nogen Sinde blev det ham for meget. Med Villien til ikke at blive træt, stod han den første Dag, da han optog Gerningen som „Chaplain to the Danish Slesvig Prisoners in England“, utrættelig delte han med sine „Drenge“ i fem lange, brydsomme Aar alle en Krigsfanges Smaasorger og Smaaglæder, og træt blev han ikke, til den Dag, da de sidste af disse „hans Drenge“ rundede Skagens Fyr. — Indtil han vidste dem alle genforenede med Hjemmet slap han intet Øjeblik sit store Kærlighedsværk. —

Naar vi nu til Slut vil spørge: hvad var det, der gav ham dette uudtømmelige Fond af Kraft, Villie og Kærlighed? Da svares der bedst med hans egne Ord: „Fondet gav den store, stærke Gud i det Høje, som gav mig den rige Gerning, at virke paa denne Udpost!“ —

Det var Kildevældet, der aldrig udøstes; det Kildevæld, som han ogsaa vilde lære os at øse af. —

Nu er Pastor Troensegaard-Hansen hjemme! I Danmark vil han vente, til den Dag kommer, da ogsaa han maa faa sit Virkefelt hernede i Sønderjylland. Vi vil ønske ham endnu mange velsignede Virkeaar i vort Folk, og sige ham Tak for hans rige Virksomhed i Krigsaarene. —

Haderslev i Januar 1920. **FRITS SCHMIDT.**

ERINDRINGER FRA KRIGSAARENE.

Engelske indflydelsesrige og forstaaelsesfulde Venner har ofte under Krigen spøgende sagt til mig: „De har det største Sogn af alle Præster!“ Jeg maatte jo smile ad dette som ad de mange andre Prædikater, man knyttede til min i og for sig ret enestaaende Stilling. Jeg blev imidlertid i Rollen og fandt mig taalmodig i, at man anviste mig Storbritanien som mit Hovedsogn og Frankrig som Annex. Dette sidste faldt igen i to skarpt adskilte Dele, den engelsk-franske Del (sønderjydske Krigsfanger i engelske Arbejdskompagnier i Frankrig) og den rent franske Del (Sønderjyder i fransk Fangenskab). Det er om denne sidste Del af „Annexsognet“, jeg i Dag vil skrive lidt, idet jeg særlig vil dvæle ved tre af Krigsaarene 1915, 1918 og 1919, Aar, der hver for sig har sat sine dybe Spor i Frankrigs og Europas Historie. Til disse Aar knytter sig nogle af mine rigeste og mærkeligste Minder med den sønderjydske Lejr i Aurillac som Midtpunkt. Den lille Skare af dansktalende Sønderjyder, der i 1915 (Foraar) samledes om Guds rige Kildevæld hver Aften én hel Uge igennem staar endnu lyslevende for mig. Middagssamtalerne, der holdtes enten i „Salen“ eller i Gaarden, den berømte Skovtur, der under Sergeant Boulangers Ledsagelse foretoges for at samle Blomster og Grønt til „Kirkesalen“, Afskedsmødet, hvor den sidste Sang: „Ja vi elsker dette Landet“ bar alles Tanker hjemad mod vort eget lille Land — alt dette staar endnu uudsletteligt i mine Erindringer og vist ogsaa i mange af vore daværende Sønderjyders.

Saa fulgte den frugtbare Tid, da Pastor Jensen virkede i Aurillac i de 9 Maaneder, der for saa mange Sønderjyder blev som Lyspunkter midt i Fangenskabets triste Ensomhed. —

Vi springer nu 1½ Aar forbi og standser ved Marts 1918, denne Marts, ja og April, der blev saa skæbnesvanger for begge de krigsførende Magter, men mest vel nok for Tyskland, der for sin momentane Sejr maatte ofre i Hundredtusindvis af sit unge Mandskab inden for et Tidsrum af 14 Dage. Det var en alvorlig Tid for hele Europa, tungest og alvorligst for dem, der tvivlede om Udgangen af alt dette, men ogsaa ansvarsfuld for dem af os, der var sikker med Hensyn til Løsningen af det daglige store Spørgsmaal: Hvor bærer det hen? —

Det maatte ganske naturligt blive en mærkelig og alvorsfuld Tid, vi kom til at opleve i de 14 Dage, hvor vi mødtes hver Aften! Der var noget sært betegnende ved disse Møder i en halv oplyst Sovesal med sin ensomme osende Petroleumslampe hængende ned i Midten. Jeg følte det som om alle Ansigter vendte sig imod mig med dette ene Spørgsmaal: Naar kommer Lysningen? Naar skal der blive Ende paa dette Myrderi og hvad skal blive vort Udbytte af alt dette?

Men her paa dette Punkt syntes det mig, som om Gud havde draget Sløret lidt til Side, saa jeg skimtede ind i Fremtidens ellers saa ukendte Land! Gud giver jo tunge Tider for at forberede os til Fremtiden. Han vil modne os til at kunne tage Fremtidens Kampe op og bære dens Byrder i den rette Aand og med det rette Sind. Det blev en Tid, hvor der blev spurgt om „de gamle Stier“ og hvor mange Sukke gik opad imod det høje Hjem med den almægtige Konge, vor store Frelser: Jesus.

Der var Tomands-Møder, som aldrig glemmes og Stuemøder ude rundt omkring paa de omliggende Gaarde, hvor der var sønderjydske Krigsfanger, og der var Hospitalsbesøg med Gudstjeneste og Altergang!

Ordene: Det gaar hjemad! blev ligesom det Ord, der udløste den indesluttede og knugende Smerte.

Hjemad til Gud — det første og største! Hjemad til Landet og de Kære — dette, det største paa denne Jord, det, der kan samle og bære, løfte og styrke! Hjemad til Sønderjylland og hjemad til Danmark, vort gamle, elskede Land: Vor Mor!

Lykkelige Sønderjyder i Aurillac, hvor „Lange, Bertha“ ikke kunde sende sit forstyrrende, ødelæggende og diaboliske „Memento mori“ ind til Gudstjenester og Møder! Her var vi udenfor „Helvedet“, det var næsten som et Paradis med dets Fred og Stilhed!

Det tredje Afsnit samler sig om hele Januar 1919. Disse Uger blev viet Sønderjyderne i Aurillac og paa Gaardene rundt om i Frankrig, saa langt jeg kunde række. Det blev en herlig Tid. Vintertiden med dets Mørke var ved at svinde. Det gryende Foraar med de mange Løfter gemte i sit Skød, timeligt saa vel som aandeligt bar os under vore Møder paa Vinger stadig nærmere og nærmere Gud medens Hjerterne ofte var ved at sprænges af Glæde og Tak og Lov til ham, som nu vilde vise os, at han vilde gøre alt godt!

Og disse mine Oplevelser i Lejren og paa Gaardene gentog sig paa det saakaldte „danske Slot“ ved Vendôme, hvor ca. 25 Sønderjyder arbejdede. De 9 Timer, jeg uforstyrret og frit tilbragte med

disse prægtige Sønderjyder, skal altid høre til mine lyseste Minder. Der var Gudstjenesten med Altergangen, en Højtid saa herlig og skøn! Der var Festmiddagen, Eftermiddagskaffen, Sangene og muntre Fortællinger fra Feltham og Aurillac! Som disse 25 kunde le, ja man skulde næsten have tænkt sig, at de havde øvet sig i at „le i Kor"! Og saa Afskedsstunden med Aftenandagten!

Se alt dette er som brændt ind i min Erindring, hvad der maaske endnu bedre kan forstaas, naar man mindes, hvilke Vanskeligheder jeg skulde overvinde, for at naa til Vendôme den Dag, den eneste, der stod til min Raadighed dér.

Min Hustru, Søn og jeg kom nemlig til den berømte By Blois om Lørdag Aften i den Hensigt næste Morgen at tage til Vendôme. Hvilken Skuffelse, da jeg hørte, at der intet Tog var om Søndagen før sent om Eftermiddagen! Og vore Sønderjyder ventede mig, allerede om Søndag Formiddag. Jeg blev ikke særlig henrykt ved denne Opdagelse, men alligevel „gav jeg ikke op". Jeg forhørte mig, om jeg kunde faa en Bil. Jo, men den koster 60—80 Francs! Det gik ikke! Saa saa jeg til Amerikanerne og ved Anvendelse af mine Talegaver og Fremlæggelse af mine „gode Papirer" lykkedes det mig at formaa den amerikanske Officer at overlade mig en Militærbil med tilhørende Soldat! Klokken 11 gik det i susende Fart gennem Snestorm til Vendôme, hvortil vi ankom Kl. 12,30. Den derværende Kommandant tog sig venlig af Sagen og tillod mig frit og uhindret at gaa til „Slottet" og færdes hos vore Sønderjyder saa længe jeg vilde! (Mit Pas gjaldt forresten 2 Mdr).

Hvilken Jubel, da Sønderjyderne saa mig! Og hvilken Modtagelse jeg fik!

Aah, hvor Gud dog skal have Tak fordi Han i sin Naade gav mig Lov til at opleve disse rige Stunder og med alt det store og smaa som Baggrund ønsker jeg da Aurillacforeningen et rigt og herligt 1920 for dem og alle Sønderjyder.

December 1919.

A. TROENSEGAARD-HANSEN.

AUVERGNE.

Kære landsmænd! I har tilbragt en bevæget tid af jert liv i dette sydfranske højland. I har lært den egn at kende, således som den ser ud nu, og som livet levedes der i disse krigsår. Så vil I sikkert også have interesse for dens fortid. Det giver mere dybde i billedet. Lad mig da prøve at fortælle jer de få spredte træk, som kom til min kundskab under mit ophold hos jer, knytte fortid og nutid sammen. Noget af det vil være jer nyt og ukendt, andet vil I møde med genkendelsens glæde.

I gamle dage var Frankrig delt i „lande", omtrent som Tyskland endnu. Der var mægtige hertuger i disse, og en svag konge over hele „riget". Men efterhånden knækkedes hines magt, og kongens steg. I Tyskland vedblev deltheden, bl. a. fordi den tyske ånd altid har haft en romantisk trang til at hige mod fjerne mål og spilde sin kraft derpå. Middelalderen igennem vilde Tysklands overherre tillige herske over Italien for at kunne faa ret til at bære den gamle titel som romersk kejser. I vor tid blev det drømmebroen til orienten, der fangede den tyske fantasi. Men her som hist blev buen spændt for højt, og brast. Det er den tyske digter Goethe, der har sagt det udmærkede ord: I begrænsningen viser mesteren sig. Men det er den klare og nøgterne franske ånd, der har praktiseret ordet. Ti vel kan ogsaa den flyve højt som ørnen, spejde vidt og ville stort; vi ser det især i korstogene, der kaldes „Guds gerninger ved de franske", og i Napoleonstiden. Men gennemgående forstod det franske folk at sætte mål efter kræfter, stævne efter ævne. Og dette viste sig politisk bl. a. deri, at man i stedet for at spilde kraft paa fantastiske ting, rettede blikket mod det nære og sunde mål: at gøre frankrigs „lande" til ét rige, at skabe den enhed og enighed, som gør stærk. Således forsvandt de regerende hertuger; deres lande blev provinser, og den indre gnidning ophørte. Ved den store revolution fremmedes dette yderligere, idet den gamle inddeling i større provinser maatte vige for en ny i 89 departementer (amter), hvoraf 3 faldt på Elsass-Lothringen.

Således gik det til, at Auvergnes højland, hidtil en provins eller et landskab med Clermont til hovedstad, deltes i tre departementer, hvoraf det sydligste er Cantal med hovedbyen Aurillac, der således nu blev sædet for en amtmand, —præfekt—, der styrer departementet fra præfekturbygningen, der ligesom alle regeringsbygninger kendetegnes ved den dobbelte indskrift: Republique Française og Liberté,

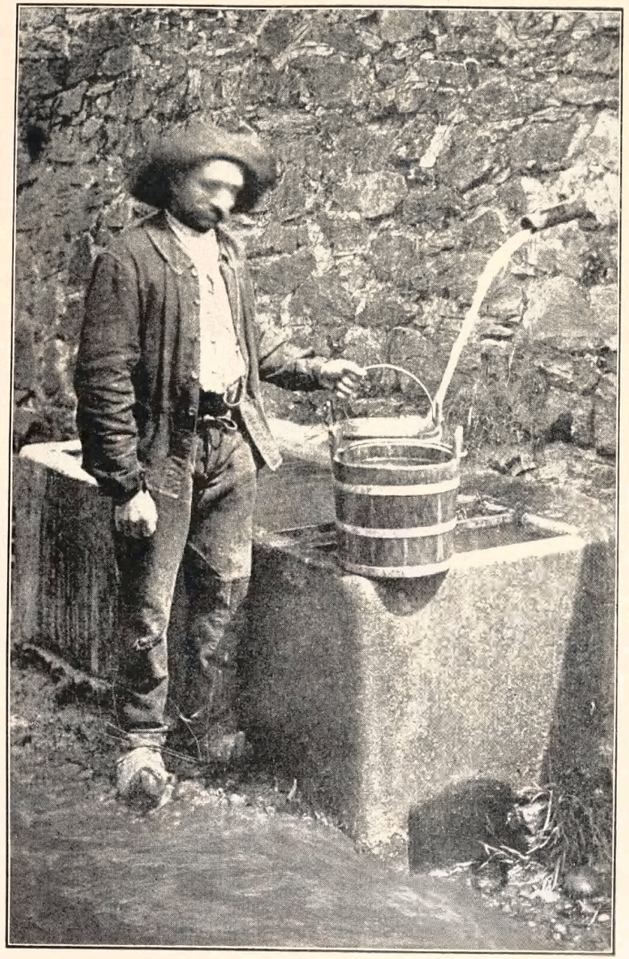

Typer fra Auvergne III.
Røgteren henter Vand ved Kilden.

Typer fra Auvergne IV.
Hyrdedreng, der vogter Ungkvæg i Sæteren.

Egalité, Fraternité. Selv på kirkerne ses jo forøvrigt også disse 3 sidste ord nu, efter at de ved kirkens adskillelse fra staten i 1905 er bleven statsejendomme.

Auvergnes højland vil I mindes som en stor landskabelig skønhed. Det skal være skudt op af jorden i tidernes gry ved mægtige vulkanske begivenheder. Det er jo ikke helt almindelige rader af muldvarpeskud, disse milelange åse med de fagre dale imellem med de hurtigt ilende elve, der samler sammen alt, hvad der risler ned ad åsens sider. Et billede faldt mig ofte ind, når jeg gik tur ind i de grønne dale og så sneen blinke langs de høje kamme: Et hav i mægtigt oprør med sine høje, lange bølgebjerge med sølvspættet ryg og funklende kam. Har det måske virkelig været en sådan sydende masse en gang, der så er afkølet og stivnet, idet den vulkanske jord er gledet som lava jævnt nedad med sin bløde muld, mens den tungere sten blev tilbage foroven? Af og til møder man jo også store vulkanske sten stående på enden, mer end mandshøje, midt ude på skråningerne. De synes ikke rullede ned, men skudt op på stedet og med dybe rødder, der nok skal holde dem fra at vælte, selv om de, som jeg mindes enkelte, er bredere foroven end forneden, næsten som et træ.

Dette ejendommelige højland, næsten lige langt fra den italienske og den spanske grænse, er også lige langt fra slettelandets og det egentlige bjerglands karakter, ja kan vel siges at forene disses skønhed. Det er stort nok til at virke imponerende som bjerge og dog lavt nok til at være forvaret mod alpeviddernes vilde øde; det har sletternes frugtbarhed, ikke blot i sine dale, men også op ad de fleste åse. Mens vore jævne marker skifter fra sort til grønt og gult, er dette franske højland afgjort grønt; lidet pløjland, desmere græsland, oplivet af de frodige tætte hegn af tjørn og brombærranker med opstammede popler imellem. Går man ind i disse dale og ser de store røde kvægflokke allevegne, dybt nede og højt oppe, mindes man om de norske sætere. Mangen gang, når jeg så de unge piger, der dagen lang sad med strikkepinden og vogtede deres flok, måtte jeg tænke på Synnøve og den vesle Ingrid og ønske dem Bjørnsons skønne fortællinger til god tidkort.

Intet under, at Auvergnebonden elsker dette sit land. Det gør alle bjergboere jo forresten. Vi slettefolk finder det noget besværligt, fordi vi er vant til at dyrke hver en plet. Alligevel faldt vist ingen af jer, skønt I saa det med fangens øje, på at sige som den fynske avlskarl, der var fulgt med sin præst op til et norsk embede. Han bad efter kort tids forløb om lov at rejse hjem, for „jeg ka itte holde ud at være her i dette vajskabt laij". For os var Auvergne et såre velskabt land, og for dets egne børn sikkert endnu mere.

Det røber også dets ældste historie. Da den store hærfører, Romeren Julius Cæsar, tog sig den kæmpeopgave for at erobre Gallien: det nuværende Frankrig og Belgien, mødte han ikke mindst modstand blandt Auvernerne, der nok vilde sætte livet i vove for at værne deres smukke dale og deres kære bondefrihed. Som Svejtserbønderne i middelalderen mod de østerrigske riddere. Endnu mindes jeg fra min første latinlæsning i unge dage Arverneren Vercingetorix i Cæsars bog om Gallerkrigen. Lidet tænkte jeg da, at jeg engang skulde komme til at færdes på den krigskueplads sammen med mange sønderjyske „krigere", der havde været i en anden maaske den sidste Cæsars tjeneste.

Og lige så lidt tænkte jeg, da jeg senere som student traf på byen Aurillac i min kirkehistorie, at jeg skulde komme til at sidde på St. Peters stol i den by, selv om det kun var en almindelig stol i hotel St. Pierre! Men det er da ellers en virkelig pave, der er skyld i, at Aurillac har fået plads i kirkehistorien.

Auvergne, så vel som det hele Gallien, blev efter Cæsars Dage erobret endnu to gange. Først, ved Romerrigets synken, af de fra øst indtrængende Franker, Burgunder og mange andre, i den brogede folkevandringstid, og siden af den åndelige stormagt, som hedder kristendommen.

Ved Soissons tilintetgjorde Frankerkongen Chlodovech, den første af Frankrigs 18 Ludvig'er, i året 486 den sidste rest af Romerherredømmet i Gallien, og 10 år efter lod han sig døbe. Det skete efter en sejr over Alamannerne, og sagnet lader ham love midt under slaget, at, hvis han fik sejre, vilde han modtage dåben. Biskop Remigius af Reims skal som døber have tilråbt ham: Bøj din nakke mildelig! Tilbed, hvad du brændte, og brænd, hvad du tilbad! Betegnende allerede da for det ridderlige drag i den franske ånd er det udbrud, der tillægges kongen. Da han endnu iført daabsklæderne, hører Jesu lidelseshistorie oplæse, skal han have udbrudt: „Der skulde jeg have været med mine Franker!" Lad os også mærke os dette „tilfælde", at den første franske konges kristning er knyttet til den første franske sejr over Tyskerne (Alamanner-Allemands). Om nu den sidste sejr fik lignende følger, begge folk til velsignelse!

Men iøvrigt betød kongens dåb naturligvis ikke folkets dåb. Mange var for længst døbte, andre fulgte sent efter. Chlodovech var da også kun konge over en lille del af det nuværende Frankrig. Endnu i det 7. aarhundrede samledes bønderne på Auvergnes skovklædte bjerge og i Cevennerne ved de gamle hedenske offersteder, og i Ardennerne stod den gamle afgudsdyrkelse endog i fuldt flor i det 8. århundrede. — Men kom disse tunge bjergboere således langsomt med, kom de måske også

solidest; hvad de nærmede, gik efterhånden dybt ned og bevaredes derfor mest trofast. Cevennernes blodige, men skønne reformationshistorie skulde på sin vis blive et af de sildige vidnesbyrd derom.

Men et af de tidlige møder vi i Auvergne og netop i Aurillac. Da kristendommen først er gået denne egn i blodet, kendtes det, at det var alvor. Et af vidnesbyrdene derom finder vi i Gerberts historie, som kaster glans over det fattige højland og giver det den ære at have skænket kristenheden den første pave af fransk herkomst. —

En dejlig sommerdag gik jeg en timelang tur østpå ind i en af de dale, der udmundede i Aurillacbækkenet. Og jo længer jeg gik, desto skønnere det blev. Dalen snævredes ind, åsene blev stejlere og mere skovklædte, og elven snoede sig og boltrede sig i sit trange leje, så der stod støvregn om den. Omsider standsede jeg ved et hus, et af egnens almindelige, solide stenhuse. Det lå smukt lige ved floden, hvor dalen gjorde en bøjning, og det lå lunt men ogsaa indespærret under disse skovmørke åse. Jeg standsede og læste dets indskrift: Her fødtes pave Sylvester 2. o. år 950. Altsaa — for at sammenstille det med noget dansk — kort efter, at dronning Thyra havde bygget vort Danevirke.

Hans historie kendte jeg. Gerbert hed denne fattige bondeknøs med de rige ævner, som allerede i barneaar førte ham ind til det år 894 i Aurillac, af den hellige grev Géraud grundede Benediktinerkloster, der var så mægtigt, at det ikke blot beherskede byen, men ejede store godser rundt om, endog i Spanien. Da en spansk greve besøgte klostret, besluttede man at lade Gerbert, som en af klostrets bedst begavede disciple, følge med ham til Spanien, hvor videnskaberne dengang blomstrede ved de arabiske universiteter. Hernede blev bondesønnen fra Auvergne til en af tidens lærdeste mænd. Hele Europa kom i takkegæld til ham, fordi han i stedet for de besværlige romertal indførte de bekvemme arabiske; vort endnu gældende taltegnsystem og alene derved bidrog til matematikens opsving. Han konstruerede også et regnebræt, vandt prisen i lærd talekunst over en tysk berømthed, „Saxernes Cicero", og vandt snart ry som en af Europas største lærde, hvorfor han da også blev abbed i et af Italiens rigeste klostre.

Men hvor kære end de stille studier var ham, kunde hans natur ikke nøjes med at være omgivet af bøger og lyttende Disciple. Der var også en politiker i ham, stof til en kirkefyrste, hvorfor han ikke blot kom til at tage del i tidens mange forviklinger, men endog i 40årsalderen blev valgt til ærkebiskop af Reims. Da der på den tid var flere lidet værdige mænd paa pavestolen i hurtig rækkefølge, viste Gerbert sin kirkelige alvor og sit personlige mod ved at erklære, at han vilde vende den første romerske biskops ord om at „adlyde Gud mere end mennesker" imod dennes uværdige efterfølgere. Vi fornemmer her det første pust af de storme, som pavestolen senere skulde få svært nok ved at ride af: fransk trang til kirkelig selvstændighed. kaldet Gallikanismen.

Og så skulde dog Gerbert selv ende som pave. Hans ry for lærdom, fromhed og klogskab i forbindelse med et både politisk og personligt venskab med den tyske kejser Otto 3 førte ham fra ærkesædet i Reims til ærkesædet i Ravenna og derfra til selve pavestolen i Rom. Han kunde derfor siden spøgende udtale sig om den rolle, bogstavet R havde spillet i hans liv.

Som pave (999—1003) kaldte han sig Sylvester den anden, og det kendtes, at nu prydede ikke blot stolen manden, men også manden stolen. Hans kristelige alvor og hans tankers sundhed fik straks lejlighed til at bestå en smuk prøve. Året 1000 blev rundt i kristenheden imødeset med megen ængstelse; man ventede verdens undergang, fordybede sig i Johannes aabenbaring, tog ilde varsel af en solformørkelse og gik — som altid — til to modsatte yderligheder: Nogle skænkede alt deres eje til kirker eller klostre; andre sagde: lad os æde og drikke, ti i morgen skal vi dø. Sylvester gav tankerne en bedre retning ved at gøre Europa opmærksom på Jerusalems sørgelige kår. I byens navn mindede han kristenheden om dens store hellige minder og udtalte: „Rejs dig, Kristi stridsmand! løft fanen og kæmp med! udfør ved gode råd og milde gaver, hvad du ikke kan ved våben!" — Det kan vel ikke kaldes det første opråb til korstog, men vi møder dog igen her den franske ånds sans for at hjælpe de undertrykte, at øve retfærdighed.

Og det samme møder vi, når Sylvester rækker en hjælpende hånd til Polen og Ungarn, to små stater i deres første vorden. De hedenske Prøjsere havde dræbt deres missionær, den fromme ærkebiskop Adalbert. En polsk hertug købte liget og jordede det i Gnesen. Paven udtrykte sin Tak ved at gøre denne by til et ærkesæde, men det blev saa igen et af de midtpunkter, omkring hvilke det polske rige groede op. — Noget lignende i Ungarn. Hertug Stefan bad Paven om en kongekrone og om at få oprettet et ærkesæde i Grass. Begge ønsker opfyldtes. Sylvester sendte en krone, som den dag i dag er en del af den ungarske Stefanskrone.

Verden forgik ikke år 1000, sålidt som i krigen nu, Men en fransk bondesøn lagde grund til to kristne kongeriger, gav det første stød til befrielse af et andet lille land i østerleden og havde den glæde, at to andre fjerne lande, det lille Island og det store Rusland vedtog kristendommens indførelse, om det end for det sidstes vedkommende skete efter græsk trosopfattelse, for såvidt uden om St. Peters efter-

følger i Rom. Gerbert var i sin ungdom bleven beskyldt for at være så politisk, at han indsatte og afsatte konger. Sandheden var nok snarere, at han, overalt, hvor han kunde, indsatte livet, og det blev han ved med, så længe han levede. Ti bondesønnen fra Auvergne var en livets mand. Aurillac har hædret sin berømteste dicipel med en smuk statue. På sokkelen er hans liv fremstillet i 3 billeder: Hyrdedrengen med sine får. Videnskabsmanden med de fornemste tilhørere og tilskuere ved hans experimenter. Paven, der sidder højt på stol, båret af kirkens mænd. Hvergang Aurillacs ungdom fordyber sig i disse billeder, må de give den stød til et: fremad! Og hver markedsdag, når hundreder af Auvergnes bønder lejrer sig med deres æsel- eller studekærrer på torvet foran statuen, vil den ogsaa kunne sætte tanker i bevægelse hos dem, helst vel hos sådanne, som har en læselysten dreng derhjemme i bjergene.

Er tanken om Jerusalems nød således født i en fransk paves hjerte, er dens nærmere udformning også forbeholdt en pave af fransk blod. Urban 2. nedstammede fra en ridderslægt i Frankrig, og i hans pavetid (1088—99) skulde det 1. korstog komme til at finde sted. De seldshukiske Tyrker havde erobret store dele af Forasien fra den græske kejser, og dennes klage til vesterleden fandt øre hos den varmhjertede og handlekraftige Urban 2. Dertil kom, at der trindt om i landene var uro og gæring. Farsot, hungersnød og undertrykkelser pinte hjerterne, Jordskælv og usædvanlige naturbegivenheder, såsom en ufattelig mængde stjærneskud, ængstede sjælene. Man længtes efter en forklaring, en opgave, ved hvis løsning man måske kunde hidkalde bedre tider. Således blev det et kaldende og befriende ord, der lød, da pave Urban i 1095 holdt sin berømte tale, hvori han kaldte kristenheden i våben til udfrielse af det hellige land fra de vantros hænder. Og atter møder vi her Auvergne. Ti det var på en slette udenfor dette lands hovedstad Clermont, at han holdt den. En sådan forsamling har verden sjælden set. 14 ærkebisper, 250 bisper, 400 abbeder og en mægtig skare præster og lægfolk lyttede til hans ildnende ord. At Auvergnes bønder har udgjort en stor del af lægskaren, er vel i hine vanskelige rejsetider hævet over al tvivl. Og er Auvergnebonden ellers tung i vendingen og langsom i beslutningen — andre Franskmænd har ham lidt til bedste, ligesom vi Molboerne, idet de siger for et mundheld: Nå, den og den er hverken mand eller kvinde, han er fra Auvergne — så viste han på hin historiske dag, at han nok kunde varmes og løftes op i de store beslutningers høje og rene luft; ti da paven havde talt, lød det fra den store forsamling som med én mund: Deus lo voll! Deus lo voll! Gud vil det! De fæstede røde kors på skuldrene, og en af verdenshistoriens største og følgesvangreste

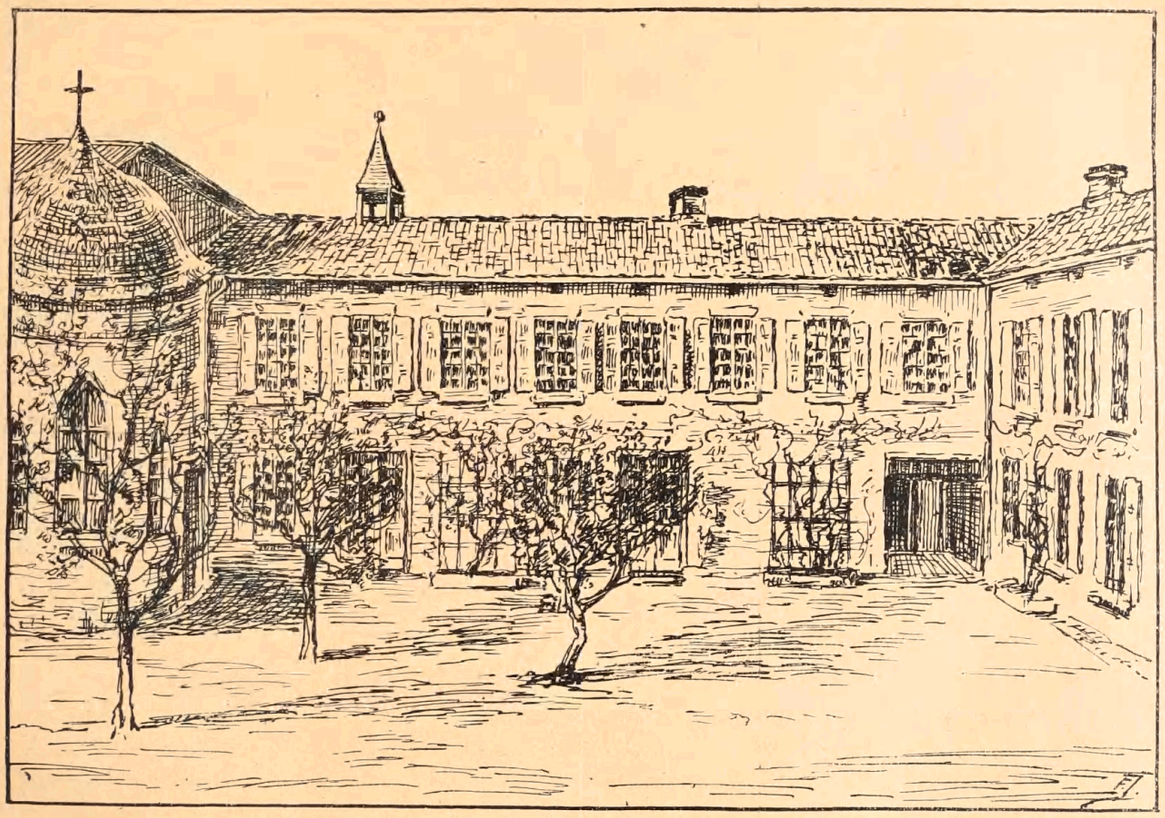

Krigsfangegaarden „La Mense“ set fra den „store Stue“. Til venstre ses „Kirken“.

bevægelser var født i Arvernernes gamle land. — „Frihed“ var løsnet. Befrielse for de undertrykte. Og da toget næste år var færdigt til opbrud, var der, siger historikerne, næppe mange franske hjem, som ikke sendte en pårørende med. Og tusinde så aldrig hjemmet mere, ti besværlighederne blev talløse, og kampene mange. Men målet blev nået. Da de havde vundet og kæmpet og lidt omtrent lige så længe som i denne krig, var Jerusalem og flere andre vigtige byer erobrede, og en fransk fyrste, Gotfred af Bouillon, var bleven herre i Jerusalem. Kongekrone vilde han dog ikke bære, hvor frelserkongen havde maattet bære en tornekrone men han lod sig ydmygt kalde „den hellige gravs beskytter“. — — —

— Men i disse stille, afsidesliggende Auvergnedale, der engang var vidne til begyndelsen af denne korstogsbevægelse, der trods alle misgreb og mislige udvækster dog var et storstilet og i sin grund uegennyttigt forsøg på at frigøre det bundne, skulde 800 år senere en flok fanger fra det høje nord gå og vente på en lignende frigørelse for deres lille fædreland. Og nå det!

På St. Martins dag, den 11. november 1918, var sejren vunden. Men den hellige Martin fra Tours havde ogsaa færdedes i disse sydfranske egne. Og han er Frankrigs værnehelgen. Et tilfælde da lig en tanke, at våbnene til fædrelandets værn og andre landes befrielse fik sejren i hænde netop på den dag. — — — Med glæde drog fangerne hjem. Det kan ikke undre. Men mange venlige tanker vil de også ofte sende tilbage til det mærkelige land, hvis blod blev også deres frihed, og til det skønne højland, i hvilket de fik gode fangekår, mens krigen rasede på alle Europas Slagmarker. — — — Røde valmuer med hvidt i kors er et af de takke-mærker, vi efterlod os. De trivedes frodigt i Auvergnes varme jord. — — —

— — — — — — Om selve byen Aurillac måske saa et nyt stykke ad åre.

N. A. JENSEN.

JULEN I AURILLAC.

Af alt det meget, som vi vil huske fra Fangenskabet, indtager Julen en fremtrædende Plads. Hvor fattigt det end har været at holde Jul dernede, saa blev den dog altid noget ud over det dagligdags. Takket være de mange Kræfter, som blev sat ind derpaa, lykkedes det gerne at skabe lidt Julehygge og Julestemning.

Det var en travl Tid, naar det gik mod Jul. Der var meget at lægge til Rette, for at det kunde blive rigtig Jul. Der skulde koges og bages og gøres Indkøb af al Slags. Et Juletræ skulde skaffes til Veje. Det fik vi gerne af den smukke Kone fra St. Paul des Landes, hvor der altid var et Hold Slesvigere paa Arbejde.

Julen skulde jo saa meget som muligt ligne Hjemmets Jul, saa Juletræet maatte ikke mangle. Der blev lagt uhyre megen Flid paa, at det blev smukt pyntet. Det var et festligt Øjeblik, naar Lysene blev tændt og vi istemte: „Glade Jul, dejlige Jul.“ —

Et meget vigtigt Led i Krigsfangernes Jul var Pakkerne med de mange rare Julegaver, som vi fik baade hjemme fra og fra Danmark. Det sidste Aarstid var det dog næsten kun fra Danmark, vi fik noget tilsendt. Tyskerne forbød jo al Tilsendelse af Penge og Pakker til Forræderlejren i Aurillac. Men desto mere kærkomment var, hvad vi fik fra Danmark. Hvert Aar til Jul kom der en hel Ladning Pakker til Lejren. Vognen maatte til Banegaarden flere Gange, saa mange var der.

Vi har selvfølgelig gaaet og gjort os allehaande Forestillinger om, hvorledes det var arrangeret derhjemme i Danmark med alle disse mange Julepakker. Jeg tænker derfor, at det vil interessere de gamle Aurillacer at faa et Indblik i det Arbejde, som vore særlige Julevenner udfoldede for os hjemme i Danmark.

Det var Fru Overretssagfører Friderichsen, som indenfor „Danske Kvinders Forsvarsforening“ slog til Lyd for at samle Julegaver ind Landet over til de sønderjydske Krigsfanger. Aar efter Aar har Fru Friderichsen forestaaet Indsamlingen og Afsendelsen af dem. Vi ved bedst selv, i hvilket Omfang Fru Friderichsens Tanke fandt Genlyd Danmark over, og den Glæde, som danske Kvinder derved bragte os.

Endnu denne Jul, skønt hjemme ved vore Kære, bringer vi en hjertelig Tak til Fru Overretsagfører Friderichsen, Danske Kvinders Forsvarsforening og alle,

I. Fra Overretssagfører Fridrichsens Hjem.
Ind under Jul 1915.

II. Fra Overretssagfører Fridrichsens Hjem.
Ind under Jul 1915.

som har været med til at skabe os lidt Juleglæde i Fangenskabet.

Jeg bringer et Par Scener fra Fru Friderichsens Hjem i København fra Efteraaret 1915. Man ser, at det har været en travl Dag med at ordne alle de indsendte Pakker.

Det ene Billede viser Hr. og Fru Overretssagfører Friedrichsen og deres nu afdøde Datter i Færd med at rømme op.

Paa det andet Billede ser man hele Staben af Hjælpere i fuld Gang med at forsyne Pakkerne med Adressen: „Prisonnier de guerre N. N. Dépôt spécial des P. G. Aurillac — Cantal France.

HANS MADSEN.

JULE- OG NYTAARSHILSENER FRA VORE DANSKE GUDMØDRE.

Kære Venner fra Aurillac!

For sjette Gang siden Verdenskrigens Udbrud fejrer vi Julen! Denne Gang er I hjemme igen hos Eders Kære, — og hvor vil I sikkert nyde det, at kunne tilbringe Julen i det gamle Hjem. — Men helt hjemme er I jo ikke endnu, og det varer maaske en Tid endnu inden vi kan byde Eder velkommen helt hjem til Danmark igen. — I har holdt tappert ud i alle disse Aar, saa kan I ogsaa nok vente den korte Tid endnu, der er tilbage; forhaabentlig bliver saa Hjemkomsten endnu bedre, og der kan maaske komme flere med, end vi har turdet haabe.

Glædelig Jul og et velsignet godt Nytaar vil jeg ønske Eder, og I kan tro, jeg vil tænke paa Jer alle Juleaften og glæde mig paa Eders Vegne! — Det er dejligt, at der er en „Aurillac-Forening", som kan holde sammen paa dem dernedefra, thi har det end ofte været svært at være i Fangenskab, saa har I dog sikkert alle nogle gode Minder, og kan glæde Eder over, at I var Fanger i Frankrig, hvor der dog var forholdsvis godt at være.

Glædelig Jul og velkommen hjem til Danmark i det nye Aar — saa mange, der vil komme! Vi skal gøre hvad vi kan for at Alle kan faa det godt herhjemme. —

Hjertelig Hilsen fra Eders hengivne

DAGMAR SCHMIEGELOV.

Kære Venner!

Det er med Fryd og Tak, at jeg i Aar sender min Julehilsen til Aurillacerne i Sønderjylland, istedetfor til Frankrig. — Dog det var ogsaa med megen Glæde, at vi sendte Julehilsner og Pakker ned til Eder i det fremmede Land, idet vi følte, at vi gjorde Jer noget godt og bragte Jer Opmuntring. — Hvem der har været mest glad, I eller Vi, kan der maaske godt diskuteres om, thi vi følte alle som én, naar vi arbejdede for Jer, en usigelig varm Følelse og Tak, fordi vi maatte gøre dette for vore kære Venner. — I som var saa langt borte fra Slægt og Venner; og som havde lidt og døjet saa meget. —

Har det været noget velsignet for Eder ved at komme i Berøring med alle de kærlige Mennesker, Kvinder og Mænd fra Danmark, som tænkte saa varmt paa Jer dernede, saa kan I være overbeviste om, at vi maaske har haft den største Velsignelse derudaf, thi mange, mange der har været i den Gerning, har rigtigt lært at forstaa og elske Eder i Eders store Livssag, Kærlighed og Trofasthed til Danmark. — Længe varer det forhaabentlig ikke, førend vi kan sige: „Velkommen hjem til Danmark"! — Men skal I atter i Aar holde Jul uden Genforening, da har I dog det, at I nu er hos Jeres Kære og i Hjemmene. Gud give Eder alle en velsignet Julefest og Julefred.

Kærlig Hilsen til alle fra Eders hengivne Ven

JULIE FRIDERICHSEN.
født Salicath.

København, den 1. December 1919.

Til alle mine Venner fra Aurillac!

Det er med stor Glæde, at jeg benytter den Lejlighed, der for et Par Dage siden blev mig givet, til at sende mine Venner fra Krigsfangelejren i Aurillac en Hilsen; og Glæden er dobbelt stor, fordi denne Hilsen i Aar kan adresseres til Hjemmene i Sønderjylland.

Vi, som har taget for Alvor Del i den sønderjydske Nationalitetskamp gennem alle de mange Aar, der gik, har haft tunge Tider i de fire Krigsaar og er ikke sluppen saa let over den Periode, som man mener om det danske Folk i Almindelighed; dertil tog vi jo altfor inderlig Del i alle Eders Sorger.

Hvert dansk Navn vi saa i de lange Tabslister gik som et Stik gennem vore Hjerter; aldrig har Sønderjylland staaet os nær som i disse mørke Aar, og aldrig har det paa samme Tid været saa langt

borte; fra den første Dag havde de Fremmede forstaaet at rejse en uoverstigelig Mur imellem os af Militær og Censur. Vi turde knap skrive et Brev til vore Venner hinsides Grænsen for ikke at mistænkeliggøre dem, der skulde jo saa uendelig lidt til at volde dem Fortræd. Hvad skulde vi i vor Nød finde paa for at vise dem, at vi var her endnu og tænkte som før?

Det grublede vi længe paa; saa begyndte de første Meldinger om Krigsfanger at komme, og saa vidste vi, hvad vi skulde gøre.

Nu — bagefter — ved vi, at det vi fik gjort var altfor lidt, og at vi var altfor faa om det, og tit og mange Gange kan vi gribes af en mismodig Følelse, af hvor utilstrækkeligt det hele var; men saa hænder det, at der dumper et Brev i Postkassen undertegnet af en af vore gamle Bekendte fra Aurillac, Feltham eller Jurjew Polski, og det bliver altid hilst med Glæde, fordi det bærer Vidnesbyrd om, at det dog alligevel er lykkedes at skabe lidt Trøst og Glæde i en ond og haard Tid, da der trængtes haardt dertil.

Og nu beder jeg alle mine Venner modtage mit hjerteligste Ønske om en god og lykkelig Julefest i Hjemmene sammen med Eders Kære; naar vi næste Gang holder Jul, saa er dog forhaabentlig vort store Ønske opfyldt og vi er alle ét Folk og ét Land.

Eders hengivne

MARIE FERGO.

Nytaarshilsen 1920.

Kære Venner og „Plejesønner!"

„Sorg er til Glæde vendt, Klagen endt; vor Glæde skal hver Tunge udsjunge", saaledes staar der i en kon Julesalme. Selv om Danebrog endnu ikke vajer frit i Sønderjylland, har I dog kunnet synge ovenstaaende Salme med dyb og stor Glæde, denne Gang, da I har holdt Jul hjemme, med Mor og Far, Hustru og Børn. Tænk! at holde Jul hjemme efter de trange Aar. Det er „Julefryd". Og vi vil da haabe, at Julen maa have været god og velsignet for Jer i alle Maader, og at det nye Aar maa blive lyst og lykkeligt under Danebrog! —

Vi er med i Tankerne og glæder os over, at I er hjemme nu og siger Gud Tak, fordi vi dog fik saa mange hjem igen, og vi mindes i dyb Vemod dem, der blev derude.

Det har været en stor Glæde for os her ovre, i disse 5 Aar, at samle og sende Julepakkerne til Aurillac og Feltham, vi syslede dermed i flere Maaneder og var kede af, at Pakkerne, af visse Aarsagers Skyld, blev magrere og mindre, efter som Krigens Byrde tog til. Og saa var det jo en Begivenhed af Rang baade for Drengene i Skolen og mig, da Eders rare Breve og Kort begyndte at komme. De blev læst mange Gange, og de smaa Fyre trak Lod om adskillige af dem, for det var saa spændende, at eje et Brevkort fra en rigtig Sønderjyde i Fangenskab. Jeg vil gerne benytte denne Lejlighed til at sende en hjertelig Hilsen og Tak for al den Glæde, jeg havde af vor Brevveksling, som jeg undrede mig over kunde være saa frisk og fuld af Fortrøstning til en god Fremtid.

Det var fornøjeligt at læse Chr. Bertramsens Beskrivelser af Julefesterne og se Billedet af det sidste Juletræ og hans morsomme Fortælling om „Jeppe paa Bjerget" osv. I var ikke bange for at tage fat paa store Opgaver, kunde jeg se.

Truppen maa hellere komme herover at give en Forestilling — „Jeppe" er jo her i Odense.

Og Hans Madsens gode Skildringer af Ugens Gerning og Søndagsbeskæftigelserne samt alle de andre gode Breve med Bidrag om Natur og Folkelivet i Frankrig, som de fleste Brevskrivere glædede mig med. Og paa alle Fotografierne, saa vi saa vore ukendte „Drenges" Ansigter. Rigtig hjertelig Tak for det altsammen! Det er et helt Savn nu, at Brevvekslingen omtrent er ophørt, men jeg forstaar godt, at I nu har andet og bedre at passe.

Det glædede mig ogsaa meget, at jeg naaede at se de fleste af mine personlige Venner, den vidunderlige Dag, som jeg aldrig glemmer.

Det var som et Eventyr: Prinsen kommer med alle de befriede Mennesker, som havde været i Troldens Magt, men nu kom under Sang og Korsbanneret.

Alle de milde Ansigter og gode Øjne, vi saa. Det var Palmesøndag — Indtogsdagen i Jerusalem — I kunde ikke valgt en kønnere Dag til Eders Indtog i Eders gamle Fædreland.

Endnu venter vi paa at „Dagen" gryer. Da maa Pælene flyttes fra den uretfærdige Grænse saa langt, at ingen Landsmænd maa blive i Ørnens Vold. Saa bliver Glæden dyb og ren, og vi kan af Hjertet sige: O, Gud ske Lov!

„FASTER" I ODENSE.

Hilsen 1920.

Kære Venner!

Atter har det været Jul og atter har der været travlt med Juleforberedelser rundt i Hjemmene. Men i Aar har der dog været en særlig Festglans over denne Højtid; thi mange Steder har det været den første rigtig „glade Jul", der er fejret siden 1913, den første Jul i fem lange Aar, hvor man atter var samlet med alle sine Kære. Var der end allerede i Fjor „Fred paa Jord", saa var Glæden dog ikke ublandet; thi mange af vore Landsmænd sad endnu fangne langt borte i et fremmed Land. Og deres Skæbne var dobbelt tung, for den Sag, de havde kæmpet, for var jo ikke deres, det var ikke for deres Fædreland, de

havde stridt og lidt; men de var blevet tvunget til at trække i den forhadte prøjsiske Uniform og gaa i Kamp for deres egne Undertrykkere.

Ogsaa hos os heroppe nord for Kongeaaen kastede Tanken om Sønderiyderne en Skygge over Juleglæden. „Kunde vi dog blot sende dem en Hilsen, vise dem, at ogsaa vi heroppe tænker paa dem; men det er jo umuligt", saaledes lød det ofte i Krigens første Aar. Stor var Glæden derfor, da det rygtedes, at der i Frankrig, England og Rusland var blevet dannet særlige Lejre for de sønderjydske Krigsfanger, og der samtidig kom Opfordring fra D. K. F's Hovedbestyrelse til at indsamle Julepakker til disse. Det skulde ske i al Hemmelighed, blev der skrevet, der maatte ikke averteres derom i Bladene, og i det hele taget maatte Meddelelser om Lejren ikke komme offentlig frem; thi Tyskerne maatte saa vidt muligt intet erfare derom.

Skønt Indsamlingen saaledes foregik i størst mulig Stilhed, fik vi dog en Mængde Bidrag, baade Pakker og Penge.

Der var mange Bestemmelser om, hvad Pakkerne maatte indeholde og ikke indeholde, hvormeget de maatte veje, hvorledes de forskellige Sager skulde være pakket ind og syet ind osv. En stor Skuffelse var det, at der ikke maatte sendes Flag, ja, man maatte ikke engang lægge en skreven Julehilsen i. Alle disse vidtløftige Bestemmelser afskrækkede dog ikke Bidragyderne. Folk var glade over at faa Lov til at være med.

Det blev nogle travle Dage. Klokken ringede ustandselig. Nogle kom for at faa gode Raad med Hensyn til, hvad de skulde sende, andre kom med Pakker, men maatte hjem igen for at pakke dem om, kom saa atter et Par Timer senere, glade og smilende: nu var det da rigtigt, og naar de saa var vel ude af Døren, maatte vi til at sprætte op og sy om igen, for der var alligevel noget i Vejen. Bestyrelsens Damer kom for at hjælpe og for at se paa Pakkerne, og hver Gang det ringede, skyndte vi os alle hen til Entrédøren, spændte paa, om det nu var en rigtig god „fed" Pakke, der kom, og vi blev meget lange i Ansigterne, hvis det ikke var noget til Indsamlingen.

I vore Stuer var der den dejligste Duft af Kaffe, Tobak og Spegepølse, akkurat som i en hyggelig gammeldags Høkerbutik.

Efter et Par Dages forløb blev alle Pakkerne lagt i store Trækasser og sendt til København, hvorfra de skulde videre med Skib.

Kunde de naa Lejrene i rette Tid? Vilde Tyskerne ikke opsnappe dem undervejs? Det var det store Spørgsmaal. Tænk, om alle de gode Sager skulde gaa i Tyskerne! Vi haabede, at de i saa Tilfælde maatte faa dem grundigt galt i Halsen — men det vilde forresten kun være en ringe Trøst.

Hen i Januar Maaned kom det første Takkebrev fra en af Sønderjyderne i Aurillac, og glade blev vi. Efterhaanden kom der mange Breve og Kort til Afsenderne af Pakkerne, og snart kom der en Korrespondance i Gang, der for manges Vedkommende fortsattes aarevis og fortsættes endnu.

„Hvad skriver De dog om til disse vildfremmede Mennesker?" spurgte udenforstaaende ofte. Men det var jo ikke fremmede, vi skrev til, det var jo „vores egne Sønderjyder", og det voldte vist hverken dem eller os Hovedbrud at sætte Brevene sammen. Vi følte os som gamle Venner, og der var altid nok at skrive om. De fortalte os om Livet i Lejren, om Arbejdet, om de smaa festlige Stunder, naar der trakteredes af en af de heldige, der havde faaet en Pakke med Kaffe og en lille Kasse hjemmebagte Kager. Undertiden skrev de ogsaa om Længselen, om deres Hjem og deres kære, som de kun saa sjældent kunde høre fra. Saa hændte det jo, at vi kom i Forbindelse med Hjemmene, og dermed kom vi „vore Fanger" endnu nærmere. Og saa var der een Ting, vi altid havde at skrive om, een Ting, som hverken de eller vi nogen Sinde blev trætte af at drøfte, og det var vort fælles Haab om den store Dag „da tusindstemmigt Modersmaal skal samle danske Sjæle, da blusse skal et Glædesbaal af hine Grænsepæle".

Endnu er vort Haab ikke gaaet i Opfyldelse, men selv om I ikke, saaledes som vi havde troet og haabet, har faaet Lov, at hejse Danebrog denne Juledag, saa nærmer Dagen sig dog; den nye Flagstang staar der, og Flaget ligger parat i Skuffen. Er Ventetiden end blevet lang, meget længere end vi havde troet, saa har I dog ikke tabt Modet; thi I „har lært den Kunst at vente, korte Tiden med en Sang". Og vi veed, at „I kommer, ja I kommer, saa snart som I kan".

Der er sket meget, siden vi i Fjor ønskede hverandre glædelig Jul. Aurillac'erne er nu spredt rundt om i Sønderjylland, men vi haaber, at en Julehilsen og Ønsker om et godt nyt Aar fra Vennerne i Aarhus maa kunne naa dem gennem dette Blad.

AGNES JØRGENSEN.

Da Krigen kom, da den store Ulykke brød ind over Europa, vaagnede der vist hos alle os, som ikke blev revet med i Hvirvlen, et inderligt Ønske om i det mindste at kunne lindre lidt af den Nød, som fulgte i Krigens Kølvand, og en stærk Trang til i nogen Maade at „være med" i det som havde alle vore Tanker og hele vort Hjerte.

Men bundet, som de fleste er, af deres Hjem og Gerning, varede det noget, inden man fik Øjet op for, hvor der kunde gøres en lille, bitte Smule

Nytte af os, som sad hjemme; — og ikke alle Kvinder kunde jo tage ud som Sygeplejersker til Ententens Lande. Da kom „Gudmødre-Systemet“ og tog denne Trang og disse Ønsker i sin Tjeneste. Hvordan kom det? Jeg veed det knap, jeg veed blot, at pludselig var det her og greb om sig med den Fart, der særkender enhver Bevægelse, som udløser en Længsel.

I Tusinder af danske Hjem holdt „Gudsønnerne“ deres Indtog: belgiske, franske, engelske italienske og — sønderjydske. De introduceredes yderst beskedent: et lille Stykke Papir med et Navn og et Nummer en sjælden Gang en Angivelse af Fødested, Alder el. lign. Saa gik det første Brev afsted, og man ventede med Spænding paa Svar — undertiden fik man Lov at vente længe.

„Krigsfangebrev!“ jeg kan endnu høre den ivrige Klang i Stemmen, hvormed de Unge i mit Hjem meldte Nyheden og kom ind i Stuen viftende med en lille tynd Konvolut, der ofte var ret medtaget af de ugelange Ophold paa Rejsens forskellige Stationer. Brevet kom frem af Konvolutten, blev læst og kommenteret, og efterhaanden som Aarene gik tegnede der sig ud fra de sparsomme, saa stærkt censurerede Meddelelser Billedet af den ukendte Mand, indtil han ikke længere var en fremmed eller ligegyldig, men et levende Menneske, hvis Ve og Vel man var interesseret i og følte for. Krigsfangen kom til at spille en Rolle i Hjemmet. Han fik sin Part af Husets Tanker.

Og da i Foraaret 1918 danske Skibe bragte danske Mænd hjem til Fædrelandet og Krigsfangerne personlig fandt Vej til de Hjem som de i Aarevis havde staaet i Forbindelse med, da viste det sig for manges Vedkommende, at de Baand, som Næstekærlighed havde begyndt, som Fantasien havde udsmykket, kunde bære en Islæt af Venskabets stærke, sejge Traade.

Maatte der Aar for Aar knyttes flere og flere af de Hjertebaand, som ikke brister, mellem Danske paa begge Sider Aaen, den der nu snart har ophørt at være Grænseskel, for nu er Fangetiden forbi, og Nytaar er kommet.

Jeg er glad ved at kunne benytte denne Lejlighed, der her er blevet mig givet, til at sende en hjertelig Hilsen til mine „Gudsønner“, baade dem, jeg kender personlig, og dem, jeg aldrig saa, med varme Ønsker for hver enkelt af dem, om et lykkeligt Nytaar for dem selv, for deres Hjem, for deres Hjemstavn.

København, den 11. Januar 1920.

ELLY GASMANN.

HJEMME.

Det var tidt sure og tvære Ansigter, man fik at se dernede i Fangenskabet. Vi husker nok, at Lysten til at gaa imod og at kritisere var stor; mange kunde gaa og ærgre sig, naar den mindste Smule var i Vejen, som om der stod en hel Verden paa Spil.

Det var saamænd heller ikke saa nemt at holde sig munter altid. Friheden, alt hvad vi ønskede os, blev ved at undvige os, — indtil langt om længe det forløsende Ord slog: Hjem! vi skulde hjem. Et Væld af Glæde og Forventning strømmede op i os ved Visheden om, at nu var det virkelig Alvor med Friheden og Gensynet.

Da var der intet mere, der trykkede. Der blev en Jubel uden Ende. Alt var forandret med ét Slag. Alle de syge blev sunde lige paa én Gang; halte kunde gaa, de tavse fik pludselig Mæle. En forventningsfuld Glæde bredte sig over hele Lejren.

Der gik nogle Dage med Forberedelserne, og saa afsted til Banegaarden. Og efter to Dages uhyre dejlig Jernbanekørsel, hvor vi var stuvet sammen som Sild i en Tønde, kom vi om Bord i det danske Skib. Henimod Aften den syvende April lettede „St. Thomas“ Anker; vi bragte Frankrig en sidste Hyldest i et: „Vive la France“, og under Afsyngelsen af Marseillaisen gled vi langsomt ud af Dunkerques Havn. Snart tabte vi den franske Kyst af Syne og videre gik det mod Danmark, mod Hjemmet.

Disse faa Dages Begivenheder har indsuget sig i vor Bevidsthed, saa de aldrig vil glemmes. Naar alt andet er glemt, da vil endnu Hjemrejsen staa klar og tydelig for os i alle dens Enkeltheder. Men mere end Hjemrejsen vil vi huske selve Hjemkomsten til Danmark med den festlige Modtagelse, vi dér fik og Ankomsten til Hjemmet hernede i vor gamle Hjemstavn.

Det var stort at komme ud af alt det snævre og trange, som Fangenskabet paatvang os. Men Glæden var dog langt større, da vi endelig satte Foden

Typer fra Auvergne V.
Gammel Kone i Folkedragt i Færd med at spinde.

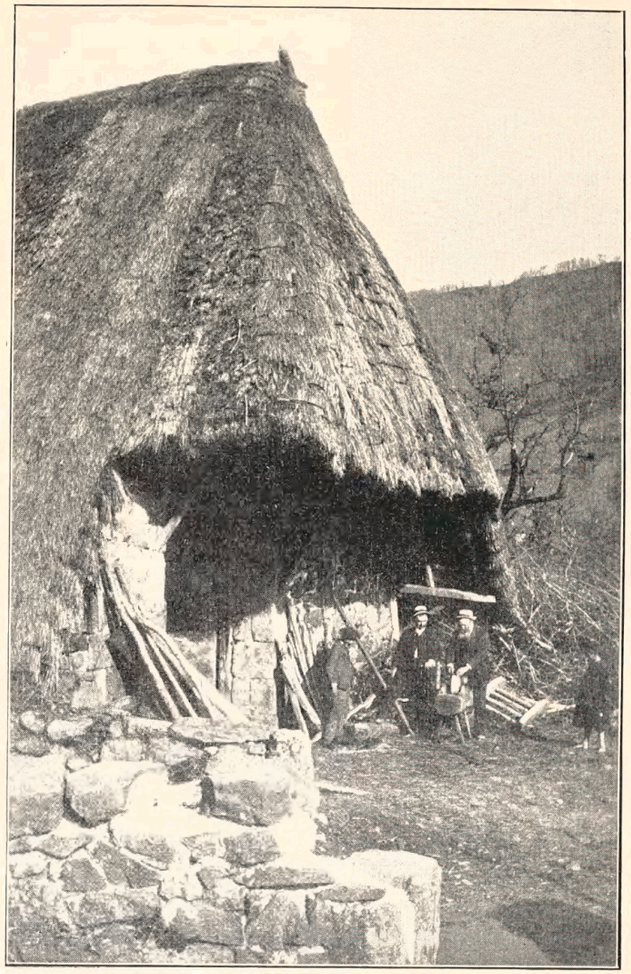

Fra Auvergne I.
Gammel Lade ved Aurillac.

paa hjemlig Jord og faldt i Armene paa de herlige Mennesker, som Hoved ved Hoved havde taget Opstilling langs Kajen. Hvor var alt da ikke herligt. Da var der kun Jubel og Glæde og Smil at se, saa langt Øjet rakte. Det var dejlige Dage, vi der oplevede; det var uforglemmelige Minder, vi tog med os hjem fra Modtagelsen i Danmark.

Et Minde, som gaar ned i Glans, lyser langt tilbage, staar der et Sted. Jeg er sikker paa, at den Glans, som for os ligger over Hjemkomstdagene, aldrig vil blegne. Dertil følte vi altfor dybt, det store, som vi oplevede. —

For mange var det vel første Gang, de var i Danmark. De kendte ikke ret meget til det, havde maaske hørt baade godt og ondt sige om det og ikke gjort sig nogen egentlig Forestilling derom. Men hvad enten de er gaaet i Land i København, Odense eller Aarhus, er jeg sikker paa, at de er blevet indtaget i Danskerne. Den aabenhjertede Venlighed, vi mødte ved vor Hjemkomst fra Fangenskabet, har uden al Tvivl skaffet Danmark mange Venner blandt dem, der hidtil stod følelseslos overfor det gamle Land mod Nord.

Der er et Billede fra Sønderjydernes Ankomst til Odense, som altid staar saa levende for mig. Det var Optoget fra Skibsbroen gennem Byen til Kasernen. Hvor meget der end blev gjort for at holde god Orden i Fangetroppen, saa den kunde marchere sluttet frem bagefter Musikken, der var intet som hjalp. Det varede kun et Øjeblik før Rækkerne var splittet, og vi gik Side om Side med Odenseborgerne. Det blev et uendelig langt Optog af Danske og Sønderjyder, hvor vi, de faa, fuldstændig gik op i den mægtige Skare, som var mødt for at tage imod os. Paa samme Maade, som vi ved den Lejlighed slog Følge med hinanden, og vi tabte os iblandt de mange, vil vi engang i Fremtiden fuldstændig gaa op i det danske Folk og blive ét med det.

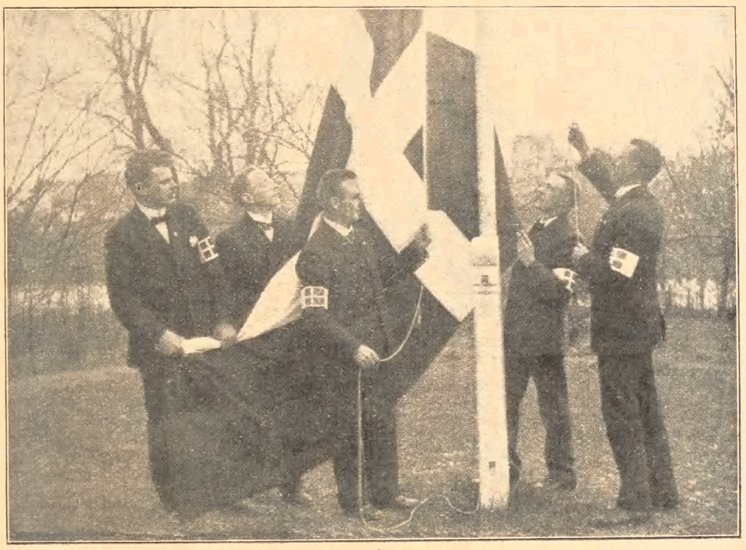

Efter Ankomsten til Odense. De hjemvendte Fanger sætter Danebrog. Fangerne er fra venstre til højere: Georg Mygind. Hans Fuglsang. Hans Madsen. Jens Chr. Bertramsen og Emil Mygind.

— — — — — —

Da vi havde festet et Par Dage derovre eller længere, drog vi hjem. Mange var blevet modtaget af Slægtninge og Venner og drog nu med dem i Følge hjem til Sønderjylland. Der blev Fest i de mange Hjem, som de hjemvendte Krigsfanger spredte sig over. Men mere stille og hjertelig. —

Som vi den Gang maatte sidde og fortælle om, hvad der var mødt os de mange Aar derude i det fremmede, saadan kan vi maaske nu og da endnu falde i Tanker over enkelte Ting fra Fangenskabet, som særlig har fæstnet sig i Erindringen. Vi husker, hvad vi har døjet af ondt, hvad vi har lidt af Savn og Længsel; de Tanker, som vi fra det fjerne gjorde os om Fremtiden, som ventede os herhjemme, men som jo endnu laa forude, i det uvisse.

Der er intet, som i den Grad har fyldt det triste og tomme under Adskillelsen, som Tanken om den Tid, der lyste os i Møde bag Fangenskabets Ensformighed.

Som vi gik dernede og arbejdede under de os ret ligegyldige Forhold, da kunde der undertiden komme en Trang op i os efter virkelig at udrette noget. Vi blev utaalmodig efter at komme hjem og tage fat, hvor vi havde maattet slippe vor Gerning, da Krigen rev os bort fra den. Vi følte dernede, fjernt fra alt det, der ganske optog vore Tanker, at vi havde Mod og Kraft til at sætte noget ind paa, at Livet endnu skulde blive værd at leve.

Fangenskabet, det var jo ikke at leve. Det var en Tilværelse uden Krav og uden Maal. Der laa intet for, som vi kunde gaa op i og som vi kunde sætte noget ind paa at naa frem til. Det ene Ungdomsaar drev forbi os efter det andet, som om de intet havde at bringe.

Vi levede i Fremtiden. Og i Følelsen af, at vi var gaaet Glip af noget, tog vi Løfter af os selv. Vi vilde skabe noget rigtig stort for os selv og de derhjemme, som stod os nær, og som vi altid havde i Tankerne. Vi vilde frem til Maalet trods de tabte Aar.

Fangenskabet fik en Ende. Vi kom hjem til vor Hjemstavn, til vore Kære; hjem til vor Gerning, til vort eget.

Hvorledes mon, efter den Tid der er gaaet, de Løfter, som Fangenskabet aftvang os, tager sig ud

mod Virkeligheden? Det er let at sætte sig et Maal; man kan ikke ønske sig frem til det. Det var saa nemt at skrive hjem dernede fra, saa dejligt, som alt skulde blive, naar først vi fik vor Frihed. Hvad Savn og Modgang, man gensidig havde lidt, skulde gøres god igen. Det er jo desværre ikke altid, at Evnen kan holde Skridt med de Maal, man sætter sig. Og jeg tror, at vi satte Maalet højt, naar vi udmalte os Fremtiden; kan hænde ret højt, saa de Forhaabninger og Forventninger, vi knyttede til den, endnu synes fjern.

Det kan jo ikke komme paa én Gang. Men vi kan alligevel kun have godt af at mindes, hvor det friskede Sindet, hver Gang vi saa fremad mod den Morgenrøde med sine Krav og sine Opgaver, som tegnede sig for os dernedefra. Da tog vi det som en Lykke, om Livet stillede os overfor Opgaver, som vi skulde løfte.

Saa lidt som Fangenskabet har givet os, saa kan det maaske dog faa sin Betydning ved at tilbagekalde de lyse Øjeblikke, som det gav Plads til ved Tanken om det Liv, som ventede os hjemme hos de — faa eller mange, der omfattede den Verden, vi længtes efter, og som vi af bedste Vilje vilde bringe, hvad vi evnede, for at Livet endnu kunde blive lyst og skønt.

Jo større Sag, destungere Tag, men desto større Sejer.

Det er altid tidsnok at slaa af paa sine Maal. Der maa jo være en Del oversparet Kraft i os fra den Tid, da vi kun arbejdede paa Halv. Sæt den ind, nu skal der ikke gemmes paa den mere. Lad først Energien, som vi sparede saa meget paa i Fangenskabets Aar komme rigtig til Udfoldelse. — — — — — — Saa bliver det nok, hvad vi gerne vilde.

God Lykke til det.

HANS MADSEN.

VORE DØDE.

Lad os ikke glemme dem, som ikke kom hjem med os. Lad os mindes vore døde. Guds Fred med dem! De hviler nu i Frankrigs Jord. De slumrer deres sidste Søvn under Cypresserne paa Aurillacs stille Kirkegaard.

For mit indre Øje opstiger et Billede: Den første Begravelse i Aurillac. Vi havde lige sænket Hans Hansen fra Torsbøl ned i det mørke Sovekammer. Ved den aabne Grav syntes jeg i Træernes Susen at høre en Hvisken og Spørgen fra et bange Hjerte, som slog langt borte i det Land, som vi kaldte vort. I den nedstrømmende stille Regn syntes jeg at føle en Taarestrøm fra et Kvindeøje, til hvilket en lille Dreng spørgende og ventende saa hen. Det var, som om Hustru og Barn var til Stede ved Faderens Grav. . . . . Den ene efter den anden ledsagede vi derop. Det var gribende Højtideligheder. Vi vil ikke glemme de Gange, vi stod ved aabne Grave i Aurillac.

Det var den 7. December 1918. En Morgenstund kommer en fransk Soldat ind i Fangelejrens Gaard. Han ønsker at tale med Christen Christensen, hvis Broder Andreas er død paa Hospitalet. Der sendes Bud efter ham. Det er blevet daarligere med din Broder. Han gaar.

En Time efter finder jeg ham siddende paa Sengen. Han græder. Ja, jeg forstaar, det maa være haardt at miste en Broder i Fangenskab. Men du skal ikke sørge. Din Broder har det godt.

To Dage efter er der Begravelse. 12—15 Kamerater faar Lov til at følge den afdøde Ven til det sidste Hvilested. Vi faar Tilladelse til at købe to Kranse, en sidste Hilsen.

Langsomt og stille begiver vi os til Hospitalet. I Ligkapellet ligger den afdøde endnu. Vi faar Lov til at gaa ind at sige ham et sidste Farvel. Der ligger han stille og bleg. Taarer skimtes i alle Øjne. En stille Bøn. Indsvøbt i en hvid Dug lægges vor unge Ven i den simple, næsten tarvelige Kiste; fire Brædder, ellers intet. Dumpe Hammerslag lyder hult gennem det kolde Kapel. Kisten er lukket. Den bæres ud. Den franske Æresvagt saluterer. Ligvognen kører ned igennem den lange Række af Pavilloner ud paa Gaden. Den franske Æreseskorte gaar foran og ved Siden af Vognen. Bøssepiberne er sænkede mod Jorden. Vi følger bagefter. — Det lille Ligtog gaar igennem Aurillacs Gade. De forbigaaende Mænd og Kvinder slaar Korsets Tegn for Ansigt og Bryst. Soldaterne, vi møder, hilser militærisk. Hist og her bliver en

staaende for at dvæle ved det sælsomme Syn. Tænker de paa Skæbnens Haardhed? Flyver deres Tanker maaske hen til en kær Broder eller Søn, som faldt deroppe eller drog sit sidste Suk; i en Fangelejrs Ensomhed langt borte fra Hjemmet? Ingen veed det, men vi følte, da vi ledsagede vor afdøde Ven til hans sidste Hvilested, at disse Mennesker, omend fremmede og ukendte, toge Del i vor Sorg. For Dødens Majestæt bøjer sig alle. Da bliver alle saa smaa og erkender, at vi i Grunden alle er det samme, at vi er Mennesker.

Igennem den lange Alleé stiger Vejen op til Aurillacs højtliggende Kirkegaard. Ved Porten kommer Graveren os i Møde og gaar foran hen til Graven. Ligbærerne tager Kisten op og sænker den ned i den mørke Grav. Vi blotter vore Hoveder. De franske Soldater præsenterer. Dyb Stilhed. . . . .

Lad mig tilføje de korte Ord, som jeg sagde ved Graven!

Kære Venner!

Her mødes alle Veje paa Gravens bratte Rand,
Her er vort sidste Leje i Skyggers mørke Land!
Her synker alle Hænder, her visner hver en Krans,
Her samles Muldets Frænder, her falmer Støvets Glans.

O Død, hvor er du dog forfærdelig! Hvor er du haard, hvor er du ubegribelig! Vi staar nu atter efter kort Tid overfor din ophøjede Majestæt. Vi kan ikke vove at slaa vore Øjne op imod dit kolde, ubarmhjertige, haarde Aasyn; men vi skjuler vort Ansigt i vore Hænder, vi kaster os gysende ned i Støvet og spørger bævende: Hvorfor? Hvorfor tog du ham fra os? Hvorfor førte du ham ind i det store, ubekendte Land? Hvorfor lod du disse lysende, smilende Øjne briste? Hvorfor lod du den muntre, glade, livfulde Latter forstumme? Hvorfor lod du dette trofaste, kærlige, oprigtige og ærlige Hjerte ophøre at slaa? Du svarer os ikke du grusomme Død. Du er vor Fjende! Du lader os alene med vor dybe Hjertesorg, med vore Taarestrømme. Du bekymrer dig ikke om vor kære lille Vens Forældres Jammerskrig; dig rører ej en Broders Vaande, som er kommen hid for at sige sin kære, dyrebare, elskede Broder sit sidste Farvel. Dig, du hans kære Broder, og alle I, som med taarefyldte Øjne skuer ned i den mørke Grav, som nu er blevet vor lille Andreas Christensens sidste Hvilested, lad mig tage Jer ved Haanden! Kommer I ogsaa med, I, hans kære Forældre og Søskende, hen til ham, som forstaar Eders Sorg, som ikke leer ad Eders Taarer, men som er fuld af medfølende Kærlighed, og som vil lægge sin Haand paa Eder og læge de blødende Saar. Kommer med til Jesus! Han, vor store Herre og Frelser, stod ogsaa engang foran en Grav. I denne Grav laa en, som Jesus kaldte sin Ven. Det var Lazarus, hvem Jesus elskede. Jesus siger: Lazarus, vor Ven, er sovet ind. Lad os, Venner, ved denne Grav sige: Andreas Christensen, vor lille gode Ven, er sovet ind. Ja, du var vor Ven, du var min Ven, du var alles Ven. Hvor mange Gange har vi ikke glædet os over dit stilfærdige, beskedne, altid frejdige, altid tilfredse Sind. Du skal have Tak, kære Ven, for hvert Smil, for hvert kærligt Ord, hvormed du hjalp os at bære Byrden igennem en for os alle tung Tid. Du skal have Tak for al din ømme Kærlighed til din Broder, paa hvis Vej i Fangenskabets trange Aar dit Smil blev en varmende og lysende Solstraale. Du har fortjent Himlens Hvile.

Til din Fader hjem du gaar,
Der er Hvilen sød og rolig,
Og vi veed det vist, der staar
Ogsaa os beredt en Bolig!
Hør vort Suk og gem vor Aand
Herre Jesus, i din Haand.

Og du, hans kære Broder, som fulgte ham til hans sidste Leje, som beredtes ham fjern fra alle hans Kære i et fremmed Land, iblandt et fremmed Folk, til dig taler Jesus i Særdeleshed i Dag. Og han forstaar din store Sorg. Ved du, at der staar: Jesus græd. Han græder ogsaa i Dag med dig ved Din Broders Grav. Skimter du ikke igennem Jesu Taarer hans store, brændende, kærlighedsfulde Hjerte, som igennem Nøden vil drage dig til sig? Ser du ikke hans aabne Frelserarme strakt ud imod dig? Hører du ikke hans Røst? Kommer hid til mig alle I, som er besværede. Jeg vil give eder Hvile Mennesker kan ikke trøste. Men alligevel vil jeg sige dig, at vi allesammen tager inderlig Del i din store Sorg, at vi allesammen vil hjælpe dig ved at bære den. Kom til os, aaben dit Hjerte, og vi skal lønne dig med vort trofaste Venskab. Men det bedste, som jeg kan give dig, det er det Raad, at gøre, ligesom Marta gjorde, da hun hørte, at Jesus kom. Hun gik ham i Møde. Kære Broder! Gaa Jesus i Møde. Saa vil han sige til dig, som han sagde til Marta: „Din Broder skal opstaa." Og —

Saa smile da hvert Øje
Selv gennem Taaresky,
Som skimter i det høje
Det store Morgengry.
Saa folde fromt sig Hænder,
I Jesu Kristi Navn,
For Støvets Vej sig ender.
I Herlighedens Navn.

Og vi allesammen, Venner, lad os lytte til Jesu andet Ord til Marta: Dersom du tror, skal du se Guds Herlighed. Kun, hvis du tror. O, lad os da bruge den kostbare Tid. Lad os i Troen gribe Frelsen i Jesu. Sig ikke, du min kære, unge Ven, at du har Tid nok. Hvo ved, hvor nær dig er din Ende. Forglem aldrig vor unge Ven, som nu ligger

kold og død. Naar er det min Time? Naar er det din Time? Jeg og du, vi veed det ikke. Men

Sig ej, jeg er af Ungdoms Flok,
Jeg længe her kan blive,
Ak nej, du er snart gammel nok,
Din Aand fra dig at give.

Og du, som er ældre. Betænk, hvor hastig Naadedagene svandt hen. Hvor lang Tid er dig endnu forundt? Naadens Tid er lig en nordisk Sommer, blid den er, men saare kort. Derfor, Ven,

Imens du lever, lev da saa,
At du kan salig blive,
Du ved ej, naar og hvor du maa
Dig Døden overgive.
Ak, tænk dig om, dit Hus beskik,
Tænk dog, du om et Øjeblik
Kan staa i Evigheden Amen!

Saa finder Jordpaakastelsen Sted. Med et Fadervor slutter vi vor lille Højtidelighed. Alle sender endnu et sidste Blik, en kærlig Hilsen ned i Graven, og saa gaar vi bort. Men der er ingen, som siger noget paa Hjemvejen. Alle er tavse og stille.

Nu staar der et smukt Kors paa hvert af vore Grave dernede. Indskriften fortæller, at der under Korsene hviler Sønner af et fremmed Folk, som en haard Skæbne førte til et fremmed Land og lod dø iblandt et fremmed Folk. Mangen en vil gaa ligegyldig forbi disse Kors. De har ikke noget at sige ham. Men os har de noget at sige. Og staar de end langt borte, vore Tanker vil søge og finde derhen. Og saa rører der sig noget dybest inde i vore Hjerter. Vi betages af en uforklarlig Anelse om Menneskelivets underlige Førelse, vi hører dem tale til os om Livets og Dødens ubegribelige Gaader. . .

— — — — — — — —
— — — — — — — —

Mindets Fugle nu søge vil
Tit til Eder hen, i kære . . . .

H. FUGLSANG.

TAK!

„Ind under Jul, hvor er det trist
Snefog og Kulde og korte Dage."

Ja, det er trist og koldt, Stormen suser gennem Træernes nøgne, bladlose Grene, hvirvler Sneen foran sig hen over de øde Marker, ingen Steds Ly eller Læ. Det er de korte mørke Dage med Taage og Regn med Slud og Snesjap, overalt ude i Naturen kun Kulde og Tristhed, men trods det, er der i Sindet Lys og Varme, Solskin og Foraar. Det er Jul.

Og i Aar, hvilken Jul! Vi mindes de foregaaende, vel tændtes Julelysene, dog det var med dæmpet sløvet Glans de lyste, alt var knuget af Uvishedens Uhygge og Krigens vinterkolde Haand lagde sig lammende over alt og alle. Vel var det Jul, og vel vilde nu Solen for hver Dag der gik stige højere og vinde mere og mere Magt over Mørke og Sludhed, men dog manglede der noget. Forgæves stirrede vi frem, ind i det kommende Aar, med Længsel, men skimtede kun svagt, fjernt, langt ude det som for os først rigtigt vilde gøre Julen til en Barndomsjul igen, bryde Kulden og gyde Lys og Sol over alt, det som Julen i Aar giver os — som Julegave med ind i det nye Aar — endelig Fred og Frihed under Dannebrog.

I Aar er det Jul. I Aar vil Juletræets Lys straale med fuld og rolig Glans spejlende sig i tindrende Øjne, thi Hjerterne er stemte til Glæde, og fra Store og Smaa vil Jubel og Tak tone mod „den Herre, der har det stille læmpet, saa vi vandt vor Ret."

Men Tankerne vil ogsaa gaa til de, der led og døjede Savn og Nød saa vor Ret matte vindes, vil gaa med Tak til Frankrig, som det Land, der bragte det største Offer, som bar de tungeste Byrder, for at Frihedens Sag kunde føres frem til Sejr,

Frankrig! — „Et Folk, som hellere vil dø end besejres, bliver sjældent besejret"! skrev den franske Digter Corneille for en 300 Aar siden. Og hellere dø end besejres var Tanken, som bar vore Dages Frankrig frem gennem Krigen, gjorde, at det vandt Sejren.

Frankrig var det, som bar den tungeste Del af Byrden. Har man set de mange Flygtninger, — Oldinger, Kvinder og Børn, som kom selv til de fjerneste Afkroge af Landet, — hørt dem fortælle — om Hjemmet deroppe i Nordfrankrig, Hjemmet, de maatte flygte fra, nu jævnet med Jorden af Tyskernes Kanoner, og alt hvad de rummede af dyrt og kært spredt for alle Vinde, Familien oprevet; her søgte en Moder sit Barn, der Børnene deres Forældre, — har man set det, set den Glød, der tændtes i Øjet, naar de fortalte derom, saa forstod man Hadet, de

nærede til alt, hvad Tysk var, og saa tillige at alt maatte ofres, om Sejren skulde vindes. Forstod, at Frankrig kun sejrede, fordi, at Viljen til Sejr var der, fordi, man hellere vilde dø end besejres.

I en af sine Bøger fortæller den franske Forfatter Zola om en Bonde, der i Kampen om Sedan i 70 midt i Kamptumlen roligt gik og pløjede sin Mark lige ind under Fæstningens Mure. Folket trængte til Brød! — Saaledes det franske Folk, roligt midt i Kampbulderet gjorde det sin daglige Dont. Det var ikke de mange og køntklingende Ord om Fortidsheltegerninger der blev hørt, nej, stille og ligefrem mødte Gamle og Unge Øjeblikkets jernhaarde Krav, arbejdede. Folket trængte til Brød. — De saa deres Kære komme hjem fra Fronten, saa dem igen drage bort, ud til Kampen, ud til Døden; dog stille og fattet gik de til deres Gerning, der var ikke Tid hverken til Begejstringens Ordflom eller til i Haabløshed at sætte sig hen og klage, alle Hensyn maatte vige for dette ene: Pligten kaldte, Folket trængte til Brød! —

Frankrig led og arbejdede, blødte og kæmpede. „Vi maa have Fred, Krigen maa høre op," sagde en Gang en ung fransk Kvinde til mig: „Og de vil, at Tyskerne skal herske i deres Land?" var mit Spørgsmaal. „Non! jamais!" lød Svaret i al sin talende Korthed og hele Personen som voksede, som prægedes af Vilje og Energi. Dette „Nej! aldrig!" Dette, hellere dø end besejres var det som gav dem der blev hjemme saa vel som dem der stod i Skyttegravene Styrke til at taale alt, til at bære alt.

Nede ved Verdun, ved Fortet Vaux ses en Række rustne Bøssepiber stikke frem af Jordsmonnet. Det var under Tyskernes voldsomme Stormløb mod Stillingen der i Foraaret 16. Med hvilken Spænding greb man i de Dage efter de franske Aviser og læste om de forfærdelige Kampe dernede, følte gennem de korte, knappe Beretninger den knugende Angst, som da hver Franskmand havde for Udfaldet af Kampen, men saa ogsaa, at der var en ubøjelig Vilje til at ville holde ud, trods alt. „De passerer ikke", — „on ne passe pas" — sagde den franske General Pétain, og de kom ikke igennem. I de sammenskudte Skyttegrave „med aabent Bryst som Mandeværn", stod den franske Soldat rede til at møde Fjendens Stormbølge, rede til at dø, men ikke til at vige. — Tyskernes Granater begravede ham levende.

En Række rustne Bøssepiber, en Gang var de blanke og holdte af livsvarme Hænder, peger nu op af Jorden og viser Stedet, hvor den franske Soldat stod, viser hvor han endnu staar, endnu i Døden, om de levende skulde glemme det, rede til at værne Frankrigs Jord, rede til at værne Frihedens Sag.

Den Nation, Frankrig, det franske Folk skylder vi alt. Lad os aldrig glemme, at uden Frankrigs urokkelige Tro paa Rettens Sejr og holden fast ved denne gennem alle Nederlag, trods alt indtil Maalet naaedes og Sejren blev vunden, fuldt og helt, uden det, vilde de sort-hvide Grænsepæle være vedbleven at staa trukken gennem dansk Land skillende Danske fra Danske. Lad os aldrig glemme, at det franske Folk ikke blot kæmpede for sig selv, men ogsaa for os. Med Frankrigs Sejr eller Nederlag stod og faldt vor Fremtid, vort Haab om folkelig Frihed og Lykke.

Derfor bøjer vore Hjerter, vore Tanker, hver eneste Fiber i os sig i Ærbødighed, og Tak mod alle de, som gjorde det muligt, at Sejren blev vunden. Med Tak mod alle de Tusinder af franske Soldater, som blev derude paa Kampmarken altid for i Kampen for vor fælles Sag. Med Tak mod alle de, som gennem Nød og Savn kæmpede sig frem til at se Sejren. —

Lad Tankerne føre dig til Normandiets Frugthaver, til Loireflodens brede Sletter, til Auvergnes Højfjælde — skjult mellem Træerne eller ved Flodens stadig fremad glidende Vand, gemt højt oppe i Bjergene, hvor Sneen ligger dyb og Vinden blæser isnende kold, — overalt finder du et fattigt Hjem. Træd sagte ind — det er Juleaften. Bøj dig for den gamle Mor, som du ser der. Ene. Tungt og træt stirrer hun ind i Arnens snart slukte Glød. Hun græder. Taare paa Taare løber ned over de furede Kinder. Bøj dig i Stilhed og Tak for hende, glem aldrig, at den Sejr der gav dig alt, kostede hende alt.

Ovenstaaende var oprindeligt skreven til „Sønderjysk Julealbum", men gennem Aurillac Foreningens Aarsskrift lader jeg det gaa videre til gamle Krigsfanger dernede fra, med Bøn og Mindelse om, ikke over al den Smaalighed og Snæversynethed, vi i saa mange Maader mødte hos Lejrkommandanten og hos det meste af det ham undergivne Personale, at glemme, at kun ved, at Frankrig ubøjelig krævede Krigen fortsat, til Tyskland — vor som Frankrigs Arvefjende — var knust, blev det muligt, at vor Folkesag kunne føres frem til Sejr.

JENS LASSEN.
Nypøl.

EN TAK TIL DE DANSKE.

Gaar man ud ad Landevejen og fortsætter mod et bestemt Maal, vil man af og til lægge Mærke til Kilometerstenene og særlig da til Milepælene. For Vandringsmanden kan disse Afstandsmaalere bringe baade Glæde og Skuffelser. Den Træte vil live op, naar han træffer paa en Milepæl, som siger ham, at han nu kun har et kort Stykke tilbage til Maalet er naaet og for en anden kan samme Sten sige, at umaadelige Anstrængelser endnu ligger foran, før han endelig kan hvile ud efter den møjsommelige Vandring.

En Krigsfanges Liv kan man saadan sammenligne med en uhyre lang Landevej, hvor Milepælene er de store Begivenheder. der griber ham og virker forandrende ind i hans hele Liv; men Kilometerstenene mangler heller ikke, alle de mange utallige smaa Oplevelser, som rigtignok ikke gør saa store Indtryk, men som alligevel fæstner sig i Sindet og holder ham oppe til næste Sten, for maaske der kun at bringe ham Sorg og Længsel.

Dog her kan man ikke, som paa Landevejen udmaale Strækningen med Metersystemet, og sætte Milepælene, nej de kommer ofte kort efter hinanden, eller med lange, lange Mellemrum.

Krigsfangens første Milepæl kom oftest under Kanoners Brølen og under øredøvende Støj, den Dag han blev taget til Fange; men i enkelte Tilfælde stod han stille, en stjerneklar Nat, en mærkelig næsten uhyggelig Fred hvilede over det hele, kun af og til revet ud af Tanker ved dumpe Skud langt ude i det fjerne, og pludselig griber han den Beslutning: „Her ender min Vej som Soldat og her begynder min Vej, som Krigsfange".

Og stille lister han over i den „fjendtlige" Skyttegrav.

Den første Milepæl er sat, og nu løber Tiden med Sneglefart. Der er saa uhyre langt mellem de faa smaa Kilometerstene.

Endelig ringer alle Klokker og melder om Vaabenhvile! Under den bølgende Klang ranker han Ryggen og passerer med Smil om Munden og et tilfreds Nik, den anden Milepæl.

Utaalmodig stirrer og stirrer han fremad, om han ikke snart kan naa til et næste Afsnit paa den lange Vej.

Endelig skimter han det langt ude, Øjnene dugges, — han tørrer Taaren bort for at overbevise sig om, at han da ikke har taget fejl; nej, det er fuldstændig rigtigt, det er ikke et Fatamorgana, der foresvæver ham, thi se, Omridserne bliver tydeligere. Feberen griber ham, Trætheden svinder, — jeg vil naa frem.

Nu er han saa nær, at han tydelig øjner Indskriften paa Milepælen og der staar „Den sidste". —

Denne sidste Afstandsmaaler, var, ved nærmere Eftersyn, — Jyllands Vestkyst.

Ved Skagen fik vi den første broderlige Hilsen, dog den overstrømmende Hjertevarme, hvormed vi senere modtoges, da vi steg i Land, virkede saa stærkt, at Taarerne langsomt banede sig Vej, og ganske stilfærdig tørredes de bort for atter og atter at træde frem i Øjet. Det, der her mødte os, stivede af, og lidt efter lidt begyndte den Selvstændighed, som gradvis i Aarenes Løb var pillet ud af os, at træde stærkere frem.

Nu var vi dog lidt mere, lidt mere end de umælende Dyr. —

Den varme begejstrede Velkomsthilsen, som inde fra Land lød ud til Skibet, viste os, at det var ikke til en fremmed tilfældig Nation vi var kommet, nej lige midt ind i vor egen. Nok havde vi gaaet og udmalet os Hjemkomsten med rige Farver, men dog ikke stærke nok til at svare til Virkeligheden, det var langt over al Forventning.

Denne dybe Hjertevarme som overalt strømmede os imøde gjorde langt mere end nogen aner, den rørte ved dybere Strænge og ansporede til nu rigtig at tage fat, for ved egne Kræfter og ogsaa ved fælles Hjælp, at være med til at bygge op og ordne alt det, som Krigen havde slaaet ned og bragt af Lave.

Havde vi ikke faaet denne Modtagelse her i Moderlandet, hvad var der saa blevet af de fleste af os?

Urolige, med flakkende Øjne havde vi stirret fremad og var gaaet i Land, trist i Sindet og uden Selvtillid, Ryggen var blevet kroget og Livssynet var blevet uendelig mørkt.

Men alt det var nu som vejret bort, Glæden strømmede ud af alles Øjne, et hjerteligt Haandtryk her, et andet hist gav én den rette Forstaaelse af, at man nu var kommet hjem til sine egne.

Denne varme Modtagelse er ikke blot vist Fangerne et enkelt Sted. Nej, København, Odense, Aarhus og alle de andre Byer, søgte ligefrem at overgaa hinanden, ved at gøre alt lyst og festligt for de hjemvendende.

Det har sat os i en uendelig stor Taknemlighedsgæld, som vi aldrig vil formaa at afbetale.

Vi vilde derfor gerne udtrykke vor inderligste Tak paa en saadan Maade, saa alle i Kongeriget vilde kunne forstaa, hvor uendelig taknemmelig vi er dem for den storslaaede hjertelige Modtagelse og siger derfor:

„Tak for alt til alle."

F. C. P.

EN HYLDEST TIL PROFESSOR VERRIER.

Nedenstaaende Digt er overrakt Professor Verrier i Aarhus, da han i Marts 1915, efter at have holdt et Foredrag om Auvergne, for en lille Vennekreds, talte om Fangelejren i Aurillac. Det er digtet af Dr. phil. V. J. v. Holstein-Rathlou og velvilligt overladt os til „Aurillac-Tidende". Første Gang offentliggjordes det i „Aarhus Stiftstidende" i Anledning af Krigsfangebesøget i Aarhus i Juni 1919. — Red.

Paul Verrier! Tag vor Tak for i Aften!
Tak for hvert Ord om det herlige Frankrig —
Højt bør man takke for kostelig Gave.

Kom De fra Frankrig, hvor Jern-Haglen raser,
Her til vort fredeligt-venlige Danmark,
Ventende: Hjerterne her var neutråle?
Nej, De skal vide det: Hjerter har banket
Bittert i Danmark, da Belgien blev slagtet.
Selv gik jeg Vagt med Geværet i Armen,
Mørkere var da min Tanke end Natten —
Vented at høre: Paris er nu taget.

O, de forbitrede, tvivlende Dage —
Da fik vi Budskab, godt Nyt fra Frankrig —
Tro mig: da slog vore Hjerter fuldkraftigt,
Dengang vi læste om Joffre ved Marne!

Fredsbrud Edsbrud og Stjælen og Kvælen
Voldsfærd og Mord selv paa dem, der ej kæmper,
Det vinder ikke Hjerter herhjemme,
Det driver ingen Hvidbog i Glemme. —
Ak, vi har haabet og higet mod Retfærd;
Halvhundred Aar har ej Saarene læget,
Saarene dengang, da Danmark blev lemlæstet.
Dybt i vort Hjerte det nager og smerter:
Mænd af vort Folk skal mod Deres Folk kæmpe.
Tvungne af Magten, med Tungsind i Hjerte,
Fører mod Frankrig Danskere Sværdet.
Tro mig: vi Danske, der føler og tænker,
Ofte har allermest Lyst til at græde.

Paul Verrier, De er Danskernes Ven!
Faa kun som De har vort Modersmaal kært,
Aldrig De har denne Kærlighed gemt.
Og vi har hørt vel om Fangernes Lejr
I Aurillac, hvor De vandrede hen,
Hjalp vore Landsmænd — som Danmarks Ven.

Striden er standende, bitter er Kampen —
Vægter, sig os: hvor lider Natten?
Dæmrer aldrig den signede Dagning?
Ak, vi maa vente, ængstede, bange,
Spejde mod Gry og haabe paa Dagen,
Haabe, at Retfærd og Storsind og Sandhed,
Ridderlig Færd og fribaaren Tanke
Eengang maa sejre som Herre paa Valen.

Ønsker vi Retfærd, da ser vi til Frankrig,
Ønsker vi Storsind og ridderlig Tanke,
Ønsker vi: Sejren maa vindes af Frankrig.
Aldrig har Frankrigs Ridder-Gloire
Straalet saa skønt som i vore Dage.
Tro mig: om end vi os kalder neutrale —
Hjerterne er ikke kolde i Danmark.

Paul Verrier! notre ami dans la France!
á la santé de la grande espérance,
de la gloire, la noblesse, l'élégance!
Fils de la France, chavallier d'Aurillac!
Paul Verrier! I Dem hilser vi Frankrig!
Modtag vor Hyldest og varmeste Tak!

Den 13. Marts 1919.

DR. HOLSTEIN RATHLOU.

AURILLAC-MINDER.

Nu sidder vi saa, enhver især hjemme hos Mor, Søskende, Kone og Børn. Og i de lange Aftentimer fortæller man muntert og tragisk af sine Oplevelser; alt eftersom den øjeblikkelige Sindsstemning er hos den enkelte og alt eftersom Tildragelser og Begivenheder baade uden og inden Døre fremkalder Minderne i ens Bevidsthed. Der gaar jo næsten ikke

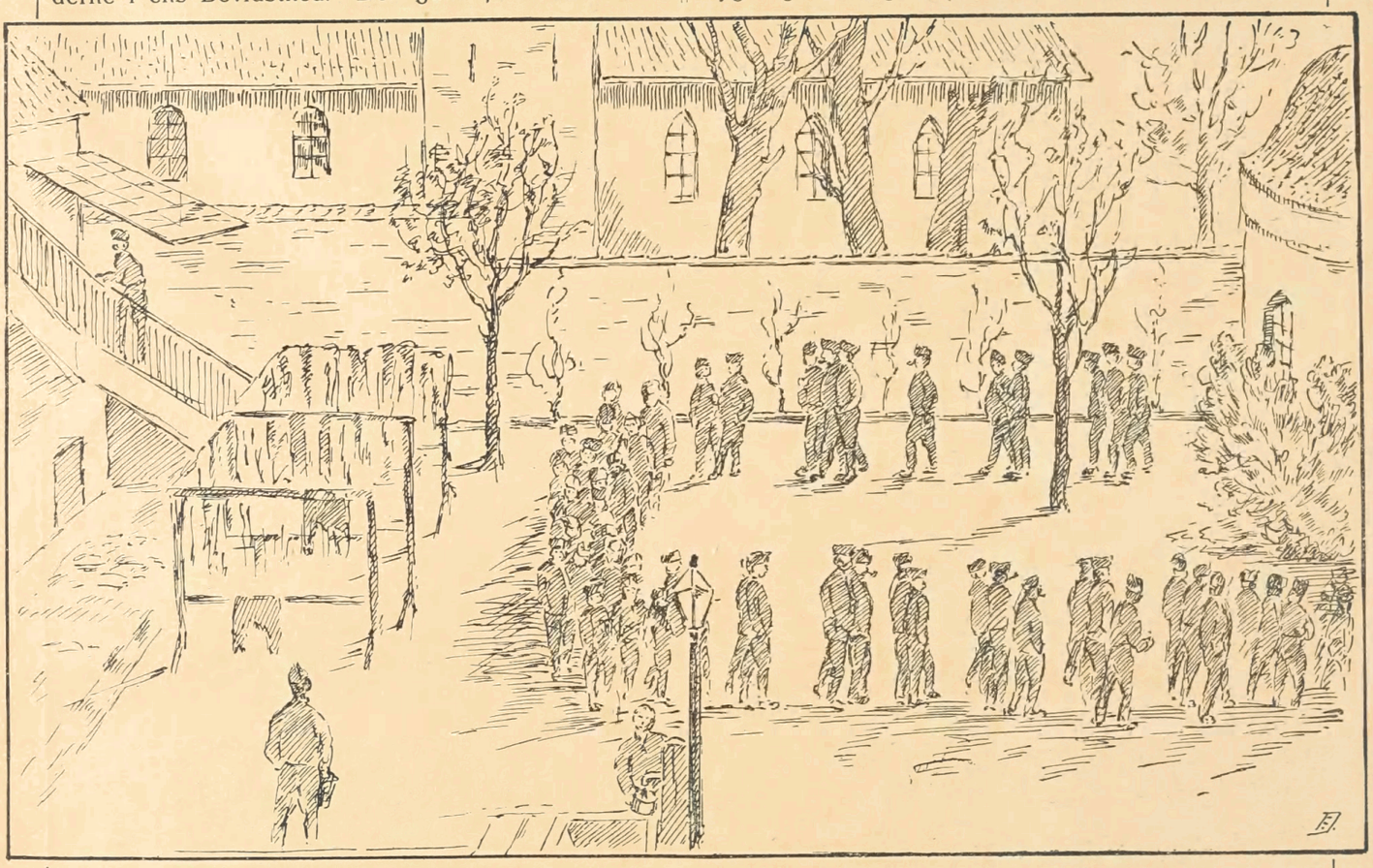

Krigsfangegaarden „La Meuse", set fra „Skomagerstuen". — Fangerne er ude paa „Strøget" —.

en Dag, uden at man mindes enten det ene eller det andet. Hvor ofte sér vi t. E. ikke i Aanden den gamle skumle Bygning „La Meuse" med sine kolde graa Vægge, der med al sin Uhygge favner en Sværm af Fanger, der vandrer omkring som Myrer i deres Tue. En med Fejekost og Skovl eller Trillebør, en anden med Spand og Gulvklud, nogle af de mere lærde og studerende med en Skrivemappe, Bogpakke, Pen og Blæk; eller enddog en med en smudsig Skjorte, som skal frigøres for de sidste af de medbragte „Feltgraa". En Mand med en Pande fuld af stegte Kartofler kommer susende over Gaarden, — ingen maa se ham — for at der ikke fra Myndighedernes Side skulde søges Oplysning om Kartoflernes Herkomst eller deres Forvandling til den lækre Tilstand.

Eller tager vi et Vejr som forleden, da Stormen ruskede i Vinduer og Døre, visne Blade hvirvlende imod Ruderne, blandet med Sne og Regn, alle gamle Bygninger knagede i deres Sammenføjninger —, hvem tænker da ikke paa de Dage, vi tilbragte ude paa Nordsøen, da næsten alle ofrede mere eller mindre af den gode Frokost fra Dunkerque til Havets Fisk og nogle laa som levende Lig i Sengen — eller ved Siden af den, — og greb til de utroligste Sammenligninger for at tolke os andre deres Lidelser. Der var dem der mente, at 10 Dages Trommeild var for intet at regne mod en Dags Søsyge; andre, der hellere vilde sidde ved Vejen og slaa Sten end være Søfarende. — —

— Men naar Solen staar højt paa Himlen og sender sine Straaler gennem Taagen, saa snart hist, snart her hæver en enkelt Plet ud af Landskabet,

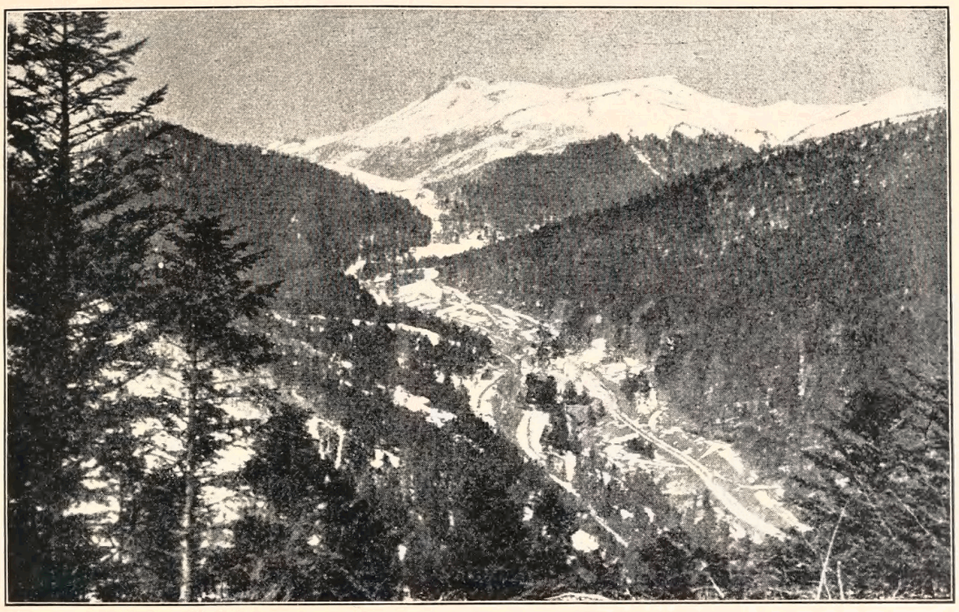

Fra Auvergne II. Panorama fra „Le Lioran".

Fra Aurillac I. Den ugentlige Markedsdag.

da mindes vi vel alle den Dag, da vi saa det første Glimt af Danmark. — Solen sendte sine Straaler gennem Snebygerne, saa snart de sneklædte Sandbjerge paa Skagens Vestkyst og snart den flade Strand, Skagens Fyr, eller selve Byen, laa i Lys. —

— Og hvor ofte gaar ikke vor Tanke tilbage til den Dag, vi satte vor Fod paa dansk Grund. Jeg ser endnu Spejderne komme bærende med snart denne, snart hin. En er lige ved at falde bagover og skønt Ansigtet straaler af Glæde, kan han ikke skjule et lille Træk, der røber Angsten for at falde ned. En anden sidder stejl som Kongen, der rider ind i den erobrede Stad; han taber ikke Holdningen, selv i den mest vanskelige Stilling — „nobel muss die Welt zu Grunde gehn!" — — — Her er en, der er overgiven lystig; han svinger sin Hat og

Hjem!" — Der var Julestemning, Hjemlængsel af den allerskønneste Art, som den kun vanskelig tolkes i Ord. Hjertets varme Sprog, saa stort, saa rent og saa stærkt, saa det kunde smelte selv en Hjemmetyskers Hjerte, saa han ved Synet af Gavepakkerne fra Danmark udbrød: „Det kan nu ikke nytte, dette her er ikke Propaganda." —

Eller om vi mindes vore Søndage, naar vi efter en Uges haardt Arbejde kom ind i Lejren og fandt nye og gamle Venner derinde, med hvilke man ved en Kop Kaffe, hvortil de hjemmefra ankomne Herligheder serveredes, drøftede Situationen, og som man ikke glemte at udspørge flittigt om Nyt hjemmefra. — Eller et Hold kom sammen med et andet ude paa Landet. Vagtmændene gik deres Vej og vi havde saa vort „Cantonnement" — Loftværelse,

Interiør fra den „store Stue" Søndag Eftermiddag. „Maleren" holder „Auktion".

med sine Lungers fulde Kraft søger han at overdøve alle de andre. — Se, det er Billeder som sent vil udslettes! Og naar vi nu tænker tilbage paa vort Ophold i Fangenskab, saa er det jo alligevel saadan — heldigvis — at vi maa sande et Ord, som Goethe har sagt: „Die Erinnerung ist das Schönste; schöner noch als die vergangne Zeit. Denn das Gute ist geblieben und vergessen ist das Leid."

Ja, hvem af os tør paastaa, at han ikke har gode Minder fra sit Fangeophold? — Tænk kun engang paa den første Jul i Aurillac med Pastor Jensen, — da vi alle, Haand i Haand gik omkring Juletræet efter Pastor Jensens Tale, der havde givet enhvers Tanker noget at beskæftige sig med, — da paa én Gang en Stemme begyndte sagte at nynne: „Om Glæder end betegned — — —" og Sangen saa langsomt steg til eet: „Hjem, Hjem, mit kære

Lade, Hønsehus, eller hvor man netop havde fundet Plads til „les P. G." — for os selv. Saa blev en Deputation sendt til Madmor for at udvirke Tilladelse til at koge den uundgaaelige Kaffe paa hendes Ild og i hendes Gryde; en Dør blev lagt over et Par Kasser, et Sovetæppe derover, Feltbægere, Pakker fra Mor, Sangbøger og et Par Flasker „Saft" paa Bordet — og dermed havde vi alt, hvad vi skulde bruge til at fejre en gemytlig Søndag. Der blev sunget, fordi vi følte Trang til at synge; der blev talt, fordi det gjorde godt, at dele Glæde og Sorg med Folk med samme Modersmaal og af samme Slægt og Blod. — Alt det er Minder, som vi gerne drøfter, naar vi nu herhjemme mødes og — Gud ske Lov, — at vi af Naturen er saaledes beskikkede, at vi kan glemme Lidelserne og beholde de gode Minder tilbage! — EMIL MYGIND.

EN TUR PAA EGEN HAAND.

Der var Generalforsamling paa Skomagerstuen! En vis Spænding laa over Ansigterne, klang gennem Røsterne, ligesom fyldte hele Atmosfæren derinde, som var en underlig mangeartet Blanding, sammensat af Lugte af saa vidt forskellige Bestanddele som Skomagerbeg og afstegt Blærefedt med bravt mange Løg i.

En lille tykmavet Kakkelovn stod midt i Stuen, rødglødende saa den spruttede, sendende Varmen ud omkring sig, gennemtrængt af en Lugt af brændt Læder, thi den ene gamle Støvle forsvandt efter den anden i dens flammende Indre, mens Dampen fra det vaade Tøj som hist og her hængte til Tørring sørgede for at Luften derinde i Stuen beholdt en passende Fugtighed.

Paa Væggen over Kaminen var et Galleri af skønne Kvindehoveder at se; de Tilstedeværendes bedre Halvdele. Og de, som endnu ikke havde nydt den tvivlsomme Ære at modtage Gardinprædikner pr. Brev med Formaninger om at vogte sig for Vin og Tobaksrygning, havde der i skøn søsterlig Forening anbragt deres nu- — og forhenværende Kærester, Søstre og Kusiner. I et Hjørne til Højre derfor prangede tegnet i Kul af „Hvalpen“ paa den engang hvide Væg, Isted Løven paa sin Sokkel. Bistert skuede den hen efter Madskabet. Lige overfor laa en Bunke gamle hullede Støvler, som nu paa tredje Uge ventede paa, at Skomagerne skulde værdige dem et Blik, eller — at havne i Kakkelovnen. I en Niche i Væggen havde den mere æstetisk anlagte Del af Selskabet anbragt en Bunke Bøger hulter til bulter. „Høffdings Filosofi“, „Greven af Monte Christo“ og „den syngende Mand paa Bølge og Land“, laa der fredelig Side om Side.

En ikke alt for klart lysende Lampe stod paa Bordet, hvorom Stuens faste Stok sad bænket til Aftensmaden. Der saa man gamle „Kaptajn Vom“, „Cloj“, „Makke-Put“, „Hvalpen“, „Smæk“ og mange andre kendte Størrelser og som Rosinen i Pølseenden sad ved Bordenden Teologen Fuglsang. Man spiste. Engang havde man praktiseret Kommunismen her, men ak! det var engang, nu var det kun Brødet man var fælles om, og det lagdes frem af Ærligheden selv, „gamle Vom“, i nøje afmaalte Portioner, som saa endda til Overflod fordeltes ved Lodtrækning. Fedtpotten var privat Ejendom, thi den i Fælleskab, nej, det førte blot til, „at man spiste af bare Misundelse“, som et af Stuens vittige Hoveder udtrykte det.

Hen under det lave Loft laa tykke Tobaksskyer, Vinduerne var hermetisk lukkede, Skodderne sat for, jo, jo, det var lunt og godt paa Skomagerstuen.

Stemmerne lød i et broget Virvar, alle talte i Munden paa hverandre, thi en vanskelig Sag var sat under Diskussion.

Om Formiddagen var der til Byen kommen et Kompagni amerikanske Soldater og til Ære for dem og den nysvundne Sejr skulde der samme Aften være stort Fakkeltog med Musik gennem Aurillac's Gader, og derfor var det, at Generalforsamlingen paa Skomagerstuen fandt Sted. Det vigtige Spørgsmaal som stod paa Dagsordenen, og som satte Sindene i Oprør var, om man skulde deltage i Optoget eller ej. At opnaa Tilladelse dertil, var der ikke at tænke paa, hellere end give den, vilde Hr. Kaptejnen og den „Gamle“ have danset „polsk Dans“ ude i Gaarden; men vel, saa maatte man gaa paa egen Haand, uden Forlov. Dog gode Raad var dyre. Klokken var allerede 6 og henved 8-Tiden skulde Festen tage sin Begyndelse, og der var mange Hindringer, som inden den Tid skulde overvindes og fjærnes. Der var nu først Garderobespørgsmaalet. Kun „Teologen“ og „23“ havde det ydre Menneske i Orden. To dejlige lyseblaa Militærkapper med tilhørende Képpier var i Eftermiddagens Løb bleven „laante“ ovre paa Militærkamret. „Nille“ og „Dose“ fik ogsaa efterhaanden sat Skik paa det udvendige, de simpelthen annekterede „gamle Voms“ civile Garderobe; at Vesten var rigelig vid og Overfrakken temmelig kort gjorde intet, selv syntes de da, at de var to rigtig pæne unge Mennesker og det var jo Hovedsagen. Men endnu stod „Smæk“ og „Krølle“ uden at have noget at hænge paa deres syndige Krop og Klokken var 7. „Hvor er „23“,“ lød det i Kor; „23“ var Kammeropsynets højre Haand, han maatte træde hjælpende til, og endelig ved hans og en lang Stangs Bistand lykkedes det, at praktisere to Uniformer til ud af Kammeret, hvor de laa velforvarede bag Laas og Lukke. Garderobespørgsmaalet var saaledes løst til almindelig Tilfredshed, men meget stod endnu tilbage at gøre. Vagten foran Gaardsporten maatte under et eller andet Paaskud fjærnes, Nøglen til denne hentes ud af Skilderhuset, den store Port aabnes og Nøglen igen hænges paa Plads. Porten atter lukkes, saa den kunde aabnes udvendig fra naar man igen følte Trang til at vende tilbage til de hjemlige Risgryder. Men alt lykkedes. Vagten blev fjærnet. Porten aabnet og man stod rede til

Interiør fra Skomagerstuen.

at gaa. „Det gaar aldrig godt", lød det fra „Cloj" „skidt", sagde Smæk og Krølle, „det kan kun koste 14 Dage i Hullet", „ja, der har i været før", kom det tørt fra „gamle Vom", som med en betænksom Mine stod og strøg sit Spidsskæg, og med den Bemærkning, der desværre kun var altfor sand, og som vidnede om, at det ikke var første Gang, forbudne Veje blev traadte, samt med mange Formaninger om at vogte sig vel for Vin og Pigebørn, forsvandt de ud af Porten, som sagte lukkede sig efter dem.

De stod paa Gaden. Frie! — Har i set en Kalv, som efter en hel Vinter igennem at have staaet bunden i en snæver Baas om Foraaret bliver sluppet løs, ud i det frie, hvor usikker Fyren da er i sin Optræden, hvor kluntet og kejtet i sine Bevægelser indtil den faar lært, at den ikke længere staar med Rebet om Halsen, men frit kan tumle sig som den vil? Noget lignende var ogsaa Tilfældet med dem som nu stod paa Gaden, thi der var forskellige Friheds-Ting som næsten var gaaet i Glemme og som nu igen skulde opfriskes. De kunde nu bevæge sig frit, gaa og staa efter Behag, ja tænk! endda færdes paa Fortovet og i Ro og Mag kikke ind ad Butiksvinduerne; end ikke Piben var det nødvendig mere paa aaben Gade at bære i Lommen, altsammen Ting som igen skulde læres og som i 4 Aar havde været en „Saga blot". For atter at faa den nødvendige Øvelse tog de først en Tur gennem Byen, hen forbi Kasernen, et Vend op til Banegaarden og slentrede saa videre ned ad Hovedgaden, mens de paa ægte fransk Soldatermanér hilste skødesløst paa en en eller anden forbigaaende Officer. Tilsidst havnede de nede foran „Hotel du Commerce" og blandede sig med den Flok, som stod der og ventede.

„Hotel du Commerce" ligesom de tilgrænsende Bygninger var pragtfuldt smykket med Guirlander og Flag, overhængt med kulørte Lamper, og flakkende Gasblus dannede Krans over Indgangen. Musikken var der, og snart bruste Tonerne ud over Flokken og faldende ind i Takten drog den stadig voksende Skare med Musikkerne i Midten ned gennem Gaderne, hen til Kasernen hvor de amerikanske Soldater var indkvarterede.

Musikken forsvandt ind gennem Gitterporten, som lukkede sig efter den, til Sorg for andre almindelige Dødelige der fik Lov at blive udenfor. Ventende. Flokken voksede stadig, i Klyngevis strømmede de til fra alle Sider. Smilende, snakkende, nynnende, allesammen glade.

De kommer! de kommer! gik det igennem Mængden. Hvert Øje rettes mod Porten, hver strækker sig paa Taaspidsen, for bedre at se. „Der er de!" „der er de!", og med Musikken i Spidsen, foran Stjernebanneret, rykker de ud et Par Hundrede amerikanske Soldater. Høje, slanke Skikkelser, ranke og spændstige i deres mørke Uniformer skrider de frem gennem Gaden ombølget og omjublet af Mængden, der truer med at sprænge Geledderne. Musikken spiller, blændende Lys hist og her kaster store, flakkende Skygger mod Husenes graalige Mure. Frem gaar det. Pladsen foran Préfecturennaas. Den store 3-Etages Bygning med de lange Rækker Vinduer i den enkle graa Facade tager sig prægtig ud med de hundrede af spillende Gasblus langs hele Frontsiden. Klart lyser R. F. frem over Indgangen, punkteret af smaa hvidglødende Flammer. Kulørte Lamper, alle Nationers Flag! Husene rundt om Pladsen danner Rammen om den tætpakkede Menneskemængde. Man lér og snakker, stødes og puffes, stadig i Bevægelse, frem og tilbage paa Stedet. Raketterne stiger, lignende rødlige Buelinjer, mod den mørke, rolige Nathimmel, for højt oppe i samme Nu at dø og genfødes i 4—5 klare Ildstjerner, der daler, slukkes, uden at man rigtig ved hvor og hvordan. Andre igen holder sig mere til det Lave og havner efter en længere eller kortere boltrende Tilværelse omsider paa fast Grund, hvæsser og sprutter, rævner med høje Knald midt i en Gruppe af den skjørtebærende Del af Forsamlingen, som svarer med høje, glade Hvin!

Stille! Musikken falder ind. „Marseillaisen"! Som en Fortryllelse virker den, Fremtid og Fortid er intet, kun Nuet bliver — og ogsaa det er glemt. Man er ene i Mængden, eller er det Mængden, som kun er en. Tonerne vælder os i Møde, griber os, fører os med sig! De dæmpes og næsten vemodigt klagende lyder de nu. De smyger sig om os, favner os, som de kære favner dem, der drager ud til Kampen, men dog, Pligten kalder, og til et Brus de stiger, river enhver med, løfter ham, bærer ham, lader ham glemme alt. Kun et er der nu: „Frem! Frem! Fædrelandet er i Fare!" — Den tier. En lydløs Stilhed. Og som en Storm bryder Begejstringen frem; i jublende Raab giver Sejersglæden og Sejersstoltheden sig Udslag, der viftes og vinkes fra Balkoner og Vinduer, hele Mængden er i en myldrende Bevægelse. Dog stille, igen høres Musikken og „La Brabançonne" og „The Star Spangled Banner" lyder hen over Pladsen, det ene Musikstykke følger efter det andet, men intet formaar at tænde den flammende Begejstring, formaar at smelte Mængden sammen til én ubrydelig Enhed som „Marseillaisen" og kun „Marseillaisen" var i Stand til det.

Det gaar videre. I Gruppevis gaar Soldaterne nu, hver bærer sin Stang med kulørte Lamper, — røde, hvide, blaa —! Et dæmpet Farveskær kaster de ud over Toget som det drager frem gennem de snævre, mørke Gader hen til Raadhuspladsen. I Honnørstilling staar Amerikanerne, mens Musikkorpset spiller Frankrigs Nationalsang igen; Igen samme lydløse Stilhed, igen fanger den Mængden, som var det første Gang dens Toner lød. Højt oppe i Nicher,

over øverste Række Vinduer i Raadhuset staar den lange Række af franske Kongebuster med Napoleon i Midten og skuer ud over Pladsen, ned paa det jublende, sejrsglade Folk. —

Og atter gaar det videre. Frem gennem smalle Gader, hvor Menneskestrømmen presser paa, som den stærke Flod i det snævre Pas, over aabne, brede Pladser, hvor den flyder jævnt og dvælende. „Marianne" og „Teddy" gaar Arm i Arm. „Marianne" smilende, selvsikker; „Teddy" lidt kejtet og ubehjælpsom. Der brændes Blus, — røde hvide, grønne, blaa — de lyser med blændende Glans. Fra Vinduer og Balkoner raabes og vinkes der til de fremmede Gæster. Ud over Balkonens Rand bøjer den unge Pige sig, det mørke Haar fremhæver Ansigtets Finhed, hendes Øjne skinner, ung er hun. skøn er hun, klart træder hun frem i det skarpe, hvide Lys fra Blusset ved hendes Side, hun læner sig frem, klappende i Hænderne, jublende glad. —

Endnu engang toner Marseillaisen ud over Mylderet og bøjer, som første Gang, hvers Hjerte, hvers Tanke, hvers Selv ind i en fælles Enheds Harmoni. De sidste Toner dør hen. Det er Slut. Toget opløser sig. Mængden spreder sig i Klynger. Ud fra Vinduerne høres Brudstykker af Sang, Latter og en Summen af mange Stemmer. — — —

Snart efter er igen samlet paa Skomagerstuen vore 4 franske Soldater og 2 Civilister, men nu forandret til ganske almindelige Krigsfanger. Ved en Flaske Vin drøftes Aftenens Oplevelser. Humøret er straalende, thi Fangenskabets Ensformighed blev for en kort Stund brudt af de 3½ Timers selvtagne Frihed.

JENS LASSEN.
Nypøl.

„DEN TAPRE LANDSOLDAT" PAA FRANSK OG LIDT OM OVERSÆTTELSENS TILBLIVEN.

Fra ualmindelig mange Sider er jeg i den Tid, der er gaaet siden min Hjemkomst, bleven opfordret til at nedskrive eller udgive den franske Oversættelse af „Landsoldaten". Et Forsøg paa at efterkomme de Manges Ønske, gjorde jeg i Sommer, ved at give Manuskriptet til „Nationaltidende", der saa bragte Oversættelsen sammen med en Sang paa dansk til samme Tone af Professor Verrier. Det lader imidlertid til, at Sangen endnu ikke er naaet i alle de Interesseredes Hænder, og jeg benytter derfor Lejligheden til at bringe den i vort Mindeskrift, som jeg tænker vil naa ud til alle dem, jeg endnu er Oversættelsen skyldig. — Samtidig skal jeg saa gøre Rede for Oversættelsens Tilbliven; dels fordi det kan tjene til at belyse vort Forhold til de franske Bønder, dels fordi jeg dermed haaber, at kunne sætte en Dæmper for en altfor skaanselsløs Kritik. —

Det var i Eftersommeren 1918. Vi havde — et Fangehold, bestaaende af fem Mand — tilbragt Tiden helt fra Februar paa samme Gaard, og var efterhaanden bleven kendte med Gaardens og Omegnens Folk. Vor Vagtmand var yderst flink, hvad der naturligvis gjorde sit til, at det gode Forhold mellem os og vor Arbejdsgiver vedligeholdes. Ofte om Aftenen sad vi efter endt Arbejde rundt omkring Kaminilden, smaasnakkede ved en Pibe Tobak, eller fik en „Manille„! — Om Søndagen kom Ejeren, der var Vinhandler i den nærmeste By, med Datter og Husholderske hen paa Gaarden, hvor han saa altid blev et Par Dage. Da kunde det hænde, at vi blev opfordrede til at synge vore hjemlige Sange. Vi hentede saa vore Højskolesangbøger eller „den blaa" og sang de bedste af vore Sange for Franskmændene, vel forstod de dem ikke, men de fandt Tonerne til dem smukke. Og vi blev ikke saa hastigt trætte af at synge, thi Sangen var jo noget af det bedste, vi havde til at gemme det, vi tænkte og følte, i. Datteren af Huset lærte efterhaanden nogle af de korte Melodier; jeg blev saadan t. E. ikke lidt forundret, da jeg en Dag hørte hende spille: „Du gamla, du fria". — Men én Ting var jo kedelig for Franskmændene: At Sproget var dem fremmed! Saa fandt vi en Dag paa, at danse et par af vore folkelige Danse for dem. Dem vi bedst kunde synge til! Det var: „Norsk Fjeldmarch", „den toppede Høne", og saa „Dengang jeg drog afsted"! Franskmændene gad lide dem, og snart havde de dem lært! „Den tapre Landsoldat" var dog den, de holdt mest af; „elle est entrainante, cette chanson", sagde de. Og saa beklagede de, at de ikke forstod Ordene. —

Da fik jeg det dristige Indfald, at gengive den paa Fransk; egentlig kun fortællende, og mest, fordi

den saa godt gav Udtryk for det, vi Sønderjyder havde tilfælles med Franskmændene: Villien til at kæmpe for Oprejsning og til at staa og falde for Hjem og Jord, for Fædrelandet! — Jeg udbad mig da Betænkningstid til Dagen efter. Ved at sysle med Tanken, fandt jeg, at der var mange Steder, som bragtes bedst, ved en ordret Oversættelse, og inden jeg ret blev det var, havde jeg faaet første Strophe oversat, og tilmed med taalelige Rim. Saa tog jeg Linie for Linie frem, og skrev dem, om ikke altid helt ordret, saa dog i samme Rytme, over paa Fransk. Jeg vilde jo gerne have det til at passe med Melodien — og det lykkedes ogsaa! Grammatik og Retskrivning var for mig Biting, men det var de ogsaa for den jævne Auvergnat, saa det gjorde intet til Sagen. Ved Oversættelsen af Omkvadet var jeg tvivlraadig. P. Fabers Tekst lød:

Og derfor vil jeg slaa's
som tapper Landsoldat!
Hurra! Hurra! Hurra! —

Dog det faldt mig ind, at Børnene herhjemme havde et Omkvad, der maaske bedre vilde tjene mit Øjemed, det lød:

Og derfor vil vi slaa
den tyske Pukkel blaa!
Hurra! Hurra! Hurra!

Det gjorde jeg da til:

Allons les gas, battez
la bosse allemande bleue!
Hourrah! Hourrah! Hourrah!

Og i sidste Vers:

Toujours le gas battait
la bosse allemande bleue!
Hourrah! Hourrah! Hourrah!

Dette var naturligvis en grov Forseelse mod Originalteksten, men jeg vilde gerne have dygtig understreget, at det vi Krigsfanger sang om og tænkte, var, at „den tyske Pukkel skulde slaas blaa". Det var jo da et godt Bevis for, at vi nærede fransk-venlige Følelser og ikke — hvad Uniformen og Situationen kunde tyde paa — det modsatte! — Datteren blev meget glad for den tarvelige Oversættelse, og ikke længe efter, hørte jeg den første Gang spillet og sunget i hendes Hjem! —

Henimod Jul kom vi ind i Lejren, og her fik mine Arbejdskammerater fra Sommeren hurtig sladret af Skole, saa jeg maatte op med Oversættelsen for Lejrens sønderjydske „Hoveder"! Jeg vidste jo, at der i Lejren maatte møde mig skarpere Kritik, alene, fordi Lejrkammeraterne „saa dobbelt" d. v. s. kendte begge Sprog og derfor nemt kunde finde Knuderne ved Gengivelsen. Derfor reviderede jeg i Hast Omkvadet og ændrede det til:

Cela fait, que je me bats
toujours en brav' soldat!
Hourrah! Hourrah! Hourrah!

Og i sidste Vers:

Toujours il s'est battu
en brav', en brav' Poilu!
Hourrah! Hourrah! Hourrah!

Dog, da der nu var saa mange, der kendte min „Forbrydelse", var det naturligvis udelukket, at jeg kunde slippe for Tiltale herhjemme. Paa „St. Thomas", under Overrejsen, maatte jeg atter frem med Oversættelsen! — Men dér blev jeg ogsaa for første Gang bange for mig selv. Thi alle de, der nu hørte den, vidste jo intet om dens Tilbliven! — Straks efter Ankomsten i Odense benyttede jeg derfor Lejligheden til i al Korthed at forklare Professor Verrier og Gymnastikdirektør Rasmussen Sammenhængen, samtidig med at jeg bad disse, vore to første Velgørere, om at ville modtage Oversættelsen som min simple Tak for det Arbejde, de havde gjort for os. Ved denne Lejlighed lovede Professor Verrier at rette de mest paafaldende Fejl i Form og Retskrivning, og den gik senere, som omtalt, i „Nationaltidende".

Se det er Oversættelsens Historie! Og selve Oversættelsen lader jeg samtidig følge. — Ikke et veloverlagt og forsynlig tilrettelagt Arbejde! kun en Krigsfanges fordringsløse Gengivelse, beregnet til de jævne „Auvergnater".

LE BRAVE POILU!

Le jour où je partis,
le jour où je partis,
ma blonde me suivit,
oui, ma blonde me suivit!
„Ma chère amie, restez,
car, à la guerre je vais.
Et, si là-bas je ne meurs pas,
bientôt je reviendrai!
Crois, s'il n'y avait le danger,
je rest'rais avec toi;
mais toutes les filles danoises
comptent aujourd'hui sur moi!
Ça fait, que je me bats
toujours en brav' soldat!"
Hourrah! Hourrah! Hourrah!

Mon pèr' avec ma mèr',
mon pèr' avec ma mèr',
quand je partis me dirent,
oui, quand je partis me dirent;
„Sur vous on a compté!
En guerr' si vous partez,
qui donc moissonnera nos champs?
Qui fauchera nos prés?"
„C'est justement pour cett' raison
qu'il faut tous y aller,
car autrement les „boches" viendraient
vivement pour nous aider!"
„Ça fait que je me bats
Toujours en brav' soldat!"
Hourrah! Hourrah! Hourrah! —

Si les Allemands venaient,
si les Allemands venaient,
nos beaux jours s'en iraient,
oui, nos beaux jours s'en iraient.
A Pierre, à Paul ils crient
„Du bist ein dummes Vieh!"
Et si vous voulez riposter
ils donnent des coups de pied.
Pour ceux qui savent les langues,
c'est tout à fait égal!
„Mais Nom de Nom, j'en sais qu'une seul'
puis je m'en fiche pas mal".
Ah non! Ah non! Je m' bats
toujours en brav' soldat!
Hourrah! Hourrah! Hourrah!

Le „Danebrog" je l'sais,
le „Danebrog" je l'sais,
du ciel il est tombé,
oui, du ciel il est tombé!
Il flotte dans nos ports,
et les soldats l'adorent
Dites, des drapeaux quels autres
ont comme celui-ci un nom?
Du „Danebrog les „boches" se moquent
ils l'ont foulé aux pieds!
Voulez-vous donc, que ce drapeau
encore soit insulté?
Ah non! Ah non! Je m' bats
toujours en brav' soldat!
Hourrah! Hourrah! Hourrah!

Pour ma petite ami',
et pour mon cher pays,
il faut, que j'aille à la guerr'!
défendre la patrie!
„Malheur au vaurien, qui
à mon appel ne suit,
et qui ne sacrifie pas, pour
son „Danebrog" sa vie!
Mais, si mes chers parents jamais
je ne revoyais,
mon bien-aimé roi Frédéric
les consolant dirait:
„Toujours il s'est battu
en brave, en brav' Poilu!"
Hourrah! Hourrah! Hourrah! —

F. SCHMIDT.

FANGERNES MINDEDAG DEN 11. NOVEMBER 1918.

Som der saa ofte gaar Varsler og Forudanelser forud for store Begivenheder, saa ogsaa her. —

Allerede fjorten Dage før den „store Fredsfyrste" Vilhelm den Andens Fald, naaede et falsk Rygte om hans Abdication ned til os, og vakte uhyre Begejstring.

Af lutter Glæde festligholdtes denne Begivenhed. Under Skaaler, Sang og Taler stedtes den tyske Kejser til Hvile, medens der lød begejstrede Udraab for Frankrig og de Allierede: „Vive la France", „Vivent les Alliés", og med en snærrende Lyd kom der altid et „á bas Guillaume" bagefter. — Dog Drømmen var for skøn, den bitre Opvaagnen kom den næste Morgen og var for mange af en saare ubehagelig Art.

„Kejseren" sad fast endnu, men der var noget andet som var gaaet, — vore Smaaskillinger.

Næste Lørdag gik det os paa samme Maade, om end ikke i fuldt saa høj Grad! En Spøgefugl havde tilladt sig at bekendtgøre Kejserens Tilbagetræden, efter „officiel Communiqué fra Paris" paa Byens Telegramtavler, som Melding fra de første Morgentimer. Hele Byen lod sig narre, og vi med. Og hvorfor? Netop og kun fordi enhver gerne saa, at disse Rygter gik i Opfyldelse. Den franske Befolkning saa nemlig, som saa mange andre, i „Fredsfyrsten" en Krigsforlænger, og haabede, at Krigen ved hans Fald vilde faa en hurtig Afslutning.

For os Krigsfanger betød det det samme; men ogsaa noget mere. Hjemsendelse til Familie og

Venner, til friere Forhold og mere Selvstændighed. — Men allerede den næste Morgen brast den farverige Illusion som den skønneste Sæbeboble; og derfor modtoges ogsaa Tysklands Anmodning om Vaabenstilstand med yderste Forbehold. „Nej, hoppe endnu en Gang paa den Limpind, det gjorde vi dog ikke!" — Men der var alligevel noget trykkende i Luften, noget som ventede paa en Udladning.

— Larm, Skrig og Raab fyldte Gaderne udenfor Lejren. Klokken slog nu 11 paa Kirkeuret. Støjen hørte pludselig op, thi alle Aurillacs Klokker meldte nu om den store Nyhed!

—„Frankrigs gamle Arvefjende besejret, knust og ydmyget!" — Tryglende om Vaabenstilstand havde Tysklands før saa brovtende Mænd maattet gaa til „Canossa", for hos Marskal Foch at undertegne det militaristiske Tysklands Dødsdom og en Gang for alle slaa en tyk Streg over deres skønne Fremtidsforhaabninger om det Verdensherredømme, hvor der overalt fra Syd til Nord, fra Øst og til Vest, i hele Europa skulde lyde tysk Tungemaal, saa den „skønne Sang" — „Deutschland, Deutschland über alles" kunde blive til Virkelighed. — Dét var det, Klokkerne fortalte, men det var ikke alt! Nej, de havde langt mere at fortælle. — —

— — — I fire lange Aar har vi maattet tie, hverken juble, lé, eller græde. Kun tavse og udholdende som Frankrigs Sønner har vi maattet vente paa bedre Tider, og derfor skal heller ingen Magt nu hindre os i at juble over vore Sejre, at hulke og græde over vore Nederlag, eller om vort Folks sejge Udholdenhed og Standhaftighed i de lange Mellemrum, der var som „Stilheden før Stormen". —

Og for den, som stod stille med blottet Hoved og lyttede efter, havde disse Klokker meget at fortælle.

Langsomt svingede de store Klokker frem og tilbage, — langsomt viger vore Folk længere og længere ind mod Frankrigs Hjerte — Svingningerne bliver hurtigere, Lydene falder haardere og maner — stands før det er for silde — og pludselig falder to mindre Klokker med ind, deres høje Klang ildner op — bliv ikke staaende, gør omkring, gaa fremad til Sejr — og medens dybe og høje Toner bølgende blander sig, fortæller de: — Marneslaget raser, bølger frem og tilbage, le Grand-Pére Joffre staar ved Roret, Feltraabet er „Jeanne d' Arc"! Ved det skal Frankrigs Sønner sejre — de tunge Klokker næsten standser, som om Spændingen er for stor, medens de smaa ivrigere søger at overbevise. — Se I da ikke Fjenden opholdes — standset —, nej, se han viger paa Fløjene, Centrummet trykkes, det vakler, Hurra Tyskerne flygter i Huj og Hast over 100 km tilbage, jubel Frankrig, dine Sønner har frelst dig, — nej ikke blot dig, men alle Folk — fra Tysklands jernbeslaaede Hæl. — Ivrigere lyder de smaa Klokker, opildnende; men nu falder de store formanende ind, — eet vundent Slag, kan ikke bryde Tysklands Magt, nej, rust dig, rust dig — saa lyder alle Klokkers manende Røst — og vend dig mod Nord! — og atter lyder der Kamptummel fra Flanderns flade Sletter og fra Yser-Kanalens Bredder, den sejge Angelsakser holder Stand, viger ikke; se, hundredtusind af Tysklands Ungdom ligger kolde og vaagner aldrig mere. — Ensformigt fortæller Klokkerne nu om de lange Forberedelser, indtil pludselig den store næsten helt standser Aandedrættet, medens den lille giver Tegnet, — fremad, bryd Fjendens Rækker, i Champagneslaget skal Tyskerne vige — nej og atter nej, tordner nu den store, vi skal kun forsvare os, vor Tid er ikke kommen endnu til at gaa frem i Angreb udnyt Tiden, thi Tyskernes Blod koger, de kan ikke holde sig rolige, — og pludselig drøner de store Klokkers Slag ud fra Taarnet med en saadan Kraft, at de smaa næsten helt overdøves, saa deres forundrede Spørgsmaal ganske drukner i det Tordenord, som slynges ud over hele Frankrig — Samler Jer, samler Jer foran Verdun.

Samler Jer, samler Jer, Brødre alle
Lige fra Syd og helt op til Nord
Landet i Fare, hør dog, vi kalde
Paa Jer Tapperhed, giv os Jert Ord
At fast I vil staa
Og Fjenden slaa
At ej I vil vige
Men trolig stride
For Frihed, Fædreland og Ret. —

Vi viger tilbage for det voldsomme Tryk, og nu lyder det manende Bud — Slut Kreds om Nivelle, Pétain og Foch. —

Om Slagene her og Slagene hist fortæller Klokkerne nu stadig det samme — Tyskerne gør Angreb, men standses hver Gang af den tapre Udholdenhed og Offervillighed; og afvekslende spørger den store og den lille Klokke hinanden:

Husker du Arras, og du Compiégne
Husker du Argonnerne, du Amiens
St. Quentin, Cambrai, Lille og Douai
Og du Bruxelles, Zeebrügge, Gand, La Ferté,
Craonne, Reims og Château-Thierry
Og du Epernai, Châlons og Vitry
Nej Ostende, Valenciennes og Laon
Ja Bruges, Liège, Namur og Soisson.

og alle de øvrige Navne lige til dette Øjeblik, hvor en dyb Fred sænker sig ned over alt og alle derude paa de lange Fronter.

Vaabenhvilen. — Se Kanonernes Løb er endnu næsten glødende efter den rasende Skydning, som bibeholdtes lige til Uret slog elleve.

Da er det, som om en mægtig Haand byder „Stop" og — Stilhed.

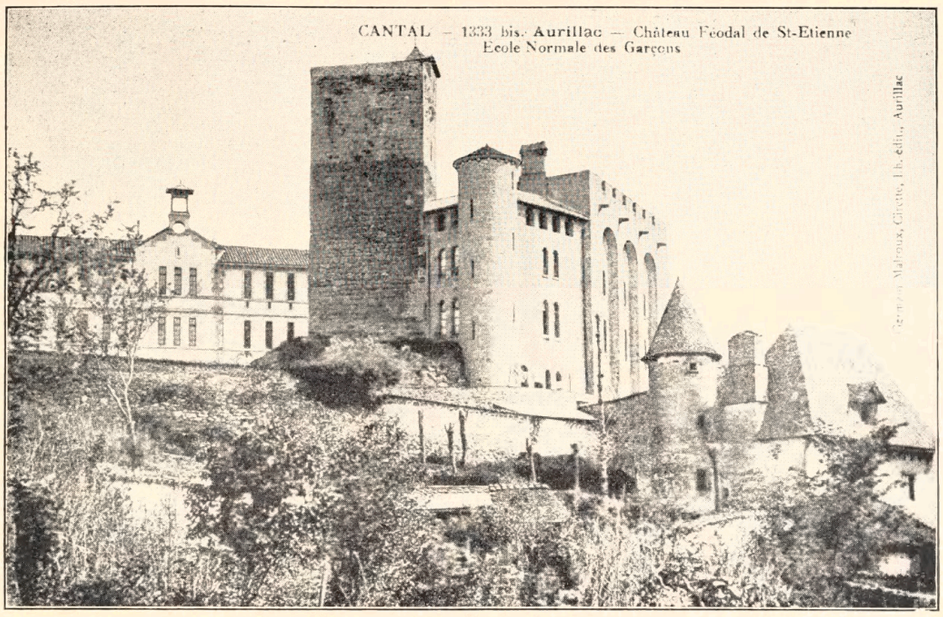

Fra Aurillac II. Lensslottet St.-Etienne.

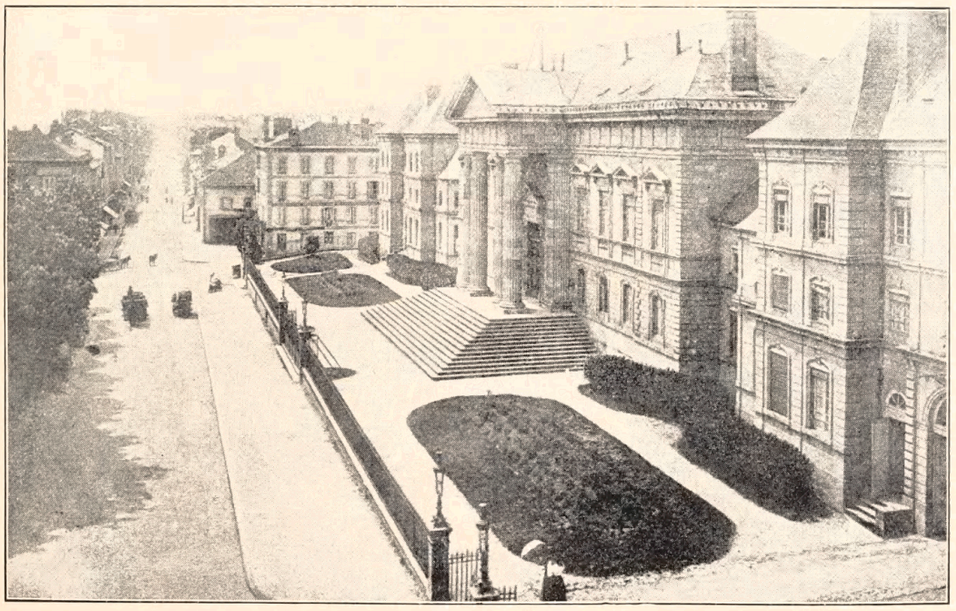

Fra Aurillac III. Justitspalæet og Avenue de la République.

Og underlig hulkende smelter nu Klokkeklangen sammen og byder enhver: — Staa stille, blot dit Hoved, ser du ikke, hvem der drager forbi? Det er de faldnes store Skare: dem skal du hædre, thi deres Offervillighed var det, som muliggjorde vor fuldstændige Sejr over det tyske Barbari og aabnede Døren til en Verden, hvor der skal herske Frihed og lige Ret for alle Stater, hvad enten de er store eller smaa.

I dette Tog træffer du din Mand, din Ven eller din Bekendt, din Fader, Broder eller din Kæreste.

Tavs drager de forbi, de mange fra de tusinde Hjem, lad det derfor i denne Stund blive stille hele Landet over, for i Ærbødighed at mindes de Faldne. —

Det var Klokkernes Røst til den lyttende; og nu tav de alle. — — —

Et Øjebliks fredfyldt Stilhed hvilede over det hele.

Saa brød det løs ude i Gaderne med høje begejstrede Udraab „Vive la France! Vive la République! Vivens les Alliées"! — — —

Var der Glæde udenfor Lejren, saa var Glæden indenfor Murene ikke mindre. Danebrog kom til at vaje højt oppe i vort største — Pæretræ; over Gaarden blev der trukket Guirlander af smaa Danebrog og midt i Gaarden var der pyntet med to Flag, broderlig overkors „Tricoloren" og „Danebrog". Disse to Flag, som aldrig var baaret i Kamp mod hinanden, men derimod sammen mod den fælles Arvefjende.

For tidligere Hjælp og af medfødt Retfærdighedssans for de Undertrykte, hjælper Frankrig nu ogsaa Danmark til sin gamle Ret til det tabte Land, Sønderjylland.

I Gaarden blev vi nu kaldt sammen; den franske Kaptajn fortalte: Tyskland har underskrevet Vaabenstilstandsbetingelserne, Bajern har erklæret sig for Republik, og — Kejseren er flygtet, man veed ikke hvorhen. — Nu endelig blev det til Virkelighed!

Fuglsang takkede i en kort Tale paa fransk Frankrig og dets Sønner for deres store Tapperhed og deres aldrig svigtende Tro paa Retfærdighedens Sejr, og et befriende trefold, kraftigt „Vive la France' lød fra alle Struber, saa det rungede langt ud.

Denne Deltagelse for deres Sejr, dette, at de følte, at vore Hjerter slog i Takt med deres i Glæde over Tysklands Nederlag, gjorde, at de tøede op og saa, at vi alligevel ikke var Tyskere, en Tanke, som de i over fire Aar ikke godt kunde løsrive sig fra, fordi vi var gaaet med Tyskerne og bar tysk Uniform.

Eftermiddagen og Aftenen forløb under stor Munterhed og Støj. Overalt lyste der én glade og fornøjelige Ansigter i Møde, man trykkede i Forbifarten hinandens Hænder, alt var et lykkeligt Smil! Og hele denne Dag vil for enhver Krigsfange staa som en uforglemmelig Mindedag. Enhver af os vil til sin Dødsdag huske den elvte i elvte Maaned Klokken elleve! —

JENS CHR. BERTRAMSEN.

HVOR VERDEN DOG ER LILLE!

En øredøvende Larm fyldte Luften i de første Dage af September 1914. Marneslaget var ved sin Afslutning. De tyske Tropper veg over hele Linien paa Grund af de franske og engelske Hæres store Tapperhed og Udholdenhed. Om Eftermiddagen den 9. September stilnede det lidt. Nu hørtes kun de Saaredes Skrig og Jamren, som blandede sig med den uhyggelige Lyd af knittrende Maskingeværer og enkelte springende Granater.

Langs med de høje Havemure søgte de tyske Tropper, at slippe usét ud af Byen, men det lykkedes dem ikke, thi midt i Gaden overøstes de pludselig af en sand Kugleregn. Under al denne Støj følte jeg det dog, som en Lettelse, da jeg som saaret laa i god Dækning bag en høj Mur, fuldstændig overladt til mig selv, thi jeg vidste, at om faa Timer vilde jeg være engelsk Fange, og jeg vidste tillige, at af dem, som jeg skulde betragte som mine Fjender, kunde jeg kun vente noget godt.

Min Tro paa de højmodige engelske Soldater blev heller ikke gjort til Skamme, thi paa det Hospital, hvortil jeg senere blev bragt, var Behandlingen saa god, at jeg ikke kunde have ønsket den bedre hjemme.

Forplejningen var ganske glimrende; og de engelske Officerer, som kom ind paa Hospitalet og erklærede os for Fanger var yderst elskværdige, gav os Tobak idet de sagde, at en saaret Soldat ikke kan ligge i Sengen uden at ryge.

Men Tyskerne befandt sig endnu i en faretruende Nærhed af Frankrigs Hjerte, Paris, og vi Krigsfanger blev derfor overført til den fjerntliggende By

Pau ved Foden af Pyrenæerne. Rejsen varede 84 Timer og var mindre behagelig.

Sammen med Bekymringen for dem derhjemme slog den knugende Forladthedsfølelse ned i mig, jeg var ene, ikke en eneste Landsmand, med hvem jeg kunde udveksle Tanker og Følelser.

Enhver forstaar derfor min overstrømmende Glæde, da Dagen efter at jeg var bleven opereret, Døren pludselig gik op, og en ældre patriarkalsk udseende Herre traadte ind i Sygestuen og raabte mit Navn. Ovre fra Hjørnet, hvor jeg laa, rakte jeg Armen op som Svar og straks stod han ved Sengen og spurgte paa sit velklingende Sprog: „Kender De mig?" Paa mit benægtende Svar gav han sig til at spørge, om jeg kendte Odense, den internationale Kongres 1911 og meget mere fra de Dage.

Nu gik det op for mig, at det var ham, Gymnastikdirektør N. H. Rasmussen, København havde omtalt i et Brev, som den franske Repræsentant ved Kongressen i Odense og jeg svarede da: „Det er Professor Tissié". Ud fra sin Overfrakke halede han nu et stort Fotografi af Odense Raadhus og alle de fremmede Delegerede tillige med mange mig bekendte Ansigter fra de tre Aar 1908—11 jeg gik som Skoledreng i „Odins gamle Stad".

Hvor virkede det ikke oplivende. Som ved et Trylleslag mylrede alle de gamle Minder fra Drengeaarene ind paa mig. Det triste, ensomme og sørgmodige Syn paa Tilværelsen gav Plads for et lysere. Hvad gjorde det nu, om der var noget, der smertede legemlig eller trykkede aandelig, det var som blæst bort, naar Professoren om Morgenen traadte ind med sit frejdige „Bon jour". Hans ranke Holdning, hans elastiske og spænstige Gang virkede ligefrem oplivende, saa jeg fik den mest ustyrlige Lyst til hurtigst mulig at blive rask.

I de 6 Maaneder, jeg her laa paa Hospitalet, lykkedes det mig ikke at komme op, og derfor var hans Venskab mig saa meget kærere, som han hver Dag aflagde et Par Besøg for at se paa Febertavlen, overvære Operationer, eller se paa Forbindingen. Viste Febertavlen et godt Resultat, kom der gerne et eller andet lækkert op af hans store Frakkelomme, enten lidt Confekt eller — — — en god Cigar. Stod Stregen derimod for opadgaaende, en højere Temperatur, strøg han kærtegnende hen over Haaret med beroligende Ord om, at det snart skulde blive bedre.

Saaledes sørgede han daglig for mig; men det var ham ikke nok endnu. Nej, der skulde indrømmes mig mere, og han opnaaede det ved en Henvendelse til selve Frankrigs Præsident. Denne overgav det til Krigsministeren, fra hvem der faa Dage efter kom den Meddelelse, at der skulde gives den sønderjydske Krigsfange alle de Lettelser, som kunde gives en Fange.

Nu kom jeg til at dele Stue med 7 Polakker; der kom rigeligere paa Bordet og to Glas Vin til hvert Maaltid, samtidig med Tilladelsen til at ryge i Sygeværelset, hvad der fuldstændig var forbudt for de øvrige Fanger. Hver Morgen fik jeg af Tolken to danske Aviser og hele min Korrespondance kom og gik uden Censur.

Men alt faar jo en Ende her paa Jorden og Opholdet dernede ogsaa. Den 22. Februar 1915 opløstes Hospitalet, og jeg kom bort fra min kære Ven og Beskytter og til et Marinehospital i Atlanterhavsbyen Rochefort — sur — mer. Forbindelsen vedligeholdtes dog stadig. Et Brev, som jeg sendte ham fra den sønderjydske Fangelejr i Aurillac offentliggjorde han i sit Maanedsskrift „Revue des jeunes Scolaires" under Rubrikken „Danmark og Frankrig". Ligeledes ogsaa det Telegram, som sendtes ham ved vor Ankomst til Odense. Herpaa svarede han mig i et længere Brev, hvoraf jeg kun lige vil citere det sidste.

„Skulde De en Gang komme herned, selv om det kun skulde være for at gense de Steder, hvor De har henlevet de triste Dage af Deres Fangenskab og ventet paa Helbredelsen, saa vær forvisset om, at jeg den Dag med høj og kraftig Stemme vil raabe Dem et „Hjertelig Velkommen" imøde.

Ved al sin Godhed og Offervillighed har han sat mig i en ubetalelig Taknemlighedsgæld, som jeg aldrig vil kunne afbetale, og jeg vil derfor her mindes ham med inderlig Tak.

De kærligste Hilsener til min gode Beskytter Professor Dr. Tissié.

JENS CHR. BERTRAMSEN.

HJEMME.

Noget vi vel alle mindes dernede fra Cantal er disse vidunderlige, pragtfulde Landskaber, denne Natur med de skarpe Kontraster og med den vilde storslaaede Skønhed. Disse høje, fjerne Bjerge med de skinnende Snetinder, disse nøgne, graa Klipper, hvorfra brusende Bjergbække i utæmmet Løb styrtede sig ned i skummende Styrtninger. Disse smilende Dalstrøg med de frodige Engstrækninger, hvor Aaen flyder saa jævnt og roligt, at den næsten ligger som et eneste stort blinkende Sølvspejl i Middagssolens Glød. Disse store, mørke Skove opad Bjergskraaningerne, disse udstrakte Lyng, og Gyvelmarker

hvor Faarene gik og græssede i Hundredvis. Disse gamle Borge højt oppe paa stejle og næsten utilgængelige Klippetinder, mange halvforfaldne, nogle kun Ruinhob. Vi mindes det altsammen, mindes, at der gik baade Aar og Dag inden Øjet blev vænnet til at se det. Vi beundrede disse Landskaber og har mere end én Gang staaet fortabt i Beskuelsen af dem; dog de manglede ét for at varme: Mindernes Ramme!

Thi da mindedes Hjemmet mest, og stærkest kom da de Følelser frem, at man her dog kun var en Fremmed, en ligegyldig Tilskuer uden Lov og Del i noget af det. Dobbelt stærk blev da Længslen efter Landet med de bløde Linjer, efter at se Havets glitrende Spejl, efter at se den hvide Landevej snoende sig frem kranset af Hegn med de vilde Blomsters brogede Farvepragt, randet af de gule Kornmarker som blødt vugges frem og tilbage i Aftenluftningen, mens den vilde Rose fint og yndefuldt rødmer i den synkende Sols sidste Straaler. Den synker, daler indtil den tilsidst svinder bort, ikke bag høje, mørke, stængende Bjerge, nej, kun bag et lavt Hegn, der bag et Hus, hist bag en Gaard. Da følte vi, at kun dér var vort Hjem, kun dér var vort Hjemland, at kun der havde vi Rod. Thi det var ikke en Skønhed, som kun talte for Øjet, men en Skønhed, der bragte Sjælens inderste Strenge til at dirre, og som vi holdt af, fordi Mindernes Haab hegnede den ind og gav den Værd. Vi vidste, at kun der var vor Plads, hvad enten Livet skulde forme sig som Kamp og Strid eller blidt, som en Sommeraftenstund efter en brydsom Dag. Vi følte, at vi var en Del af dette Land, havde Del i dets Fortidsminder, dets Nutidskamp og dets Fremtidshaab.

Mon ikke de fleste ved Lejlighed har været grebne af lignende Følelser? Nu er vi hjemme Nu skal det vise sig, om ogsaa det som saa meget andet kun var en Stemningsbølge og som saadan uden Værd, medmindre den udløses i Handling, medmindre den skabte en Vilje i os til at ville tjene dette Land, som vi i de storslaaede og langt mere pragtfulde Naturomgivelser kom til at holde dobbelt af fordi det var vort.

Lad være, at alt her ikke er idel Skønhed, at her ogsaa kan staa mørke Bjerge, som stænger og snævrer, som luder frem og kaster Skygger og virker knugende paa Sindet, saa der til Tider kan føles en dragende Lyst, som Arne følte det, til at komme ud over de høje Fjælde, til at drage paa Søgen efter det Land, bag alle de blaa Bjerge, hvor Fordomme er mindre stærke, hvor nedarvede Skikke ikke i den Grad lænkebinder. Dog det samme gælder ogsaa for os som Lothario siger i „Wilhelm Meister“: „at vort Amerika er her eller intetsteds“. Ja, netop her i vort Hjemland er vor Plads, her er vort Virkefelt og her maa vi se at finde vore Idealer, thi her skal vi øve vor Manddomsgerning — stor eller lille.

„Et enkelt Hjem bar saa tidt sit Land, naar ud det sendte dets Frelsermand“, synger Bjørnson. De Ord har intet Bud til os. Det er kun i de store Tider, i Nødstiderne hvor Fædrelandets Tilværelse staar paa Spil, at de faar Gyldighed, som nys i Frankrig, hvor det Hjem, der fostrede Clemenceau, førte Landet frelst frem gennem alt, vel at mærke i Pagt med de tusind Hjem „som Landet frelst ifra Slaget bar“. Men de Ord i Sangen, som har Bud til os, til hver enkelt én, er, hvor det hedder „at det som bærer det frem gennem Freden, er Hjemmets Pulseslag i Travleheden“. Det er ikke Heltegerninger, ikke det som blot én af Tusinder kan udrette, og som giver Stof til Historien, det er ikke det der kræves — heldigvis. Vor daglige Færd, vort daglige Liv som det leves, vor Hverdags lille Gerning, den er det som har Værd og Betydning; om den øves i Alvor og Troskab eller om kun paa Skrømt. I Hverdagslivets Ligedanthed er det Kampen skal kæmpes, er det Sejren skal vindes, og der er det, Landet skal bygges.

Det er ikke ved at leve et Drømmeliv, ikke ved i golde Længsler at stirre sig blind paa Idealer, der lysner og blinker i det Fjerne som Fata Morgana Slotter, at vi fylder vor Plads, men ved at møde Nuets mange Smaakrav paa den Maade, at der af dem maa dannes et harmonisk Hele, ved, at vi gør vor Pligt. Og lad det ogsaa være vor Regel, hvad Carfyle — den engelske Digter — siger i „Sartor Resartus“, og som var ham til uvurderlig Nytte, altid at gøre det først som ligger nærmest for Haanden, og som vi véd er vor Pligt. Det er Kravet. Svigter vi i det, da svigter vi i alt. „Hjemmets Pulseslag i Travleheden“ er det som bygger Landet og — vor egen Fremtid. Ikke den Stemning, der greb os i en Feststund, men som vi lever Livet i Hverdagsdonten. I de store Øjeblikke er det en let Sag at love stort, sværere at holde Løftet, naar vi har lagt Søndagsklæderne og igen træder ind i den jævne, monotome Hverdag, da er vi tilbøjelige til at gaa paa Akkord, til at bøje af, thi nu er det ikke, det vi begejstredes for, som bærer os, men vi det. Og „let at løfte, tungt at bære“ siger det gamle Ord. Hverdagsgerningen, Hverdagsarbejdet, det er det, det gælder, i det skal vi lægge alle Kræfter ind, hele vor Vilje, hele vor Energi, at vi maa gøre det, saa godt vi kan, kun da gør vi vor Pligt, kun da fylder vi vor Plads i Livet, og kun da er vi med til at bære Landet frelst frem gennem Freden.

Med Haab om, at vi alle, hver enkelt en, efter bedste Ævne maa søge at gøre vor Pligt, maa søge at leve Livet under Ansvar og fylde den Plads, vi hver især her blev sat paa, sendes alle gamle Bekendte dernede fra Aurillac de bedste Ønsker og Hilsener.

JENS LASSEN,
Nypøl.

DA JENS SKUL' I KRIG!

Jens va' foj aa et Landbolsstej
Hel uve i Hønning Mo's
Dér uve fø'e en jenle Vej
A den Slavs en helst maa tej te Fods.

Hans Fae var dø for en hel Del Aa'e
Da Jens var en størrens Knejt.
Jens fik læe aa pas Køe og Faae
Aa sinhen bestye æ Stej!

Som saadan stoj han, da æ Krig den kom,
Var jennest Ba'n i æ Gaa'e,
Passet aa plejet og pyslet, om
Aalt, — baade Ko, Gris aa Faae.

Jens haj alle væ'n Soldat i hans Dav',
De soj: „Zu dämlich und krumm!"
Hans Moe soj tit: „Do ska' læ'e aa stav'" —
Men det brød Jens sej it om.

Som i ol' nok veed, æ Tyskere fik Klø
Aa di vælt me' æ Ben i æ Væe,
Aa det gik som det gaar, naar Folk er i Nød,
De roft om Hjælp, som it var saa sæe.

En skønne Dav, det var lig i æ Sæd,
Kom et Bøj, te Jens han skul møe
Hans Moe klaj, jamret aa græe
Men det vist sæ, der var slet it aa gøe.

Begge bløv de tavs aa soj alle et Oe'
Syslet aa rojdet aa puslet omkring,
Det gjald jo om at faa æ Sæd i æ Joe,
No var et Moe der skul' gøe ol Ting.

En Foraarsmor'n ved Majdavstid'
Æ Sol den skæn' aa æ Lærge di sang,
Da fullest di a, Sij om Sij,
Den jenle Vej saa lang aa trang.

Jens pas no godt aa dit Vajmelsklæe
Aa send et saa snae do kan,
Gøé me'e som din Pligt æ da no it væ'e,
Hovs, do slaas for æ Tyskeres Land.

Det va omtrent det hele di søj
Da di gik de Syvfjerringvej.
Den slavs Folk sæje alle ret møj,
Di kan klar et med et ja aa et nej.

De kom te æ Station aa var dødsenstræt.
Aalt var saa fremmed aa saa sæe
I lav te Jens han hint æ Billet,
Hans Moe sat sæ aa græe.

„Deutsch wird gesprochen",! soj æ Skryuedreng fræk,
Da Jens kom ind aa æ Station;
Styv bløv han standen som fik han en Skræk
Aa soj, „a kan alle en Koen".

Hans Moe var ræj æ Tog skul køe,
Hun skyndt sæ aa gav ham et Køs
Og samtidig visket hun ind i hans Øe:
„Jens, pas no aa mæ æ Bøs!" —

Jens kom te Stajs, fik æ Troj hæ'n aa.
— Te Bremen haj de ham slæft —
Soldater traf han, hvorhen han saa,
Men Jens kæn alle en Kæft.

Hop aa spring, aa flyv omkring,
Vrøel i æ Jo'e som æ Møs
De tø't han, de gøe ingen Ting,
Naa bare han it haj æ Bøs.

„Der Kerl ist verrückt", soj æ Undeoffice'e,
Han vist it nov'e aa still op,
Naar et het, te di skuld læg dem næ'e
Da var Jens i æ fuld Galop.

Saa kom den Dav de skul ue aa skye,
Aa Jens han vist hva det gjaldt;
Det ka nok væe, han begyndt aa lye,
Da de føest Skaa de faldt!

Da Jens kom te, di laj ham æ Sprojt,
De vist' han va slem te aa „muk";
Han skø'e men æ Bøs so'j alle en Døjt,
Aa Jens drov et Lettelsenssuk.

„Wo abgekommen", skreg æ Løjtnant vred;
Aa Jens han gri'n saa glaj.
„A kom it a", ga Jens te Beske;
„Æ Bøs var jo slet it laj. —

Æ Løjtnant skreg aa gøe et Væ'e
Aa laj ham æ Bøs igen;
No vist jo Jens hvordan de gæ'e
Hel rolle tov han en de'for hen.

Æ Bøs gik a me et Skral saa stoe
Saa Jens han faal som et Blaj!
Saa'n laa no Jens der ne'e aa æ Jo'e
Aa skreg: „hvem Pokker ku tro den var laj —!"

E. M.

3 HISTORIER FRA AURILLAC.

Ved H. M.

Af de mange Smaaløgne, som serveredes i Lejren til behagelig Opbyggelse for Godtroende, er der ingen, som har moret mig som nedenstaaende lille Historie. Den naaede egentlig ikke ret vidt ud, dertil var den altfor tydelig, men hos en ganske enkelt slog den ned, og det med en Styrke, som var til at blive rørt over.

Det var om Vinteren 1916, der laa Sne i Gaderne, og de 3—4 Mand, som skulde hente Levnedsmidlerne i Byen, havde Møje med at trække Vognen. Det blev for et vittigt Hovede Anledningen til at udsprede følgende, som han „tilfældigvis havde hørt Kommandanten sige": Paa Grund af den megen Sne skulde der anskaffes et Æselkøretøj til at hente Levnedsmidlerne. Vognen havde man jo allerede, men Æslet skulde købes for de danske Penge, som var blevet os tilsendt. — En mere grovkornet Opdigtelse kunde ikke godt tænkes, men ikke destomindre fængede den og gjorde stormende Lykke i Lejren. Og det var endda „Kritikken", Marneslagets store Strateg, der her gik i Vandet.

Han blev i den Grad forbittret paa Franskmændene, fordi de vilde købe Æsler for vore Penge, saa han vilde have Sagen meldt til København; man skulde vide derovre, hvad Franskmændene var for nogle Æsler.

Det fik man dog ikke; vi beholdt selv hele Morskaben, som Æslet bragte os.

Krigsfangevid.

— „Tre og tyve" — — — — de tre Tyve. —

For bedre at skelne mellem de mange Hansen'er, Jensen'er og Christensen'er, beholdt de ofte Regimentsnummeret ved Siden af Navnet, eller de benævnedes ret og slet med Regimentsnummeret, som Tilfældet var med den saare vigtige Personlighed, der var Medhjælp paa „Kammeret". Han hed aldrig andet end „tre og tyve". Der var mange, som ikke kendte hans rigtige Navn, men „tre og tyve" kendte de alle.

Han var den eneste, som maatte have med Uddelingen af Beklædningsgenstande at gøre. Derfor vakte det ogsaa stor Opsigt, da hans Arbejde en Gang blev udført af tre lovende unge Mænd, som paa Grund af, at der var gaaet Svind i Loftsbrædder og Loftsbjælker, midlertidigt havde faaet Ophold i Arresten.

Anders Murer blev det var nede fra Skrædderstuen: „Hvad i Alverden er dog det", brølte han, „jeg mente, at det var „tre og tyve", der var „Kammerrotte", men nu er det tre Tyve!"

Hele Skrædderstuen rystede af Latter over den glimrende Vittighed.

Et Savn.

Det er ganske sikkert gaaet mange af de gamle Stamme-Fanger fra Aurillac, som det gaar mig; at de savner det glimrende Efterretningsvæsen, vi havde dernede. — Takket være først og fremmest „Vom's — Smæk's Nyheds Bureau", var vi altid et godt Stykke forud for Begivenhederne. Og da det tilmed altid var aldeles paalidelige Meldinger, som vi fik fra den Central, var dets Ledere meget skattede af den øvrige Befolkning.

Det er en stor og lykkelig Gerning de to Mænd kan se tilbage paa. Hvor ofte har de ikke bragt Afveksling og Adspredelse ind i det ensformige Lejrliv, og skaffet Afløb for megen overgemt Munterhed. De aurillacske Meldinger er næsten bleven os i den Grad uundværlige, saa vi kunde ønske, at Bureauet skulde genoptage sin Virksomhed og maaske gennem „Aurillac-Tidende" holde os paa det løbende med Begivenhedernes Gang.

Efter Pakkefordelingen.

— — — han laver Monopoler
paa Honning, Fedt og Smør
paa Maven sin han stoler
at strejke ej den tør! —

FANGEKLAPS.

Der var en god Del, som Krigsfangenskabet virkede forstyrrende paa, og som dernede gik for at være noget sær, noget, man egentlig ikke maa dømme dem for, thi saa unormale Forhold kunde jo kun altfor let virke fremmende paa uheldige Anlæg.

Dette skulde i høj Grad have været Tilfældet med „Høvdingen fra Als“. Og noget har der sikkert været om det. Han har nemlig endnu i den nyere Tid selv statueret et Eksempel herpaa, der tillige viser, hvor svært det er at komme i de rigtige Folder for dem, der har været lidt langt ude.

En Gang midt i September Maaned indløb der ganske umotiveret et Brev, adresseret til Tinglev Jernbanehotel, med Vedkommendes hjerteligste Ønsker om et godt Møde for Kammeraterne fra Aurillac.

Jeg blev ganske forskrækket, da jeg ikke vidste noget om, at der havde fundet et Møde Sted i „Aurillac-Foreningen“. — Men ved at tænke roligt over Sagen blev jeg klar over, at jeg stod overfor et fælt Udslag af den saakaldte „Fangeklaps“. Et meget uhyggeligt og undertiden næsten uhelbredeligt Fangeonde, der særlig slog sig paa Forstanden. —

Jeg skrev saa hensynsfuldt tilbage, som det alvorlige Tilfælde paalagde mig det, at han maatte have taget fejl af Datoet, da det allerede var over to Maaneder siden, vi havde haft det paagældende Møde. Jeg bad ham indtrængende om endelig at forsøge at overvinde sin Lidelse og blive rigtig Menneske igen.

Noget efter fik jeg et meget pænt og forstandigt Brev tilbage, hvori han meget undskyldte sig og bad om endelig ikke at tillægge et Øjebliks Vildelse altfor stor Betydning. Han havde været i en anden Verden, men vilde nu se at hitte tilbage til Jorden igen.

Lad os haabe, at Ondet ikke allerede er blevet kronisk hos vor Kammerat; men det sorte lader sig jo desværre ikke saa let afvaske hos Negeren. —

H. M.

CENSURENS VAABEN.

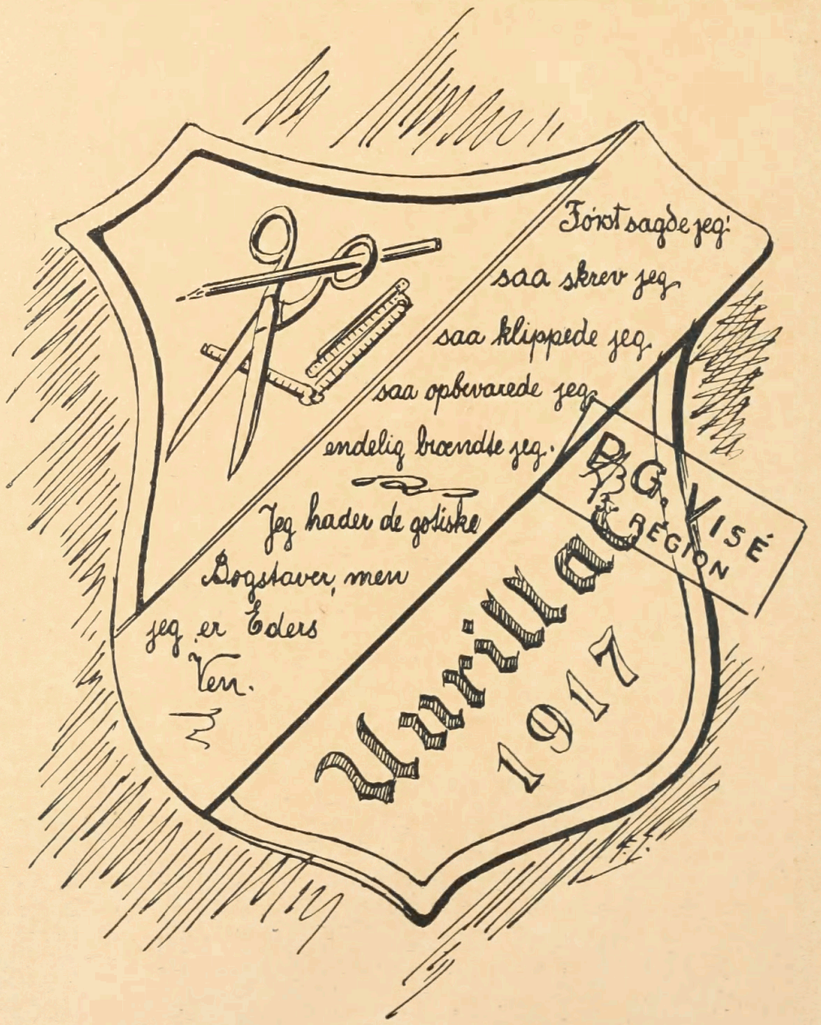

En Hilsen fra Krigsfangerne
til deres Censor.

Tegnet af H. J. K.

KRIGSFANGER PAA BAL.

En af de Episoder fra min Krigsfangetid, der egentlig kunde have faaet slemme Følger, fordi den førte os et Skridt uden for Paragrafferne, skal jeg her kort gengive:

Jeg arbejdede sammen med 4 Kammerater paa en fransk Bondegaard, da Vaabenstilstanden forkyndtes. Under hele Krigen havde alle offentlige Baller været forbudt, men saasnart denne var sluttet, begyndte man rundtomkring paa Landet at indhente det forsømte. Ogsaa i den Landsby, i hvilken vi arbejdede, stævnedes der til Bal straks Søndagen efter Vaabenstilstanden. Nu havde vi Fanger med Karle og Piger paa Gaarden saamænd ofte traadt en sagte Vals i Køkkenet om Aftenen, ja endog lært de franske Danse, og da nu en Aften Gaardens Folk vilde til Bal, foreslog jeg Vagtmanden, at vi gik med. Jeg gjorde ham forstaaelig, at der ikke kunde være noget i Vejen for det, thi Parolen, der før altid lød: „C'est la guerre" maatte jo nu hedde: „C'est armistice"! Og naar det først var „armistice" var vi Krigsfanger, og først og fremmest da vi Sønderjyder lige saa gode som rede Penge osv. osv. Det lykkedes mig ogsaa forholdsvis let at overtale vor Vagtmand, og saa sjokkede vi af i vor stiveste Stads hen til Kroen! — Men sikke der var „Leben"! Ih du milde! Hvad der allerførst forundrede mig var „Dansemusikken"; denne saa vigtige Faktor ved et Bal var en yngre Mand, der sad paa et Bord og spillede Harmonika. Om Benet havde han en Ring, der var besat med Bjælder, og ved Hjælp af dette primitive Musikinstrument arrangerede han et udmærket Akkompagnement, idet han i Takt stampede i Bordet til Harmonikamusikken. Om ved en femten Par dansede rundt til denne Musik, og jeg spoıede en vældig Lyst til at springe lige ind i Salen og danse med det bedste, jeg kunde. Men Vagtmanden havde desværre ogsaa sét ind i Salen, og han havde sét hvad værre var: en Gensdarm! — Derfor bød han os gaa ad en anden Dør ind i Beværtningen for at hvile lidt ud, og saa burde vi straks gaa hjem igen, mente han! — Vi gik ind og havde ikke siddet længe, inden én af vore Piger fra Gaarden kom løbende ind og hentede min Kammerat raabende: „Nu danser Vagtmanden, saa kom I bare ogsaa!" I det samme spilledes der op til en Polka — mit Bravournummer — og rask var jeg ved Siden af den trivelige lille Værtinde, inklinerede dybt: „Eh bien, Madame, est ceque j'ai le plaisir?" Og et Øjeblik efter var vi midt i Dansen. Nu gik det Slag i Slag, ikke en eneste Dans svigtede vi; snart blev det os og andre for hedt, væk med Trøjen og Kravetøjet da, og „Paa'en igen!" Ikke en Indsigelse rejstes der imod vor Tilstedeværen, men vi mælede heller ikke et dansk Ord hele denne Aften! —

Det var sent, da vi endelig kunde trække i Trøjen igen, men saa havde vi ogsaa haft det rart. Og jeg maa ærligt tilstaa, at jeg sjældent har moret mig som ved det simple Bondebal i Cantal.

"TYRKEN". —

TRE SMAAEPISODER.

Fortalte ved H. R.

I.

Efter en otte Timers Arbejdsdag ved Høpresning sover sødt paa et Høloft to Hold Krigsfanger. — Om Eftermiddagen er der ankommet Pakker fra Danmark og Hjemmet med Konserves og andet godt. —

1. Scene.

Det er Nat! Alt ligger i dyb Søvn. Maleren snorker som et Bæst! — Pludselig stønner Klaus: „Jeg er saa tørstig" — Han sætter sig op i Sengen og tænder Lys. Saa roder han lidt i Kassen og finder en Daase Kondenseret Mælk og en Krukke med Marmelade. De aabnes, og han begynder at spise. — „Aah, hvor er det dejligt, at kunne spise helt uforstyrret," siger Klaus. Han tager endnu en Skéfuld — én til, — aah, hvor smager det godt! Skulde man ikke kunde risikere at spise det hele?" —

Anden Fange, Martin, plages af onde Drømme og vaagner i det samme. Han ligger forbavset og ser paa Klaus. — Ak, hvem der dog der kunde spise lidt med, tænker han. Martin støder til sin Sidemand og spørger sagte: „Ser Du det der henne?"

— „Ja, lad ham kun spise og mig sove og sulte; hvo som lér sidst, lér bedst!“ —

2. Scene.

Lys Morgen! „Prisonniererne“ staar op for at begive sig paa Arbejde. Der meldes Vagtmanden en Syg, som vrider sig i Mavekrampe! —

3. Scene.

— — — — Stort Tableau! — — — —

(Tæppet falder.)

Moral: Dél altid pænt med Dine Kammerater! —

II.

Et Hold „nye“ Krigsfanger kører med Toget fra Aurillac — til Murat! — Magge sidder ved Vinduet! — Toget holder paa første Station! —

„Magge, hvad hedder denne Station?“, spørger Klaus.

„Den hedder „Hommes“! —

Næste Station. Magge hænger stadig ud af Vinduet.

Klaus spørger igen: „Magge, hvad hedder saa denne Station?“

„Den hedder „Hommes“!

Tredie Station. Det samme gentager sig!

„Det var da Pokkers“, udbryder Klaus, „hedder alle Stationer i Frankrig da „Hommes“? —

Moral: „For Folk som taler alle Sprog er det jo lige fedt, men Fanden heller, inte for den der kun kan ét“. —

III.

En „skidt“ Plads, der blev en god Plads! —

Et Hold Krigsfanger er tre Dage i en daarlig Plads. Der gives kun „la soupe“, „la soupe“ og — til Afveksling — „la soupe“, med muggent Brød. Flæsk og Pølser hænger i lange Baner under Køkkenloftet! — Vi er utilfredse. — „Hans, kan her da ikke gøres noget“, spørger den ene Fange. „Nu skal vi se“, lyder Svaret.

Næste Morgen atter samme Opdækning.

„Oh, Madame“, siger Hans, „De kan slet ikke tænke Dem, hvilken dejlig Drøm jeg havde i Nat“.

„Nej, men fortæl mig den da“! svarer Madame.

„Det kan jeg ikke godt være bekendt“ siger Hans og smiler.

„Jo, lad mig høre!“

„Ja, Madame, naar De ikke tager mig det ilde, saa drømte jeg i Nat, at alle disse dejlige Pølser og alt det herlige Flæsk som hænger deroppe, faldt lige ned i min Tallerken“! —

Den béd! — Fra den Tid spiste og drak vi godt, var tilfredse, og arbejdede derefter. Vi blev paa Pladsen i lang Tid, og det blev den bedste Plads vi havde i Frankrig. — Naar det flovede lidt af drømte vi igen!

En Sommerdag paa Landarbejde.
Fangerne slaar Græs! I Forgrunden sés den „uundgaaelige ene“, der der skal have sin Lé skærpet! I Baggrunden Vagtmanden.

EN ANEKDOTE.

„Nød lærer nøgen Kvinde at spinde“ siger Ordsproget jo, og der er sagtens mange, der paa en eller anden Vis har maattet sande dette Ord i Krigsaarene. Derfor slap heller ikke „lille B.“, da han en skøn Dag blev stillet overfor den Situation, som her kort skal genfortælles.

„Lille B.“ var paa Landarbejde og sammen med en anden Kammerat var han en Dag i Færd med at save Træ, da „Manden“ kom til, og saa, at Saven kun meget langsomt og med stort Besvær arbejdede sig igennem de tykke Stammer. Fejlen forekom ham at ligge ved Saven, og han begav sig ind i Køkkenet, hentede et Stykke fedt Flæsk, som han gav „lille B.“ til at smøre Saven med. „Lille B.“ gjorde efter Anvisning og „Manden“ fjernede sig! Da Saven kørte igen, lagde „lille B.“ Flæsket hen til en Side. Men ak, „Mors“ tykke Kat havde faaet Øje paa det dejlige Flæsk og i et ubemærket Øjeblik „nappede“ den det. „Lille B.“ naaede lige at sé Gavtyven forsvinde med Byttet! — En halv Times Tid senere kom „Manden“ tilbage, og da han atter syntes at Saven kørte rigelig langsomt, gav han „lille B.“ en Opfordring til ikke at spare paa Flæsket! — Men nu var gode Raad dyre. Flæsket var borte, og „lille B.“ var ude af Stand til at give nogensomhelst Oplysning, da hans „Fransk“ ikke forstodes af Landets Folk! Allerede syntes han at se den frygteligste Mistanke stige frem paa „Mandens“ Pande. Da fik han en lys Idée. Lykkelig over at kunne klare Situationen raabte han glædestraalende: Oh! Miav parti me' æ Flæsk! —“

„TYRKEN“ —

En Sommerdag paa Landarbejde
„Fem-Mands-Samfundet“ ved Middagen.

En Sommerdag paa Landarbejde.
„Nu lider Dagen" — — Det sidste Læs!

„AURILLACERNES" MØDE I TINGLEV DEN 20. JULI 1919.

Efter Protokollen.

Da vi for sidste Gang var samlede i „den store Stue" i vort Fangehjem i Aurillac, blev vi enige om, at vi efter vor Hjemkomst vilde danne en Sammenslutning af forhenværende „franske" Sønderjyder. Der blev nedsat et Udvalg til at arbejde med Planens Virkeliggørelse og af dette Udvalg blev der saa indbudt til „Stiftelsesmøde" den 20. Juli 1919. Tiltrods for de daarlige Togforbindelser var der dog mødt ca. 200 fhv. Aurillacer, og Mødet, der blev afholdt i Jernbanehotellet, aabnedes til fastsat Tid, Kl. 10 Formiddag, af H. Fuglsang, Ørsted.

Det var første Gang saamange Krigsfanger mødtes igen efter Hjemkomsten, og det gav derfor naturligvis rig Lejlighed til at drøfte fælles Minder fra Fangenskabsaarene. Denne Lejlighed benyttedes da ogsaa godt, saa godt, at Ordstyreren (H. Fuglsang) adskillige Gange maattet ty til Klokken, for at kalde de urolige Gemytter til „Orden" og Saglighed. Efter Sangen, „Jeg elsker de grønne Lunde", begyndte Forhandlingerne. Det foresloges at døbe Foreningen „Aurillac-Forening". For at dette Navn dog ikke skulde give Anledning til Misforstaaelser oplystes der straks, at enhver dansk Sønderjyde, der havde været Krigsfange i Frankrig, ligegyldig i hvilken Lejr, kunde blive Medlem af „Aurillac-Foreningen". Derefter talte Fuglsang om Foreningens Formaal. Han betonede, at det, der i første Linie skulde holde Foreningen oppe, var de Venskabs- og Samhørighedsbaand, der var knyttede Mand og Mand immellem under Samværet dernede i Frankrig. Han mindede om, at vi burde holde det nationale i Hævd indenfor vor Forening, at vi burde fortsætte det nationale Værne- og Rensningsarbejde, der dernede var kommet i en god Gænge. Deraf vilde der endvidere følge, at vi efter bedste Evne vilde støtte og sørge for Venner og Kammerater. Hans Madsen ytrede dertil, at Foreningen fremfor alt skulde være en ægte dansk Forening. Som saadan vilde det blive dens

Opgave, at række en hjælpende Haand til en og anden af de Kammerater, der stod paa Udposterne mod Syd, ligesom det vilde blive en Opgave, hvor det var muligt, at hjælpe en syg Kammerat. Hans Madsen sluttede sig iøvrigt til Fuglsangs Fortolkning af Foreningens Formaal og betonede til Slut, at det, der fremfor alt krævedes, var, at vi ogsaa i Fremtiden holdt sammen, som i de svundne Aar.

Nu skulde der vælges en Bestyrelse. Efter en kort Diskussion vedtoges et Forslag af Hans Madsen om at vælge 7 Bestyrelsesmedlemmer for fire Aar, dog saadan, at der hvert Aar fratræder to af disse, efter Lodtrækning. —

Valg af en Bestyrelse:

Som Formand valgtes med stort Flertal Hans Fuglsang, Ørsted, som Næstformand Hans Madsen, Roost. Som Kasserer valgtes Hans Jakobsen Knabe, Svenstrup og som Sekretær M. Refslund Hansen, Bovlund. Som supplerende Bestyrelsesmedlemmer valgtes Hans Ries, Aabenraa, Peter Møller, Frøslev og Peter Mamsen, Møgeltønder.

Da Deltagerne fra Tønderegnen nu skulde rejse, afbrødes Forhandlingerne. Samtidig rejste ogsaa Hans Fuglsang til København. Efter et fælles Kaffebord optoges Forhandlingerne igen med Hans Madsen som Ordstyrer. Der behandledes endnu forskellige Punkter, af hvilke de følgende skal fremhæves:

Som aarligt Medlemsbidrag vedtoges det at fastsætte 2 Mark, eller efter Genforeningen 2 Kroner. Medlemsbidraget skal indsendes til Kassereren, der saa udsender Medlemskort.

Der foresloges, at faa Tanken om et Mindeskrift virkeliggjort. Det vedtoges, at udgive et saadant, som skal kaldes „Aurillac-Tidende". Til at arbejde med Planen nedsattes et Udvalg bestaaende af Jens Lassen, Nypøl; J. Madsen, Haderslev; Emil Mygind, Øster-Linnet; Jakob Nørgaard, Haderslev og Frits Schmidt, Haderslev.

Foreningens næste Aarsmøde enedes man om at afholde paa „Folkehjem" i Aabenraa. Alle Medlemmer maa møde med Familie, og der skal til den Tid foreligge et første Nummer af „Aurillac-Tidende".

Som Æresmedlemmer valgtes:

Professor Verrier,
Gymnastikdirektør N. H. Rasmussen,
og Pastor N. A. Jensen.

Forsamlingen udtalte Ønsket om at se disse tre Æresmedlemmer ved Sammenkomsten i Aabenraa.

Hans Madsen oplyste endnu til Slut, at Lejrbiblioteket vilde blive sendt til „Folkehjem" i Aabenraa og foreslog det overladt til samme, paa den Betingelse, at de Krigsfanger der har egne Bøger i Biblioteket faar disse udhændede.

Han foreslog endvidere, at sende en Delegation til Odense, for at hente Foreningens to Flag hjem. Det store Dannebrog der er „Aurillacerne" foræret af Overretssagfører Fridrichsen og Frue, og en „Tricolore", som er tilbudt „Aurillac-Foreningen" af Herr Købmand Bræum, Odense. Forslaget vedtoges og det overlodes til Bestyrelsen at udpege en Delegation til at hente Flagene hjem.

Efter at det omfattende Program nu var gennemgaaet, sluttedes Mødet med Sangen „Hil dig vor Fane".

Derefter delte Forsamlingen sig i Smaagrupper, der i behageligt Samvær drøftede gamle Minder.

F. S.

Rettelser:

Side 30 Sp. 1, Linie 5 f. o. Træte-læs-Trætte.
Side 30 Sp. 1. Linie 2 f. n. Omridserne-læs-Omridsene.
Side 30 sidste Linie F. C. P.-læs-J. C. B.
Side 31 Sp. 1, Linie 6 f. o. neutråle-læs-neutrale.
Side 31 Sp. 2, Linie 5 f. n. chavallier-læs-chevalier.
Side 32 Sp. 2, Linie 2 f. n. saa snart hist-læs-saa den snart hist.

CARTE POSTALE, TÉLÉGRAPHIQUE, TÉLÉPHONIQUE & DES CHEMINS DE FER DU DÉPT DU CANTAL

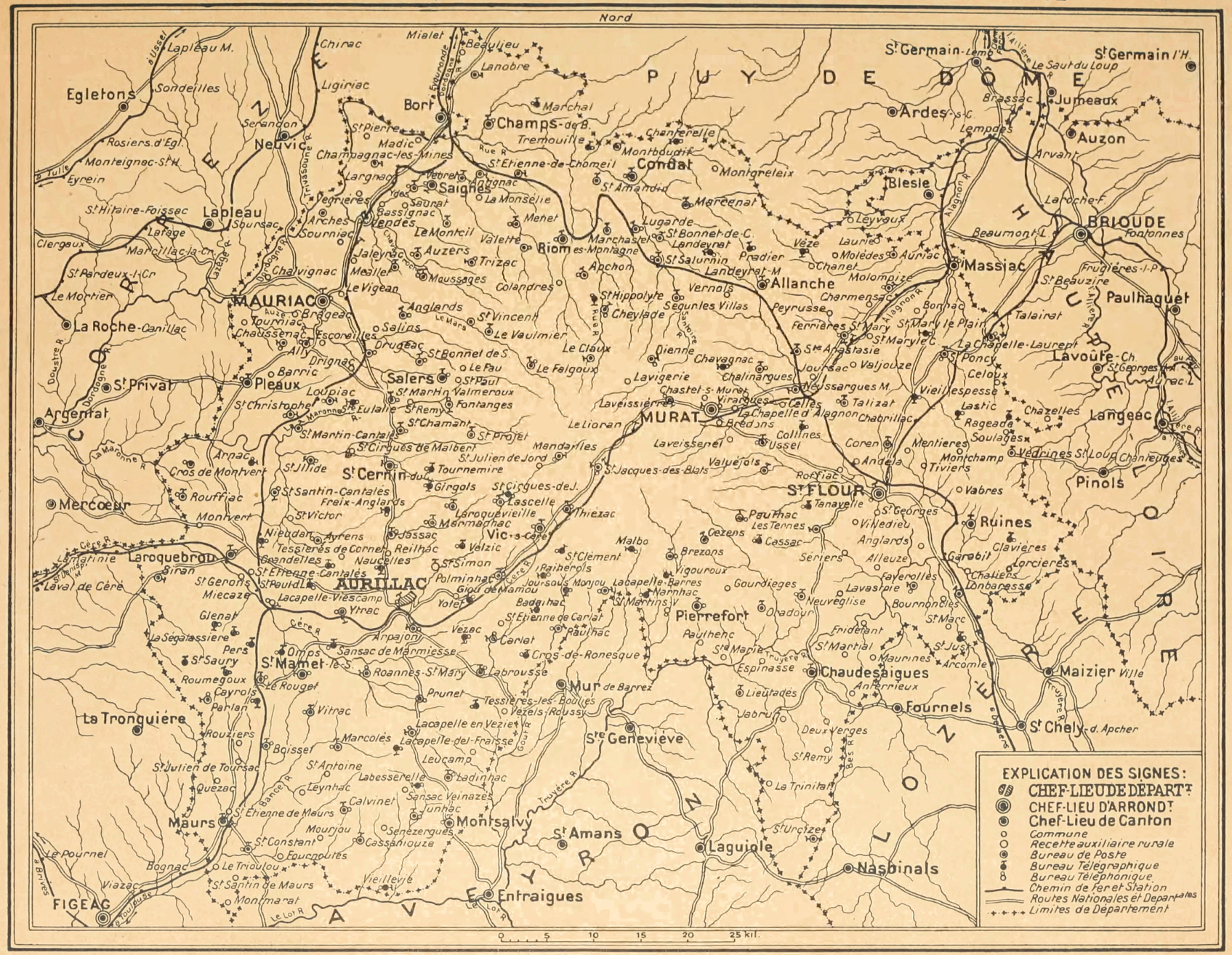

Departementet Cantal med Hovedbyen Aurillac.

[+] ALFABETISK FORTEGNELSE
OVER KRIGSFANGERNE FRA DEN SØNDERJYDSKE SÆRLEJR I AURILLAC.

A.

Andresen, Mathias, Tønder
Andresen, Andreas, Broager
Andersen, Hans, Roager
Andresen, Christen, Gøtterup
Asmussen, Daniel, Hønning
Andersen, Mathæus, V. Linnet
Andersen, Nicolaj, Borup
Andresen, Andreas, Gøtterup
Andresen, Chresten, Lysabild

Asmussen, Andreas, Vestremark
Andersen, Søren, Andrup
Andersen, Hans, Snogbæk
Andresen, Nicolaj, Flensborg
Andresen, Joh., Traasbøl
Andresen, Mathias, Rovbjerg
Andersen, Jørgen, Hjerting
Andersen, Andreas, Bommerlund
Andersen, Jens, Haderslev

Abild, Andreas, Helved
Andresen, Christian, Helved
Andersen, Nicolaj, Kravlundmark
Andresen, Alfred, Vojens
Autzen, Friedrich, Traasbøl
Andersen, Chresten, Sølsted
Andresen, Andreas, V. Smedeby
Andresen, Rasmus, Hyrup

B.

Bertramsen, Christian, Skodborg
Bondesen, Hans, Fjelstrup
Bonnichsen, Friedrich, Rens
Bekke, Christian, Gøtterup
Bartelsen, Hans, Harreslev
Bonnichsen, Hans, Halk
Bruhn, Maks, Sebbelev
Bjerringgaard, Martin, Medelby
Berthelsen, Andreas, Ragebølskov
Brodersen, Anton, Tønder

Bendixen, Niels, Bæk
Budde, Frederik, Rødding
Busk, Paul, Vejbøl
Bonnichsen, Christian, Stemmeldt
Brandt. Hans, Sønderborg
Bonde, Christen, Købingsmark
Brockdorff, Thomas, Skærbæk
Bøge, Ernst, Flensborg
Bojsen, Adolf, Højrup I
Bøhlers, Georg, Holbøl

Behrensen, Peter, Kollund
Bossen, Carsten, Højer
Bosack, Peter, Haderslev
Bladt, Jørgen, Almsted
Brodersen, Lorens, Todsbøl
Brodersen, Christian, Sottrup
Boysen, Peter, Vollerup
Burgwald, Andreas, Hennemoos
Bodum, Henrik, Løjtkirkeby
Bøhme, Alex, Flensborg

C.

Christensen, Marius, Mulvig
Christensen, Peter, Bedsted
Christensen, Christen, Stenderup
Christensen, Thomas, Dynt
Christensen, Bertel, Knud
Christiansen, Jens, Sølsted
Christiansen, Marcus, Abild
Carlsen, Christian, Ladelund
Callesen, Peter, Gramby
Christensen, Peter, Bøjskovskov
Callesen, Anton, Gramby
Clausen, Hans, Bodum
Christensen, Albert, Lund

Clausen, Andreas, Ullerup
Christensen, Christen, Kjær
Christensen, Chresten, Gram
Carstens, Henrik, Sommersted
Christensen, Christian, Rødkjær
Christensen, Hans, Flensborg
Christensen, Henrik, Rødekro
Christensen, Hans, Egernsund
Christensen, Peter, Dynt
Clausen, Christian, Lund
Christensen, Niels, Brøns
Campradt, Christian, Haderslev
Clausen, Thomas, Felsted

Clausen, Søren, Svenstrup
Clausen, Antoni, Bredebro
Clausen, Johan, Nybøl
Caspersen, Christian Iller
Clausen, Hans, Ketting
Christiansen, Joh., Rørkær
Christiansen, Marius, Aabøl
Chritiansen, Christian, Tarup
Clausen, Emil, Sønderborg
Clausen, Hans, Fjelsted
Clausen, Hans, Hjortkær

D.

Dinesen, Peter, Aller
Due, Niels, Kjær
Damm, Hans, Borup
Duus, Jakob, Fjelby
Detlefsen, Andreas, Toftlund

Damm, Christian, Bek
Dall, Jacob, Basen
Damm, Nis, Egebækmark
Diedrichsen, Joh., Flensborg
Dixen, Peter, Fol

Dose, Jonny, Haderslev
Dahl, Valdemar, København
Degn, Carl, Knud

E.

Eriksen, Henrik, Broballe
Ebsen Henrik, Adsbøl
Eis, Knud, Egernsund

Elneff, Iver, Skrydstrupmark
Engmann, Bernhard, Frederikshavn
Evald, Jens, Hvidding

Endstedt, Hans, Tinglev
Ehlert, Peter, Muusvang

[+] Listen angiver Navn og Fødeby af Krigsfangerne. Der mangler i den Navnene af de 30 i Efteraaret 1918 Udbyttede. (Red.)

F.

Franzen, Christian, Løgumkloster
Friedrichsen, Jens, Sønderborg
From, Asmus, Bøjskovskov
Faurholm, Hans, Broager
Feddersen, Jacob, Mildsted
From, Hans, Grarup
Frost, Jørgen, Asserballeskov
Fuglsang, Hans, Ørsted
Fuglsang Johan, Hjerndrup
Fleth, Jørgen, Flensborg
Flebbe, Peter, Djernæs
Friedrichsen, Peter, V. Terp
Fisker, Peter, Jelsskov
Falk, Christian, Aastrup
Friis, Anker, Risjaaup
Feddersen, Ingver, Bargum
Fogt, Nis, Sønderby
Frederiksen, Jørgen, Mintebjerg
From, Iver, Ørsted

G.

Gaarde, Andreas, Agerskov
Gram, Valdemar, Nustrup
Godt, Peter, Stolbro
Gregersen, Bende, Kliplev
Gaasvig, Peter, Erlev
Guldbrandt, Viggo, Haderslev
Gregersen, Albert, Kliplev
Gram, Christian, Jels
Grau, Peter, Sebbelev
Gram, Lorenz, Oksenvad
Grimm, Jacob, Flensborg
Godt, Ernst, Aabenraa

H.

Hansen, Povl, Hammelev
Hansen, Andreas, Størtum
Hoeg, Christian, S. Sejerslev
Hede, Lauritz, Gramby
Huusmann, Christian, Aalkjær
Hansen, Frederik, Tyrsbøl
Hansen, Hans, Ballum
Hansen, Hans, Hørup
Hyldelund, Niels, Hoptrup
Henningsen, Henning, Klovtoft
Hansen, Chr., Ellum
Hansen, Chr., Klægsbøl
Hansen, Adolf, Fol
Hansen, Rasmus, Hostrupskov
Hess, Hans, Sjellerup
Holdt, Marius, Koldkaad
Hansen, Andreas, Søst
Hansen, Joh., Borrig
Heissel, Chr., Kassø
Hansen, Martin, Bovlund
Hviid, Peter, Holm
Hundebøl, Chr., Fol
Hybschmann, Christian, Allerup
Hansen, Hans, Romø
Hansen, Christian, Aar
Hansen, Ernst, Sottrup
Hansen, Chr., Sønderborg
Hansen, Hans, Holm (Als)
Hallenberg, Henrik, Vojens
Holm, Peter, Kvers
Hovberg, Detlef, Aarøsund
Hansen, Hans, Dyndved
Hejselbjerg, Christian, N. Jersdal
Hansen, Rasmus, Lund
Huhle, Gustav, Sønderborg
Hoj, Niels, Tyrstrup
Hansen, Lauritz, Aabenraa
Holst, Peter, Bjerndrup
Hansen, Chr., Broager
Hansen, Hans, Ladelund
Henningsen, Peter, Flensborg
Hoeg, Fritz, Sejerslev
Hansen, Peter, Kettingskov
Hansen, Vilhelm, Tønder
Hansen, Thomas, Iller
Holm, Hans, Hyrupmark
Hollesen, Peter Fjelstrup
Hansen, Jacob, Øbening
Hansen, Christian, Ustrup
Hoeg, Peter, Heds
Hanssen, Svend, Nørremølle
Hansen, Hans, Adserballe
Hansen, Christian, Adserballeskov
Hansen, Anton, Højrup
Hoffmann, Nis, Egernsund
Hede, Holger, Haderslev
Hejssel, Asmus, S. Hostrup
Hansen Nis, Kliplev
Hein, Hans, Arnum
Høj, Chr., Holm
Holm, Joh., Stobbum
Hansen, Jens, Jernhyt
Hansen, Christian, Steenholt
Hansen, Martin, Ballum
Hansen, Andreas, Visby
Hansen, Chr. Ellum
Hansen, Jacob, Ballum
Hymøller, Fritz, Tandslet
Hansen, Hans, Broager
Henningsen, Niels, Gammelgab
Hansen, Thomas, Hanved
Haulrich, August, Agerskov
Hansen, Hans, Skudstrup
Hardt, Lorenz, Adsbøl
Hansen, Andreas, Skodsbøl
Hansen, Henrik, Adsbøl
Hansen, Carl, S. Løgum
Hansen, Jens, Kettingskov
Hansen, Niels, Dyndved
Hansen, Jens, Bockholm
Henningsen, Valdemar, Kejtum
Herman, Joh., Broballe
Hess, Iver, Sønderborg
Hartvig, Frederik, Ladelund
Hansen, Lorenz, Ørsted
Hansen, Asmus, Kidskelund

J.

Jørgensen, Jens, Bøgeskov
Jørgensen, Hans, Skodborg
Jacobsen, Henrik, Skodsbølmark
Jessen, Peter, Ullerup
Jensen, Anders, Kornved
Jensen, Jens, Vinum
Jensen, Niels, Ballum
Jensen, Jens, Dybbøl
Jørgensen, Niels, Bustrup
Jensen, Søren, Godtrup
Jørgensen, Sønke, Harreslev
Jørgensen, Peter, Vollum
Jacobsen, Hans, Kliplev
Jensen, Jes, Gøtterup
Jepsen, Peter, Jejsing
Junker, Frederik, Jægerup
Jessen, Jes, Nibøl
Jensen, Carl, Toftlund
Jensen, Martin, Holm
Juhl, Hans, Ladegaard 2
Jensen, Jeppe, Vinum
Jessen, Mads, Skovby
Jørgensen, Axel, Sønderborg
Jessen, Niels, Tiset
Jørgensen Chresten, Lysabildskov
Jørgensen, Peter, Rødding
Jørgensen, Jørgen, Bollerslev
Jørgensen, Emil, Harreslev
Jørgensen, Ebbe, S. Ønlev
Jørgensen, Christian, Møgeltønder
Jepsen, Peter, Hønningmark
Jensen, Asmus, Arnum
Jørgensen, Andreas, Lysabild
Jensen, Andreas, Ukmark
Jepsen, Jes, Lundtoft
Jensen, Peter, Aabenraa
Johannsen, Adolf, Forballum
Jepsen, Martin, Flovt
Jessen, Johann, Vilsbæk
Jørgensen, Broder, Todsbøl
Jørgensen, Hans, Lillemølle
Jørgensen, Peter, Adserballe

Jensen, Christian, Dynt
Jacobsen, Hans, Uge
Jepsen, Jens, Morsum
Jørgensen, Jørgen, Joldelund
Ivang, Thomas, Drengsted
Jørgensen, Jeppe, Rejsby
Jørgensen, Peter, Lysabildskov
Johannsen, Christian, Sophiendal
Jessen, Hans, Uge
Jensen, Herbert, Rosenkrans
Jørgensen, Andreas, Løjtkirkeby
Jensen, Jørgen, Graasten

Jensen, Andreas, Kongsbjerg
Iversen, Peter, Ørsted
Jacobsen, Jacob, Alslev
Ingversen, Julius, Hollingstedt
Ingversen, August, Hollingstedt
Jacobsen, Joh., Alslev
Jacobsen, Hans, Harborg
Johannsen, Joh., Lendemark
Jacobsen, Max, Aabenraa
Jepsen, Peter, Riismark
Jacobsen, Andreas, Uge
Jacobsen, Frederik, Østerby

Jacobsen, Peter, Broager
Jensen, Andreas, Sottrupskov
Jepsen, Andreas, Tarup
Jørgensen, Jes, Fjelstrup
Iversen, Lorenz, Stenderup
Jepsen, Christian, Brønsmark
Jønsson, Jens, Seggelund
Johnsen, Peter, Haderslev
Jensen, Claus, Arnum
Jørgensen, Chr., Hønning

K.

Kaufmann, Christian, Tombøl
Klemmensen, Mathias, Arnum
Krogh, Andreas, Oxbøl
Kloster, Niels, O. Jersdal
Knudsen, Hans, Olderup
Kahl, Hans, O. Jersdal
Kastbjerg, Anders, Borrig

Kudsk, Hans, Stepping
Kunstmann, Nis, S. Hostrup
Kruse, Peter, Aabenraa
Krog, Mathias, Brøns
Kopp, Hans, Aabenraa
Knudsen, Mathias, Jolderup
Knudsen, Iver, Haderslev

Kling, Søren, Hjerndrup
Kornbek, Jørgen, Mummark
Kjær, Peter, Ørsted
Kirsten, Frederik, Ravsted
Knudsen, Jens, Aptrup
Kusch, Nis, Hoptrup

L.

Lassen, Jens, Nypøl
Lassen, Paul, Kvers
Langendorff, Nicolaj, Tombøl
Lauritzen, Peter, Avnbøl
Lycke, Ivar, Hygum
Lydiksen, Hans, Blans
Lind, Jes, Agerskov
Lassen, Peter, Egernsund
Lodberg, Jes, Gjenner
Lorensen, Christian, Avnbøl
Lund, Hans, Ravsted
Lyck, Jørgen, Sottrup
Lund, Jens, Vojens

Lassen, Adolf, Stenderup
Lund, Chr., Møgeltønder
Lassen, Jens, Holbøl
Lassen, Kornelius, S. Løgum
Lassen, Ernst, Brøns
Lorenzen, Jes, Traasbøl
Lycke, Valdemar, Sønderborg
Lund, Peter, Nustrup
Lorenzen, Hans, Kejnæs
Lyckau, Jeppe, Ballum
Lausen, Hans, Vilsbek
Lassen, Lauritz, Norborg
Lassen, Sievers, Endsted

Lindgreen, Peter, Halk
Lydeking, Carl, Kolstrup
Lund, Johs., Kolsnap
Lambertsen, Niels, Kirkelund
Lytje, Christian, Frørup
Lund, Anton, Kvorp
Lagoni, Søren, Emmerlev
Lauritzen, Jes, Kastvraa
Lorenzen, Jes, Kirkelund
Lorenzen, Hans, Jelsmark
Lind, Hans, Taarning

M.

Matzen, Peter, Lintrup
Madsen, Hans, Roost
Mai, Hans, Skovby
Møller, Peter, Bæk
Møller, Hans, Klovtoft
Møller, Hans, Stevelt
Mygind, Emil, Ø. Linnet
Mortensen, Ingvard, Brorsbøl
Mortensen, Andreas, Ullerup
Mortensen, Peter, Ullerup
Mamsen, Peter, Møgeltønder

Mathiesen, Chresten, Stevning
Møller, Peter, Nygaard
Madsen, Jørgen, Branderup
Møller, Andreas, Thiset
Michler, Asmus, Holbøl
Møller, Andor, Fjelstrup
Madsen, Hans, Frørup
Madsen, Hans, Arnum
Mathiesen, Mathias, Hjortkær
Madsen, Mads, Lambjergskov
Mortensen, Hans, Stevlund

Midtgaard, Jens, Andholm
Michelsen, Thomas, Løgumkloster
Mathiesen, Mathias, Sjellerup
Munk, Peter, Traasbøl
Mitgaard, Thomas, Skibelund
Madsen, Jens, Sjellerup
Mathiesen, Jørgen, Tandslet
Mortensen, Chresten, Sottrup
Møller, Peter, Harreslev
Matthiesen, Frederik, Flensborg

N.

Nicolajsen, Jørgen, Ustrup
Nielsen, Hans, Over Lert
Nissen, Hans, Øbening
Nissen, Johann, Slyngsted
Nørgaard, Jacob, Haderslev
Neupert, Peter, Løjtkirkeby
Nissen, Detlef, Hackstedmark
Nydal, Hans, Emmerske
Nielsen, Hans, Rosenkrans
Nielsen, August, Aventoft
Nørgaard, Thomas, Hammelev
Nissen, Nis, Søst

Nissen, Peter, Haderslev
Nielsen, Ingvard, Mastrup
Nolte, Martin, Haderslev
Nissen, Nis, Rejsby
Nydal, Carl, Jeising
Nissen, Jep, Rens
Nissen, Frederik, Skovbøl
Nielsen, Hans, Graasten
Nissen, Niels, Hoptrup
Nahmens, Meinert, Kejtum
Nicolajsen, Peter, Ellum
Nissen, Hans, Vollerup

Nissen, Nis, Rosmos
Nielsen, Mads, Ø. Gasse
Nicolajsen, Christian, Frøslev
Nicolajsen, Nicolaj, Ladelund
Nissen, Jens, Aarøsund
Nissen, Jørgen, Ladelund
Nissen, Jørgen, Aarøsund
Nissen, Christian, Sønder Vilstrup
Nielsen, Gregers, Jerpsted
Nissen, Ludvig, Sønderborg
Nasser, Johann, Haderslev

O. Ø.

Ottsen, Peter, Ulvej

Overbeck, Christian, Maugstrup

Østergaard, Peter, Roager

P.

Petersen, Chresten, Kjærbølling
Petersen, Marius, Kjærbølling
Petersen, Peter, Øbening
Petersen, Andreas, Aabenraa
Petersen, Holger, Ballum
Petersen, Hans, Varnæs
Petersen, Hans, Skodsbøl
Paulsen, Jes, Rens
Petersen, Martin, Nykirk
Paulsen, Otto, Haderslev
Paulsen, Niels, Sommersted
Petersen, Hans, Mejlby
Paulsen, Christoph, Flensborg
Petersen, Andreas, Riis
Petersen, Christian, Vodder
Petersen, Carl, Ørsted
Petersen, Peter, Kejnæs
Paulsen, Jørgen, Varnæs
Petersen, Jørgen, Norborg
Petersen, Georg, Jernhyt

Platz, Carl, Stepping
Petersen, Christian, Brandsbøl
Petersen, Christian, Aabenraa
Petersen, Anton, Løjtkirkeby
Philipsen, Hans, Snogbæk
Petersen, Hans, Djernæs
Petersen, Marius, Ravsted
Plath, Henrik, Nybel
Petersen, Peter, Klægsbøl
Paulsen, Martin, Højer
Paulsen, Christian, Bredevad
Petersen, Christian, Egernsund
Petersen, Hans, Kassø
Petersen, Peter, Aabenraa
Paulsen, Hans, Hostrup
Petersen, Andreas, Lysabild
Petersen, Laust, Ullerup
Petersen, Hans, Lintrup
Paulsen, Niels, Møgeltønder
Petersen, Magnus, Solderup

Petersen, Asmus, Maugstrup
Petersen, Marcus, Brarup
Petersen, Anton, Horsbyg
Petersen, Asmus, Vilsbæk
Petersen, Hans, Bollerslev
Petersen, Carl, Ladelund
Petersen, Hans, Ø. Gejl
Petersen, Wilhelm, Bjolderup
Petersen Christian, V. Terp
Paulsen, Jørgen, Seggelund
Petersen, Peter, Felsted
Petersen, Chresten, Blans
Petersen, Henrik, Nykirke
Parzentny, Jean, Flensborg
Petersen, Jes, Ravsted
Petersen, Mathias, Hestehave
Petersen, Peter, Abild
Petersen, Christian, Svenstrup

R.

Ravn, Peter, Stevelt
Ries, Hans, Aabenraa
Ricken, Christian, Hyrup
Refshauge, Jørgen, Fjelstrup
Rossen, Christian, Barsmark
Rigelsen, Jens, Svenstrup
Ravn, Jens, Stevelt

Rosenblad, Peter, Jels
Ravn, Chr., Sønder Vilstrup
Ravn, Thomas, Hejsager
Ravn, Falle, Haderslev
Ricken, Chresten, Hyrup
Ravn, Anker, Heisager
Rann, Peter, Fuglsang

Rasmussen, Charley, Sønderborg
Rudolph, Jørgen, Hellevad
Rasmussen, Johs., Sanderup
Riis, Peter, Jægerlund
Rosenlund, Hans, Jægerlund
Rasmussen, Hans, Alnor
Rasmussen, Knud, Bro

S.

Skov, Christian, Fredsted
Sørensen, Johs., Broager
Steffen, Hans, Stursbølmark
Sørensen, Christian, Helved
Smith, Jens, Bollerslev
Slipsager, Peter, Grønnebæk
Sydel, Frederik, Tønder
Schultz, Knud, Tinglev
Skjøth, Nicolaj, Haderslev
Schmidt, Jørgen, Ulkebølskov
Schmidt, Christian, Sønderborg
Schmidt, Fritz, Haderslev
Sørensen, Reinhard, Agtrup
Schlytter, Max, Kamptrup
Snittgaard, Hans, Rovbjerg
Stork, Hans, Østerby

Saarmann, Fritz, Haderslev
Simonsen, Carl, Ø. Gammelby
Snitker, Hans, Søndernæs
Schmidt, Christian, Ragebøl
Sivertsen, Martin, Kalleshav
Sørensen, Christian, Løgumkloster
Schmidt, Hans, Sebbelev
Schmidt, Søren, Sommersted
Schwartz, Frederik, Hoptrup
Sørensen, Hans, Arnum
Schulz, Christian, Simmersted
Schmidt, Jens, Gjenner
Sønniksen, Frederik, Rinkenæs
Schmidt, Carl, Hyrup II
Stender, Georg, Graasten
Schubert, Gustav, Aabenraa

Sørensen, Peter, Sophiendal
Schmidt, Christian, Haderslev
Schoop, Eduard, Haderslev
Sørensen, Frederik, Bollerslev
Sibbers, Bernhard, Klægsbøl
Sønniksen, Carsten, Humptrup
Schmidt, Albert, Højer
Svarrer, Erik, Haderslev
Stind, Claus, Toftlund
Schmidt, Carlo, Anslet
Schreiber, Johann, Skærbæk
Sørensen, Christian, Østerby
Skjellerup, Lauritz, Haderslev
Skov, Lauritz, Arnum

T.

Thomsen, Peter, Maugstrup
Thede, Jeppe, Hejsager
Thomsen, Peter, Hajstrup
Tscheche, Carl, Norborg
Thuesen, Andreas, Lundsmark
Thiedemann, Hans, Hovslund
Thonnesen, Mads, Oksbøl

Thomsen, Jens, Blandsgaard
Thomsen, Peter, Dybbøl
Thomsen, Ta-Lee, Sønderborg
Thomsen, Lauritz, Hajstrup
Thuesen, Georg, Halk
Thomsen, Philip, Bollerslev
Thermannsen, Broder, Egebæk

Tastensen, Albert, Maasbøl
Thomsen, Anders, Ballum
Thomsen, Thomas, Pøl
Tastensen. Asmus, Maasbøl
Thomsen, Hans, Ladelund
Thomsen, Christian, Sønder Vilstrup

U. V. W.

Uldal, Jørgen, Vojens
Uldal, Bendix, Vojens
Vehstedt, August, Faarhus
Vogt, Nis, Kejnæs
Wrang, Chresten, Stolbro
Warncke, Johann, Arnitlund
Wind, Thomas, Endrupskov

Witt, Bahne, Ravsted
Willesen, Peter, Høruphav
Witt, Henrik, Ravsted
Wrang, Nicolaj, Egen
Wrang, Jørgen, Egen
Wrang, Jacob, Egen
Wolf, Andreas, Iller

Wilkenskjæld, Hans, S. Ønlev
Wilhelmsen, Jacob, Haderslev
Wolf, Hans, Elstrup
Wind, Marius, N. Løgum
Wogensen, Bertel, Brorsbøl
Widding, Nicolaj, Bovlund

INDHOLD.

	Side
Forord, af Fritz Schmidt	1
Professor Verrier og Aurillac, af stud. teol. Hans Fuglsang	3
„Til mine Aurillacer", af Professor Paul Verrier	5
Gymnastikdirektør N. H. Rasmussen, af Hans Madsen	6
Dansk Omsorg for sønderjydske Krigsfanger, af Gymnastikdirektør cand. polyt. N. H. Rasmussen	9
Pastor N. A. Jensen, af Jens Lassen	12
Pastor A. Troensegaard-Hansen, af Fritz Schmidt	13
Erindringer fra Krigsaarene, af Pastor Troensegaard-Hansen	15
Auvergne, af Pastor N. A. Jensen	16
Julen i Aurillac, af H. Madsen	20
Jule- og Nytaarshilsener, fra vore danske Gudmødre	21
Fru Professorinde Dagmar Schmiegelov	21
Fru Overretssagfører Julie Friderichsen	21
Frøken Marie Fergo	21
„Faster" i Odense	22
Frøken Agnes Jørgensen, Aarhus	22
Frøken Elly Gasmann, København	23
„Hjemme", af Hans Madsen	24
Vore Døde, af stud. teol. H. Fuglsang	26
„Tak", af Jens Lassen	28
En Tak til de Danske, af J. C. B.	30
En Hyldest til Professor Verrier af Dr. V. J. v. Holstein-Rathlou	31
Aurillac-Minder, af Emil Mygind	32
„En Tur paa egen Haand", af Jens Lassen	34
„Den tapre Landsoldat" paa Fransk og lidt om Oversættelsens Tilbliven, af Fritz Schmidt	37
Fangernes Mindedag den 11. November 1918 af Jens Christian Bertramsen	39
„Hvor Verden dog er lille", af Jens Christian Bertramsen	41
„Hjemme", af Jens Lassen	42
„Da Jens skul' i Krig!" af E. M.	44
3 Historier fra Aurillac, fortalte ved H. M.	45
Fangeklaps, af H. M.	46
Krigsfanger paa Bal, fortalt af „Tyrken"	47
Tre Smaaepisoder, fortalt ved H. R.	47
En Anekdote, fortalt af „Tyrken"	49
„Aurillacernes" Møde i Tinglev den 20. Juli 1919	50
Alfabetisk Navnefortegnelse	53

ILLUSTRATIONER.

Farvelagt Omslag, tegnet af F. Jørgensen, Haderslev
Titelblad: Fangegaarden „La Mense", efter Maleri af Andreas Jakobsen, Højer
Professor Paul Verrier, Portræt
Gymnastikdirektør N. H. Rasmussen, Portræt
Pastor N. A. Jensen, Portræt
Pastor A. Troensegaard-Hansen, Portræt
Professor Verrier om Bord paa „St. Thomas" efter Fotografi
Pastor Troensegaard-Hansen ved Alteret i Aurillac
Vort Juletræ 1917
Gymnastikdirektør N. H. Rasmussen i Samtale med Pastor N. A. Jensen
Typer fra Auvergne I. Folkedansen „La Bourrée"
Typer fra Auvergne II. Gammel Bonde ved Middagen
Typer fra Auvergne III. Røgteren henter Vand
Typer fra Auvergne IV. Hyrdedreng
Fangegaarden „La Mense", set fra den „store Stue", efter Maleri af A. J.
Fra Overretssagfører Fridrichsens Hjem I. Ind under Jul 1915
Fra Overretssagfører Fridrichsens Hjem II. Ind under Jul 1915
Typer fra Auvergne V. Gammel Kone
Fra Auvergne II. Gammel Lade
De hjemvendte Fanger sætter Danebrog
Krigsfangegaarden „La Mense", set fra „Skomagerstuen", tegnet af A. J.
Fra Auvergne II. „Le Lioran"
Fra Aurillac I. Den ugentlige Markedsdag
„Maleren" holder Auktion, tegnet af A. J.
Interiør fra Skomagerstuen, tegnet af F. J.
Fra Aurillac II. Lensslottet St.-Etienne
Fra Aurillac III. Justitspalæet og Avenue de la République
Efter Pakkefordelingen. Tegning af F. J. med Tekst af E. M.
Censurens Vaaben Tegning af H. J. K.
En Sommerdag paa Landarbejde I, tegnet af F. J.
En Sommerdag paa Landarbejde II, tegnet af F. J.
En Sommerdag paa Landarbejde III, tegnet af F. J.
Landkort af „Departement Cantal"
Panorama af Byen Aurillac

Eftertryk maa kun finde Sted med Udgiverens Tilladelse.

IA AF BYEN AURILLAC.

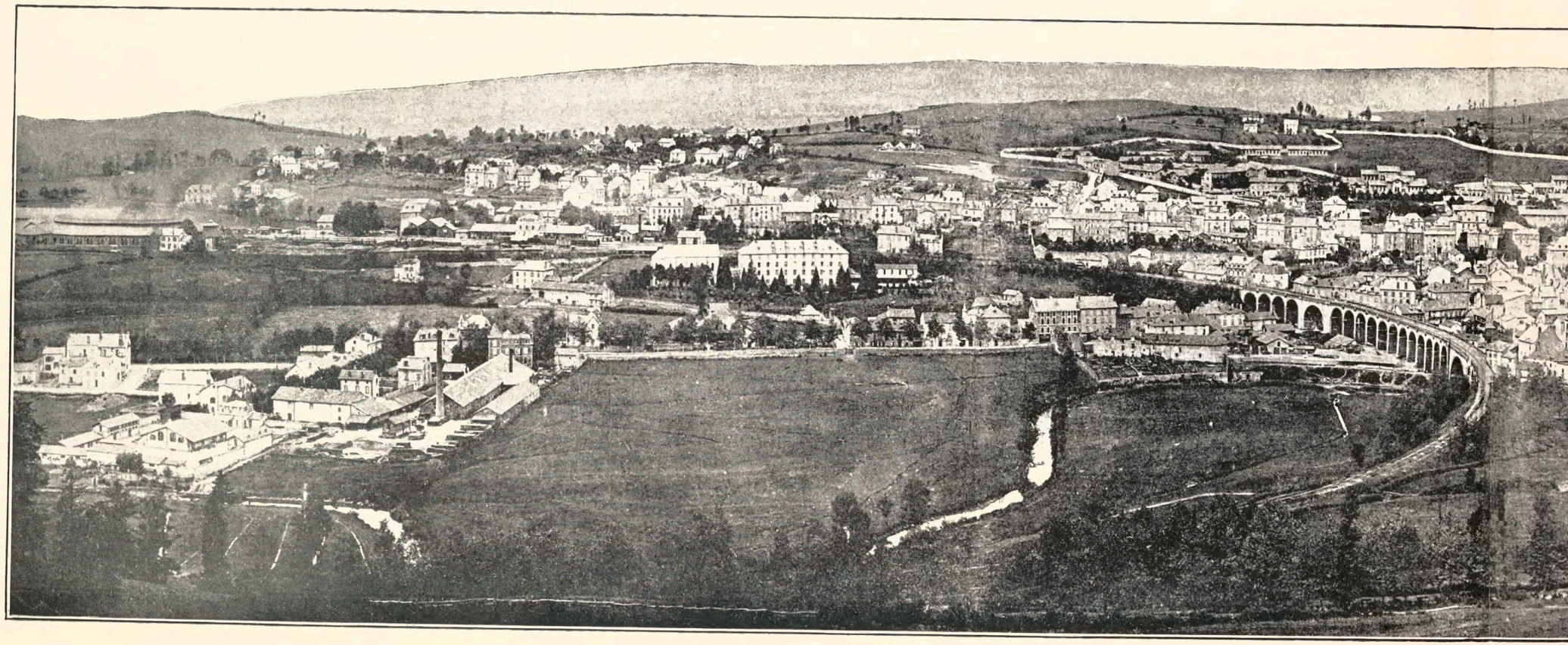

PANORAMA AF BYEN A